

TEM-analyyseja • 114/2023

Pitkä työttömyys

Tallamaria Maunu – Heikki Räisänen – Mika Tuomaala

ISSN 1797-5271
ISBN 978-952-327-834-9

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pitkä työttömyys

Tallamaria Maunu – Heikki Räisänen – Mika Tuomaala

Työ- ja elinkeinoministeriö
Ministry of Economic Affairs and Employment

Email: etunimi.sukunimi@gov.fi

Helsinki, maaliskuu 2023

Tiivistelmä:

Tämä analyysi käsittelee pitkäkestoiseen työttömyyteen liittyviä tekijöitä. Tarkastelemme pitkän työttömyyden taustatekijöitä ja miten pitkään työttömänä olleet eroavat muista työttömistä. Analysoimme pitkään työttömyyteen päätyneiden työnhakuhistoriaa, ja millaisiin toimiin pitkään työttömänä olleet osallistuvat pitkäaikaistyöttömyytensä aikana.

Työttömyyden hystereesiselitys saa vahvaa tukea tuloksistamme eli ”työttömyys luo työttömyyttä”. Samoin avoimille työmarkkinoille suuntautuminen on vahvassa yhteydessä aiempaan työhistoriaan avoimilla työmarkkinoilla. Tämä näkyy esimerkiksi työttömän työllistymissuunnitelmassa.

Työttömyyden pitkittymisen syynä voivat olla ennen avoimille työmarkkinoille suuntautumista hoitamista vaativat terveysongelmat. Pitkä työttömyys itsessään ei kuitenkaan saisi olla syy siihen, ettei henkilölle tarjota avoimille työmarkkinoille suuntaavia toimia.

Pitkäaikaistyöttömien osallistuminen koulutukseen on varsin harvinaista. Osaselitys on, että tiettyihin koulutuksiin osallistuminen katkaisee työttömyysjakson, eivätkä näihin osallistuneet siis ole mukana aineistossamme. Pitkäaikaistyöttömät ovat kuitenkin tulostemme mukaan osallistuneet heikosti koulutuksiin jo ennen pitkäaikaistyöttömyysjaksoa, ja heidän työllistymissuunnitelmassaan koulutustoimet ovat harvinaisia. Koulutusta olisi mahdollista hyödyntää selvästi nykyistä enemmän.

Keskimäärin aineistomme henkilöillä pitkäaikaistyöttömyys on kestänyt joulukuun alussa 2022 kaksi vuotta ja kymmenen kuukautta. Pisin jakso on kestänyt yli 30 vuotta, ja yli viiden vuoden kestoja on noin 10 prosentilla aineistomme henkilöistä. Edellisen työsuhteen päättymisestä on keskimäärin kulunut neljä vuotta ja yhdeksän kuukautta.

Pitkäaikaistyöttömyys on yhteydessä korkeampaan sairastavuuteen. Yhtäältä työttömiksi valikoitunee henkilöitä, joiden terveys on heikompi, toisaalta pitkäkestoinen työttömyys heikentää terveyttä. Pitkäaikaistyöttömyyteen päätyneillä henkilöillä on muita työttömiä enemmän diagnooseja, ja suuri osa niistä on tehty juuri ennen pitkäaikaistyöttömyyskauden alkua tai pian sen alettua. Osa diagnooseista on kuitenkin hyvin vanhoja. Aineistomme pitkäaikaistyöttömälle on annettu diagnoosi keskimäärin noin seitsemän vuotta sitten.

Pitkäaikaistyöttömät ovat keskimäärin muita työttömiä vanhempia. Aineistomme jokainen 10-vuotiskäryhmä on ollut joulukuussa 2022 keskimäärin 120 päivää pitempään pitkäaikaistyöttömänä kuin nuorempi ryhmä.

Kun koko väestöstä Uudellamaalla asuu 32 prosenttia, työttömistä siellä asuu 34 prosenttia. Työttömyys näyttäisi Uudellamaalla kestävä pidempään kuin muualla: vähintään kolme vuotta työttöminä olleista Uudeltamaalta on 44 prosenttia ja vähintään viisi vuotta työttöminä olleista jo 48 prosenttia.

Aineistoina käytämme tutkimuskirjallisuutta, työnvälitystilastoja sekä työhallinnon URA-asiakaspalvelujärjestelmästä ajettua yksilötasoisia tutkimusaineistoa. Menetelminä käytämme kirjallisuusanalyysia, kuvailevia tilastollisia analyyseja sekä lineaarista ja logistista regressioanalyysia ja klusterianalyyseja.

Asiasanat: Pitkäaikaistyöttömyys, työnhakuhistoria, työttömyyden kesto, toimintasuunnitelmat

Abstract:

This is an analysis work on issues connected to long-term unemployment (LTU). We discuss factors behind long-term unemployment, and how the persons facing long unemployment deviate from other unemployed people. We analyse the job-search history before the current LTU spell, and what kind of actions have been taken during the current LTU spell.

We find strong support for the hysteresis explanation of unemployment, i.e. “unemployment creates unemployment” based on our results. Also, open labour market orientation has a strong connection with foregoing work history on the open labour market. This is visible e.g. at the employment plan of the unemployed job-seeker.

The reasons behind the prolongation of unemployment may be health issues, which should be taken care of before actions of open labour market orientation. However, LTU in itself should not be a reason for withdrawing from actions orienting towards open labour market.

Participation in training or education of the long-term unemployed persons takes place only very seldom. Partial explanation for this is that certain types of training terminate the unemployment spell, and this is why those having participated are not in the LTU data. Our results demonstrate, however, that long-term unemployed persons have very weakly participated in training and education even before the current LTU spell, and in their employment plans, training measures are rarely mentioned. Education and training could be more widely used in order to create employment opportunities for the LTU.

The average LTU duration measured from ongoing spells in the beginning of December 2022 was two years and ten months. The longest individual spell has lasted for over 30 years, and about 10 per cent of the spells have an uninterrupted duration of over five years. The average duration since the last employment relationship is four years and nine months.

LTU is connected to ill health. On the one hand, persons with poor health face unemployment more often than others due to selectivity, on the other, LTU can cause the health condition to become worse. Persons in LTU have more medical diagnoses than other unemployed persons do, and a large part of the diagnoses have been taken just before the LTU spell started or soon after the start. However, part of the diagnoses are very old, the average diagnosis has been taken about seven years before.

Persons in LTU are on average older than other unemployed. Each 10-year cohort in our data has a LTU spell of 120 days longer ongoing duration than the younger 10-year cohort.

As 32 per cent of the whole population lives in Uusimaa region, 34 per cent of the unemployed live there. Unemployment duration is longer in Uusimaa than elsewhere: of those having at least three years of LTU duration, 44 per cent and of those having at least five years duration, 48 per cent live in Uusimaa region.

In the analysis, we use research literature, employment service statistics and individual level analysis data from the customer service register URA. The methods applied include literature analysis, descriptive statistical analysis, linear and logistic regression analysis, as well as cluster analysis.

Key words: Long-term unemployment, job search history, unemployment duration, action plans

Saatteeksi

Suomen työmarkkinoiden samanaikainen ennätyskorkea työllisyys ja vakava työvoimapula nostavat esille kysymyksen lähivuosien työvoimapotentialista. Eräs keskeinen potentiaali ovat työttömät työnhakijat, mutta noin kolmannes heistä on ollut yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään vuoden, jotkut jopa vuosikausia.

Analyysissamme tarkastelemme pitkää työttömyyttä ja sen taustoja, rakennepiirteitä ja toimintaa meidän olevan jakson aikana. Katsomme välillä kauas taaksepäin ennen nykyisen pitkäaikaistyöttömyyden alkua. Välillä taas tarkastelemme, milloin viimeisin yhteydenotto työ- ja elinkeinotoimistoon on tehty ja mitä työllistymissuunnitelmassa on sovittu. Vertailemme myös tilastollisesti pitkäaikaistyöttömiä ja kaikkia työttömiä keskenään. Pohjustamme analyysimme käsite- ja kirjallisuusanalyysillä, johon palaamme taas johtopäätöksissä empiiristen löydöstemme kanssa.

Työttömyys toimii työmarkkinoiden ja talouden kannalta parhaiten, tavallaan paradoksaalisesti, silloin, kun uusia työttömyyksiä alkaa paljon, työttömyys jakautuu työvoimassa laajalle, mutta jaksojen kesto jää lyhyeksi. Tällaisen korkean työttömyysriskin, mutta ei niin vakavan riskin sisällön tilanteessa työmarkkinoiden ja talouden rakennemuutoksen edellyttämä uudelleenallokaatio toimii parhaiten.

Vuoden 2023 alussa tilanne on tyystin toinen. Toivomme analyysin olevan hyödyksi rakenteellisen ja pitkäaikaistyöttömyyden purkamisessa sekä pitkäaikaistyöttömyyden tulovirran supistamisessa ja valumavirtojen ohentamisessa. Pitkäaikaistyöttömyys on saatava muutettua osin sosiaali- ja terveyspoliittisesta pääsääntöisesti työvoimapolitiittiseksi ilmiöksi ja sen piirissä olevien määrää on saatava tehokkaasti supistettua.

Työ- ja elinkeinoministeriössä maaliskuussa 2023

Tallamaria Maunu

Heikki Räisänen

Mika Tuomaala

SISÄLLYS

1 Johdanto.....	7
2 Rakenteellisen työttömyyden käsitteestä ja indikaattoreista	7
2.1 Rakenteellinen ja pitkäaikaistyöttömyys	7
Työttömyyden pitkittyminen ja työmarkkinoiden toiminta	8
Pitkäaikaistyöttömyyden taustatekijöitä tutkimuskirjallisuudessa	8
Terveysteen ja persoonallisuuteen liittyviä tekijöitä pitkäaikaistyöttömyyden taustalla	10
2.2 Miten pitkäaikaistyöttömyyttä torjutaan.....	11
Pitkäaikaistyöttömyyden riskin profilointimalli	11
Palvelutarpeen arviointimalli	11
Määräaikaishaastattelut.....	12
3 Miten pitkäaikaistyöttömät eroavat muista työttömistä? – tilastotarkastelua	12
4 Empiirisen analyysin mikroaineiston muodostaminen	17
5 Mitä tiedetään ajasta ennen nykyistä pitkäkestoista työttömyyttä?.....	20
5.1 Työnhaun vaiheet ja niiden pääsisältö.....	21
5.2 Jaksojen kestot.....	22
5.3 Koulutuksen tyypit	23
5.4 Viimeisen työn päättyminen ja työnhakua edeltävä tilanne	25
5.5 Työssä oloon ja työttömyyteen liittyvät tekijät.....	27
6 Toiminta nykyisen pitkäaikaistyöttömyyden aikana.....	31
6.1 Pitkäaikaistyöttömyyden kesto.....	31
6.2 Suunnitelmat ja yhteydenpito TE-toimistoon	36
6.3 Pitkäaikaistyöttömyyden taustatekijöistä	40
7 Johtopäätökset	44
Lähteet.....	46
Liitteet.....	48
TEM-analyyseja -verkkojulkaisusarjassa aiemmin ilmestynyt.....	53

1 JOHDANTO

Tässä analyysissä käsitellään pitkäkestoista työttömyyttä. Tavoitteena on koettaa piirtää pitkäkestoisesta työttömyydestä ja sen taustasta aiempaa monipuolisempi kuva hyödyntämällä työhallinnon URA-asiakaspalvelujärjestelmään kirjattuja yksilökohtaisia tietoja.

Suomen työmarkkinoilla vallitsee vuoden 2023 alussa ennätyskorkea työllisyys ja samalla myös laajalle levinnyt työvoimapula. Lähivuosina keskeinen kysymys on työvoiman tarjonnan kasvattaminen vastamaan ikääntyvän ja teknologialtaan muuttuvan yhteiskunnan työmarkkinoiden kysyntään.

Pitkäaikaistyöttömyys on vuoden 2023 alussa noin kolmasosa kokonaistyöttömyydestä. Pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys muodostaa vahvan jarrun työllisyyden kestäväälle lisäämiselle samaan aikaan kun paine työllisyyden edelleen lisäämiselle on vahva. Sen vuoksi pitkäkestoisen työttömyyden tarkempi analysointi on tärkeää.

Löytyykö pitkäaikaistyöttömyydestä työllisyysreservejä ja millaisia? Mitkä ovat pitkäaikaistyöttömien taustat? Millaista toimintaa pitkäkestoisen työttömyyden aikana on ollut?

Analyyssissä tarkastellaan aluksi käsitteellisesti ja kirjallisuusanalyysin avulla pitkäkestoista ja rakenteellista työttömyyttä, pitkäaikaistyöttömyyteen liittyviä taustatekijöitä ja keinoja sen torjumiseen. Tämän jälkeen toteutetaan pitkäaikaistyöttömien ja kaikkien työttömien välinen tilastollinen vertailu, jotta osaamme tulkita ja suhteuttaa tuloksiamme. Empiirisen yksilötason pitkäaikaistyttömiä kuvaavan kokonaisaineiston muodostamisen ja perusominaisuuksien kuvaamisen jälkeen siirrytään tarkempaan empiiriseen analyysiin. Siinä käsitellään ensin edeltävää toimintaa ennen nykyistä pitkäkestoista työttömyyttä. Toinen empiirinen osa käsittelee toimintaa nykyisen pitkäaikaistyöttömyysjakson aikana.

Lopuksi esitetään keskeisiin tuloksiin perustuvat johtopäätökset. Kirjallisuus on koottu lähteisiin. Liitteissä esitetään olennaista täydentävää aineistoa.

2 RAKENTEELLISEN TYÖTTÖMYYDEN KÄSITTEESTÄ JA INDIKAATTOREISTA

Tässä luvussa käsitellään rakenteellisen työttömyyden käsitettä ja indikaattoreita, pitkäkestoisen työttömyyden yhteyksiä työmarkkinoiden toimintaan ja tutkimuskirjallisuuden havaintoja pitkäaikaistyöttömyyteen liittyvistä tekijöistä. Lisäksi tarkastellaan pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaan liittyviä tekijöitä.

2.1 Rakenteellinen ja pitkäaikaistyöttömyys

Rakennetyöttömyys on makrotaloudellinen käsite, jolla tarkoitetaan talouden suhdannetilanteesta riippumattomaa työttömyysastetta. Käsitteellä kuvataan sitä työttömyyttä, joka ei laske työvoimapulasta huolimatta. Mitattu työttömyysaste voi olla suhdanteista riippuen joko suurempi (matalasuhdanne) tai pienempi (korkeasuhdanne) kuin rakennetyöttömyys. Rakennetyöttömyydestä käytetään myös nimityksiä luonnollinen työttömyys ja tasapainotyöttömyys.

Koska rakennetyöttömyys on teoreettinen käsite, sitä ei voida sellaisenaan mitata. Tunnetuimpia rakennetyöttömyyden arviointimenetelmiä ovat OECD:n käyttämä NAIRU (non-accelerating inflation rate of unemployment) ja Euroopan komission käyttämä NAWRU (non-accelerating wage rate of unemployment). Rakennetyöttömyys on näiden menetelmien mukaan se työttömyysaste, jonka alapuolella hintojen (NAIRU) tai palkkojen (NAWRU) kasvuvauhti kiihtyy. Suomen Pankissa on kehitetty työllistymisen todennäköisyyden ja työpaikkojen tuhoutumisasteen virtoihin perustuva rakennetyöttömyyden mittari (Obstbaum ja Juvonen 2017).

Myös työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee vaikeasti työllistyvistä työnhakijoista tilastoa, jota kutsutaan myös rakennetyöttömyystilastoksi. Tämä vaikeasti työllistyvien käsite ei perustu talousteoriaan, vaan se on operationaalinen rakennetyöttömyyden tarkastelutapa.

Työ- ja elinkeinoministeriön vaikeasti työllistyvien määritelmään luetaan pitkäaikaistyöttömät (vähintään 12 kuukautta yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakijana), rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät (viimeisten 16

kuukauden aikana vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana), palvelulta palvelulle sijoitetut sekä palveluilta työttömäksi jääneet.

Palveluilta työttömäksi jääneisiin lasketaan viimeisen 12 kuukauden aikana työllistettynä, työharjoittelussa tai työelämävalmennuksessa, työvoimakoulutuksessa, vuorotteluvapaasijaisena, kuntouttavassa työtoiminnassa, omaehtoisessa opiskelussa, valmennuksessa sekä työ- tai koulutuskokeilussa olleet, joiden sijoitus on päättynyt 3 kuukautta ennen laskentapäivää ja jotka ovat kuukauden laskentapäivänä työttöminä työnhakijoina.

Palveluilta palveluille sijoittuneisiin lasketaan työllistettynä, työharjoittelussa tai työelämävalmennuksessa, työvoimakoulutuksessa, vuorotteluvapaasijaisena, kuntouttavassa työtoiminnassa, omaehtoisessa opiskelussa, valmennuksessa sekä työ- tai koulutuskokeilussa laskentapäivänä olevat, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana em. palveluissa, joka on kuitenkin päättynyt 3 kuukautta ennen laskentapäivänä voimassa olevan palvelun alkua. Lisäksi henkilön on täytynyt olla viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana tai em. aktiivipalvelussa.

Sama henkilö voi kuulua vain yhteen vaikeasti työllistyvien ryhmään kerrallaan. Vaikeasti työllistyvät liikkuvat työttömyyden, työvoimapolitiittisten palveluiden ja lyhyiden työsuhteiden välillä ja heillä on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla.

Työttömyyden pitkittyminen ja työmarkkinoiden toiminta

Talusteorian mukaan yksilön tai kotitalouden työvoiman tarjontapäätökseen vaikuttavat vapaa-ajan ja kulutusmahdollisuuksien määrä eri vaihtoehdoissa (työllisenä vs. ei-työllisenä, eri työtuntien määrillä). Reservaatiopalkalla tarkoitetaan palkkaa, josta työllisenä saatava hyöty on vähintään yhtä suuri kuin ei-työllisenä saatava hyöty. Jos työmarkkinoilla on tarjolla työtä, josta maksettava palkka ylittää henkilön reservaatiopalkan, hän haluaa työllistyä, koska työllistymisestä saatava hyöty ylittää ei-työllisenä oleminen hyödyn. Samoin työnantaja palkkaa työntekijän, mikäli hänen työpanoksestaan saatava hyöty ylittää palkka- ja muut kustannukset.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksessä Suomen työmarkkinoista (2019) erotetaan toisistaan yksilön henkilökohtainen kynnyspalkka ja vaatimus- eli reservaatiopalkka. Jokaiselle yksilölle voidaan laskea henkilökohtainen kynnyspalkka, jonka ylittämällä käteen jäävä tulo kasvaa verrattuna työttömänä oloon. Koska päätökseen työllistyä vaikuttavat myös muut tekijät kuin palkkataso, henkilökohtainen vaatimuspalkka voi olla eri kuin tämä laskettu kynnyspalkka. Vaatimus- eli reservaatiopalkassa huomioidaan myös menetetyt vapaa-ajan arvo.

Reservaatiopalkkaan vaikuttavat tekijät ovat yksilöllisiä, ja esimerkiksi sosiaaliturva sekä muut työllistymisen kannusteet vaikuttavat eri väestöryhmissä eri tavoin. Esimerkiksi pienten lasten äidit reagoivat taloudellisiin kannustimiin muita ryhmiä voimakkaammin (Kauhanen ja Vihriälä 2016). Reservaatiopalkka voi muuttua myös ajan myötä. Usein etuudet pienenevät työttömyyden ylittäessä tietyn ajan, jolloin työhaun aktiivisuus voi lisääntyä. Ikääntyvät työttömät saattavat etsiä työtä vähemmän aktiivisesti kuin nuoremmat, sillä heillä on vähemmän mahdollisia työvuosia jäljellä. Työttömyyden pitkittyessä koulutus ja osaaminen saattavat vanhentua, jolloin työllistymisen mahdollisuudet heikkenevät. (Jauhiainen ja Rantala 2011). Myös työnantajat voivat syrjiä pitkäaikaistyöttömiä työnhakijoita (mm. Duell ym. 2016).

Tässä luvussa esitellään kotimaisia ja kansainvälisiä tutkimustuloksia pitkäaikaistyöttömyyteen yhteydessä olevista tekijöistä. Aina ei ole selvää, onko pitkäaikaistyöttömyys jonkin tekijän syy vai seuraus. On mahdollista, että tietyillä ominaisuuksilla varustetut ihmiset valikoituvat pitkäaikaistyöttömiksi, mutta on myös mahdollista, että pitkäaikaistyöttömyys vaikuttaa henkilön myöhempään tulemiin.

Pitkäaikaistyöttömyyden taustatekijöitä tutkimuskirjallisuudessa

Duell ym. (2016) lajittelevat pitkäaikaistyöttömyyden (ja laajemmin pitkäaikaisen työstä poissaolon) syyt neljään yleiskategoriaan. Kysyntäpuolella kyse on työn kysynnän heikkoudesta, johon syynä voivat olla suhdannetekijät, työvoimakustannukset, heikko kilpailukyky, teknologinen muutos tai työmarkkinoiden sääntely. Työvoiman tarjontaan liittyviä yleiskategorioita on kaksi: henkilökohtaiset syyt sekä työllistymisen kannustimet, joihin kuuluvat mm. sosiaaliturva ja etuuksien saamiseen liittyvät velvoitteet. Neljäs

yleiskategoria ovat kohtaanto-ongelmat: työttömiä ja työpaikkoja voi olla määrällisesti yhtä paljon, mutta ne eivät ominaisuuksiltaan sovi yhteen.

Heikkinen (2016) käy läpi pitkäaikaistyöttömäksi valikoitumisen taustatekijöitä selvittävää tutkimusta. Kat-sauksen mukaan pitkäaikaistyöttömyyden taustatekijöitä ovat usein heikko terveydentila (joko diagno-soitu sairaus tai ilman diagnoosia alentunut työkuunto), ikääntyminen, alhainen koulutustaso, heikko so-sioekonominen asema, työkokemuksen ja koulutuksen vanheneminen, heikko opiskelukyky tai -halu, pit-kään työttömyyteen liittyvät sosiaalisesti syrjäyttävät tekijät sekä yksilölliset tekijät. Myös maantieteellisen alueiden välillä on eroja pitkäaikaistyöttömyyden riskissä.

Pitkäaikaistyöttömiksi määritellään vähintään 12 kuukautta yhdenjaksoisesti työttöminä olleet. Työttö-myysjakso voi kuitenkin päättyä myös muusta syystä kuin työllistymisen vuoksi, esimerkiksi työvoimapo-liittisiin palveluihin osallistumisen takia. Työttömyyttä ei tällöin välttämättä kerry 12 kuukauden ylittävää jaksoa, mutta työn ulkopuolella oleminen voi olla pitkäaikaista. Aho ja Mäkiäho (2016) käyttävät termiä kroonisesti työttömät, jolla he tarkoittavat henkilöitä, jotka ovat vähintään kahden peräkkäisen vuoden ajan olleet vailla avoimien työmarkkinoiden työtä, samalla kun he ovat olleet pääasiassa työttömänä tai työvoimapolitiittisissa toimenpiteissä. Heidän mukaansa tämä kategoria kattaa pitkäaikaisesti avoimien työmarkkinoiden ulkopuolelle jääneet ansiotyön puutteessa olevat selvästi paremmin kuin virallisten ti-lastojen pitkäaikaistyöttömyys.

Ahon ja Mäkiähön mukaan vuosina 2006–2013 noin 4–5 prosenttia työvoimasta (120 000–140 000 hen-kilöä) oli kroonisesti työttömiä, ja kroonisen työttömyyden osuus kokonaistyöttömyydestä on ollut noin 30–40 prosenttia. Krooninen työttömyys on jotakuinkin yhtä yleistä miehillä ja naisilla. Vanhemmissa ikä-ryhmissä ja alemmilla koulutustasoilla krooninen työttömyys on muita yleisempää. Maahanmuuttajien työttömyydestä selvästi suurempi osa on kroonista kuin muiden suomalaisten työttömyydestä.

Aho ja Mäkiäho tarkastelevat vuonna 2013 kroonisesti työttöminä olleiden tilannetta ennen kroonisen työttömyyden alkua ja havaitsevat, että noin kolmannes kroonisesti työttömistä on ollut kroonista työttö-myyttä edeltäneiden kolmen vuoden aikana lähinnä työvoiman ulkopuolella. Toinen kolmannes on ennen kroonisen työttömyyden alkua ollut sekä työssä että työttömänä. Viimeinen kolmannes on päätenyt kroo-niseen työttömyyteen suoraan tai lyhyen välivaiheen jälkeen vakaalta työuralta.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja Kelan OECD:lta tilaama Työttömyyden kasvot (Faces of Joblessness) tarkastelee henkilöitä, jotka kohtaavat vaikeuksia työmarkkinoilla. He eivät välttämättä ole kokonaan työt-tömiä, vaan esimerkiksi epävakaa työtilanteessa, työskentelevät erittäin vähän tai ansaitsevat hyvin pieniä tuloja. Raportissa erotellaan kolme työllistymistä haittaavaa estettä: työkykyyn liittyvät esteet (osaaminen, työkokemus, terveys, hoitovastuut), kannustimiin liittyvät esteet (verotuksesta ja etuja kos-kevistä säännöksistä tai työn ulkopuolisista tuloista johtuvat) sekä työnhakuun liittyvät esteet (esim. työ-tarjousten vähäisyys).

Tulokset osoittavat, että terveysrajoitteet, tulokseton työnhaku ja muusta kuin työnteosta saatavat mer-kittävät tulot ovat yleisiä työn ulkopuolella olevan väestön työllistymistä haittaavia esteitä erityisesti Suo-messa. Muihin OECD-maihin verrattuna Suomessa on paljon henkilöitä, jotka ilmoittavat huonon tervey-den olevan este työllistymiselle.

OECD:n tutkimuksen terveydentilaa koskevat tulokset ovat herättäneet pohdintoja. Tutkimuksen mukaan Suomessa osatyökykyisten ja vammaisten määrä on huomattavasti suurempi kuin monessa muussa EU-maassa. On mahdollista, että toiminnan rajoitteita koskeva kysymys on esitetty hieman eri tavoin eri maissa. Terveydentilaa ja rajoituksia koskevia tietoja ei myöskään kerätä kaikista maista. Tanskassa, Suomessa, Islannissa, Hollannissa, Norjassa, Ruotsissa ja Sloveniassa terveyteen ja rajoitteisiin liittyvät kysymykset kysytään vain osalta vastaajista, ja vastaukset painotetaan painokertoimilla. Myös ikäänty-neen väestön määrä vaikuttaa: maissa, joissa ikääntyneitä on vähemmän, myös osatyökykyisiä ja vam-maisia on vähemmän.

Tutkimuksen mukaan työn ulkopuolella olevilla henkilöillä on usein monimutkaisia ja toisiinsa kytköksissä olevia työllistymisen esteitä. Lähes 70 prosentilla työn ulkopuolella olevista on samanaikaisesti kaksi tai

enemmän työllistymistä vaikeuttavaa estettä. Pitkäaikaistyöttömillä vastaava osuus on 87 prosenttia. Tulokset osoittavat, että yhteen työllistymisen esteeseen kerrallaan pureutuvat toimet ovat usein riittämättömiä.

Terveyteen ja persoonallisuuteen liittyviä tekijöitä pitkäaikaistyöttömyyden taustalla

Herbig ym. (2013) tarkastelevat pitkäaikaistyöttömyyteen liittyviä tekijöitä katsauksessaan lääketieteen näkökulmasta ja havaitsevat, että työttömyys on sekä sairauksien syy että seuraus. Yhtäältä henkilöt, joilla on heikko terveys, valikoituvat muita helpommin työttömiksi, ja toisaalta työttömyys, etenkin pitkittynyt, aiheuttaa terveysongelmia. Pitkäaikaistyöttömien riski saada mielenterveysongelmia, erityisesti masennusta ja ahdistusta, on kaksinkertainen työllisiin verrattuna. Myös kuolleisuus on pitkäaikaistyöttömillä korkeampi. Alkoholismi on joidenkin tutkimusten mukaan jonkin verran yleisempää pitkäaikaistyöttömillä kuin työllisillä; tässäkin työttömyys on sekä syy että seuraus. Työttömyys näyttäisi myös olevan yhteydessä korkeampiin sydänkohtauksen ja syövän riskeihin.

Kerätär (2016) tarkastelee väitöskirjassaan työttömien toimintakykyä. Hän havaitsee, että suurella osalla pitkäaikaistyöttömistä työkyky on merkittävästi heikentynyt, sairausluokista eniten mielenterveyden häiriöiden takia. Pitkäaikaistyöttömillä on runsaasti hoidon ja kuntoutuksen tarvetta, joita ei pitkien työttömyysjaksojen aikana ole tunnustettu terveydenhuollossa, sosiaalitoimessa tai työ- ja elinkeinotoimen palveluissa.

Jo aiemmassa tutkimuksessa Kerätär ja Karjalainen (2010) havaitsevat, että pitkäaikaistyöttömien heikentynyt toiminta- ja työllistymiskyky jää terveydenhuollossa, sosiaalitoimessa ja työvoimahallinnossa suurelta osin tunnistamatta. Henkilöt, joiden sairauksiin liittyvät oireet aiheuttavat vetäytymistä ja passiivisuutta, näyttävät jäävän sivuun myös terveydenhuollon palveluista. Tällaisia sairauksia ovat mm. mielialahäiriöt, ahdistus- ja pelko-oireiset neuroosit, skitsofrenia, päihderiippuvuudet ja kehitysvammaisuus. Näiden pitkäaikaistyöttömien työllistymistä ei voida auttaa koulutus- tai työllistymistukitoimin, ennen kuin heidän sairautensa on hoidettu tarpeeksi hyvin ja heidän toimintakykynsä riittää työllistymiseen ja työssäkäyntiin. Jos hoito ei tavoita heitä, syrjäytyminen syvenee ja he menettävät työkykynsä pysyvästi.

Yksilön persoonallisuuden piirteillä voi olla yhteyttä työttömyyden pitkittymiseen. Muellerin ja Plugin (2004) mukaan yhteys voi ilmetä kolmen eri kanavan kautta. Persoonallisuuden piirteet voivat vaikuttaa työssä suoriutumiseen ja tuottavuuteen sekä yksilön mieltymyksiin eli preferensseihin. Persoonallisuus voi myös liittyä syrjintään työmarkkinoilla.

Viinikainen (2012) käy katsauksessaan läpi persoonallisuuden piirteiden yhteyttä työttömyyteen. Hän löytää osin ristiriitaisia tuloksia: avoimuuden uusille kokemuksille havaitaan eri tutkimuksissa ja eri kohderyhmillä olevan yhteydessä sekä pidemmälle että lyhyemmälle työttömyyden kokonaiskestolle. Tunnollisuus ja usko siihen, että pystyy vaikuttamaan elämäänsä, ovat yhteydessä korkeampaan uudelleentyöllistymisen todennäköisyyteen, kun taas neuroottisuus vähentää työttömyyden päättymisen todennäköisyyttä.

Hytin (2006) mukaan terveysongelmat ovat merkittävä tekijä rakennetyöttömyyden taustalla Suomessa. Työttömien joukossa on henkilöitä, jotka kuuluisivat terveystalouteen, kuntoutukseen ja samalla terveystalouden sosiaaliturvan piiriin. Hytin (2008) uudemman katsauksen mukaan Suomen pitkäaikaistyöttömissä on paljon henkilöitä, joiden työkyky on merkittävästi alentunut ja joita on jouduttu ohjaamaan työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiksi. Kaskelan (2012) palkitussa pro gradu -tutkielmassa selvitettiin pitkäaikaistyöttömien kanssa työskentelevien ammattilaisten käsityksiä pitkään työttömänä olleiden mahdollisuuksista työllistyä. Ammattilaisten käsitys on, että lähes puolet pitkään työttömänä olleista pystyisi työllistymään suoraan avoimille työmarkkinoille, lähes puolet tarvitsisi kuntouttavia toimia työllistymään ja noin kymmenen prosenttia pitkään työttömänä olleista on kykenemättömiä työelämään.

2.2 Miten pitkäaikaistyöttömyyttä torjutaan

Pitkäaikaistyöttömyyden riskin profiointimalli

Työ- ja elinkeinotoimistoissa otettiin vuonna 2007 käyttöön pitkäaikaistyöttömyyden riskiä arvioiva profiointityökalu. Sen tavoitteena oli ennustaa työttömän työnhakijan riskiä pitkäaikaistyöttömyyteen sekä antaa tietoa asiakkaan palvelutarpeen arviointiin. Työkalu perustuu Moisalan ym. (2006) malliin, jossa työttömyyden pitkittymisen riskiä arvioidaan eri taustamuuttujilla. Muuttujia ovat ikä, sukupuoli, kansalaisuus, koulutusaste, koulutusala, mahdollinen vajaakuntoisuus sekä alueellisia työmarkkinaeroja kuvaava indeksi. Samoin huomioidaan työttömyyteen liittyviä tekijöitä, kuten työttömyyttä edeltävä toiminta, edellisen työsuhteen päättymisen syy, työttömyyspäivien lukumäärä edellisen kolmen vuoden aikana sekä työttömyysjaksojen lukumäärä edellisen vuoden aikana. Lisäksi otetaan huomioon työttömälle annettu työvoimapoliittinen lausunto.

Taustatietojen perusteella työttömälle lasketaan työttömyysjakson pituutta ennustava riskiluku. Tutkijoiden tekemät ennusteiden ja toteutuneiden tapahtumien vertailut ovat osoittaneet, että profiointimallilla voidaan ennustaa työttömyyden kestoa varsin hyvin.

Työ- ja elinkeinoministeriö selvitti profiointityökalun käyttöä työ- ja elinkeinotoimistoissa vuonna 2008 kyselyn avulla. Tulosten mukaan työkalun käyttö asiakastyössä oli vähäistä, ja käytön vähäisyyttä perusteltiin sillä, että asiantuntijat osaavat itsekkin arvioida pitkäaikaistyöttömyyden riskin asiakashaastattelun ja muiden tietojärjestelmästä saatavien tietojen perusteella. (Tempo Economics 2015.)

Vuonna 2011 toteutettiin työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta profiointityökalun päivitys. Samana vuonna laadittiin selvitys, jonka mukaan enemmistö työvoimaneuvojista ilmoitti tuntevansa profiointimallin teoreettiset taustat ja käytännön toimivuuden vähintään melko hyvin. Työvoimaneuvojat kertoivat käyttävänsä työkalua melko säännöllisesti, mutta olivat sitä mieltä, että sen hyödyllisyys asiakkaan tilanteen ratkaisemisessa on heikko.

Vuonna 2015 työ- ja elinkeinoministeriö tilasi tutkimuksen, jonka tarkoituksena oli tuottaa tietoa profiointityökalun hyödyntämisestä digitaalisessa palvelutarpeen arvioinnissa sekä tuottaa ehdotus profiointityökalun taustalla olevan tilastollisen mallin päivittämisestä. Tutkimus totesi, että työkalun tuntemus työ- ja elinkeinotoimistojen asiantuntijoiden keskuudessa oli heikentynyt, ja valtaosa haastateltavista kertoi, että he eivät tunne mallia kovinkaan hyvin.

Tutkimuksen mukaan profiointimalli tuottaa asiantuntijoita useammin oikean arvion yli vuoden kestävästä työttömyysjakson todennäköisyydestä. Asiantuntijat eivät kuitenkaan kokeneet mallin tuovan lisäarvoa prosesseihin, sillä sen antamiin tuloksiin ei pääsääntöisesti luotettu eikä sen nähty nopeuttavan asiakkaan palvelutarpeen arviointia. Ongelmana pidettiin myös sitä, ettei malli kerro tarpeeksi selkeästi asiakkaan ongelmakohtia eikä ohjaa asiakasta oikeisiin palveluihin.

Tällä hetkellä profiointimalli on edelleen käytössä työ- ja elinkeinotoimistoissa. Mallin parametreja on tarkistettu kaksi kertaa alkuperäisen kehitystyön jälkeen. Viimeisin päivitys tehtiin vuoden 2015 tutkimukseen perustuen. Mallin tuloksia voidaan hyödyntää palkkatuen myöntämisessä ja palvelulinjan valinnassa. Palkkatukea voidaan myöntää myös henkilölle, jonka työttömyys ei ole kestänyt yli 12 kuukautta, mikäli hänen työttömyytensä ilman palkkatuen myöntämistä todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta.

Palvelutarpeen arviointimalli

Kauhanen ym. (2021) ovat kehittäneet työttömien työnhakijoiden profiointimallin, jota voidaan käyttää palvelutarpeen arvioinnissa. Tämä malli ei ole ensisijaisesti tarkoitettu pitkäaikaistyöttömyyden riskin arvioimiseen, joskin epäsuorasti mallista on apua myös siihen. Pohjoismaiseen työvoimapalveluiden malliin sisältyy työttömälle työnhakijalle asetettava määrällinen työnhakuvelvollisuus. Työttömyysetuutta saadakseen työnhakijan tulee hakea vähintään neljää työmahdollisuutta kuukaudessa. Työnhakuvelvollisuuden ulkopuolelle rajataan kuitenkin sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden tarpeessa olevat pitkäaikaistyöttömät ja muut henkilöt, joiden suuntautuminen työmarkkinoille ei ole ajankohtaista. Lisäksi työmarkkinatilanne ja työkyky huomioiden osalle työnhakijoista voidaan määrätä alennettu 1–3 työmahdollisuuden työnhakuvelvoite.

Kauhasen ym. mallia voitaisiin käyttää työvoimapalveluiden työssä arvioitaessa, onko paikallisilla työmarkkinoilla riittävästi työttömän ammatti- ja osaamistaustaa vastaavia työpaikkoja tarjolla, jotta täyden työnhakuvelvollisuuden asettaminen on järkevää. Malli perustuu kolmeen eri rekisteritietoon työnhakijasta: asuinkuntaan, ammattiin ja koulutustaustaan. Mallin tuottamaa ammattiprofilointia voitaisiin lisäksi käyttää helpottamaan työnhakijalle sopivien työpaikkojen löytämistä julkisen työnhaun rekistereistä. Malli ei siis sinänsä ennusta työttömyyden pitkittymisen riskiä vaan antaa tietoa siitä, onko työnhakijan osaa miselle kysyntää alueellisilla työmarkkinoilla. Mikäli näin ei ole, palveluilla voidaan pyrkiä torjumaan työttömyyden pitkittymistä.

Seuri ja Mattila (2022) kritisoivat Kauhasen ym. mallia siitä, että se kohtelee yleis- ja erityiskoulutettuja eri tavalla. Yleiskoulutetut ovat suorittaneet tutkinnon, joka antaa yleistaitoja, jotka valmistavat henkilöä erilaisiin tehtäviin ja erilaisiin ammatteihin. Toisin sanoen tutkinto ei valmista yhteen tiettyyn ammattiin. Erityiskoulutetut puolestaan ovat suorittaneet tutkinnon, joka antaa erityisempiä taitoja ja joka valmistaa henkilöä tiettyyn ammattiin. Mikäli koulutusalojen eroja ei huomioida, on vaarana, että yleiskoulutettujen työllistymismahdollisuudet arvioidaan todellisuutta heikommiksi.

Seurin ja Mattilan mukaan tulisi huomioida, että on olemassa paljon ammatteja, jotka eivät edellytä erityistä osaamista. Tämän lisäksi henkilöillä voi olla mittavaa työkokemusta tai muuta osaamista, jonka puitteissa lukuisat eri työtehtävät olisivat heille sopivia. Työnhakijan osaamisen kysyntää mittaavan mallin tulisi huomioida myös nämä tekijät etenkin yleiskoulutettujen osalta. Kauhanen ym. (2022) vastaavat kriittikkiin toteamalla, että yleis- ja erityiskoulutettujen väliseen eroon arvioiduissa työmahdollisuuksissa voidaan vaikuttaa laskemalla mallin raja-arvoja, jolloin malli tarjoaa työmahdollisuudeksi myös sellaisia ammatteja, jotka kattavat pienen osan koulutusryhmän havainnoista.

Määräaikaishaastattelut

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee haastatella työnhakija säännöllisesti: ensimmäinen haastattelu on järjestettävä kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeeton. Samoin viranomaisen on varattava työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti, kuitenkin niin, että haastattelu tulee aina järjestää, kun työttömyys on jatkunut yhdenjaksoisesti kolme kuukautta, kuusi kuukautta ja sen jälkeen aina kuuden kuukauden välein, jollei haastattelun järjestäminen ole työnhakijan tilanne huomioon ottaen ilmeisen tarpeeton. Haastattelujen tavoitteena on tukea työtöntä työhaussa, ehkäistä pitkäaikaistyöttömyyttä sekä nopeuttaa avointen työpaikkojen täyttymistä.

Valtakarin ym. (2019) tutkimuksen mukaan määräaikaishaastatteluilla on lievä myönteinen vaikutus asiakkaiden työllistymiseen yleisille työmarkkinoille, joka alkaa näkyä, kun henkilön työttömyys on kestänyt yli puoli vuotta. Tutkimuksessa ei kuitenkaan havaittu haastatteluihin osallistumiselle itsenäistä vaikutusta työttömyyden keston, vaan asiakkaan taustatekijät ja muun muassa työllistymissuunnitelman ajantasaisuus selittävät työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Tutkijat arvioivat, että yhteydet määräaikaishaastattelujen ja työllistymisen välillä ovat pääosin epäsuoria ja palveluiden kautta tapahtuvia.

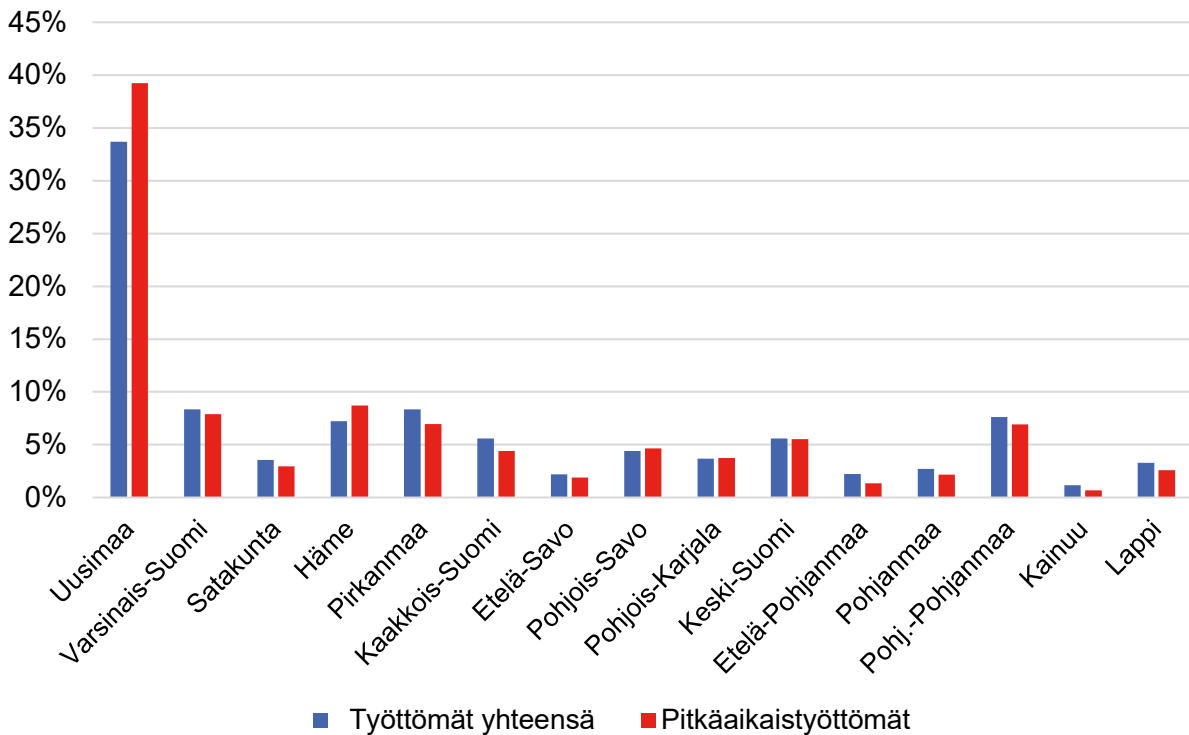
Määräaikaishaastattelut ovat vaikuttaneet pitkäaikaistyöttömien määrään tilastoissa myös sitä kautta, että niiden myötä tilastoista on saatu poistettua ne henkilöt, jotka eivät todellisuudessa ole olleet työttömiä. Kyse on henkilöistä, jotka työttömyysjakson jälkeen ovat olleet työelämässä tai siirtyneet esimerkiksi eläkkeelle ilman, että muutos on päivittynyt työ- ja elinkeinotoimiston rekisteriin.

3 MITEN PITKÄAIKAISTYÖTTÖMÄT EROAVAT MUISTA TYÖTTÖMISTÄ? – TILASTOTARKASTELUA

Tässä luvussa luodaan vertaileva katsaus pitkäaikaistyöttömien ja kaikkien työttömien välille. Vertailu perustuu työnvälitystilaston tietoihin vastaavalta ajankohdalta kuin yksilötason empiirinen aineisto. Tämä osuus on tarpeellinen siksi, että yksilötason analyysissä käytettävässä aineistossa ovat mukana vain pitkäaikaistyöttömät, eikä vastaavaa vertailua voida sen avulla suorittaa. Luku tavallaan maastouttaa pitkäaikaistyöttömyyden työttömyyden kokonaiskuvaan.

Pitkäaikaistyöttömyys on erityisesti ongelma Uudellamaalla, alueella on nykyisin jo lähes 40 prosenttia koko maan pitkäaikaistyöttömistä. Kaikessa työttömyydessäkin Uudenmaan osuus on suurempi kuin alueen väestön osuus koko maan väestöstä. Koko väestöstä nykyisin noin 32 prosenttia asuu Uudellamaalla, kun työttömistä noin 34 prosenttia on Uudeltamaalta.

Kuvio 1. Pitkäaikaistyöttömien ja kaikkien työttömien jakauma alueittain

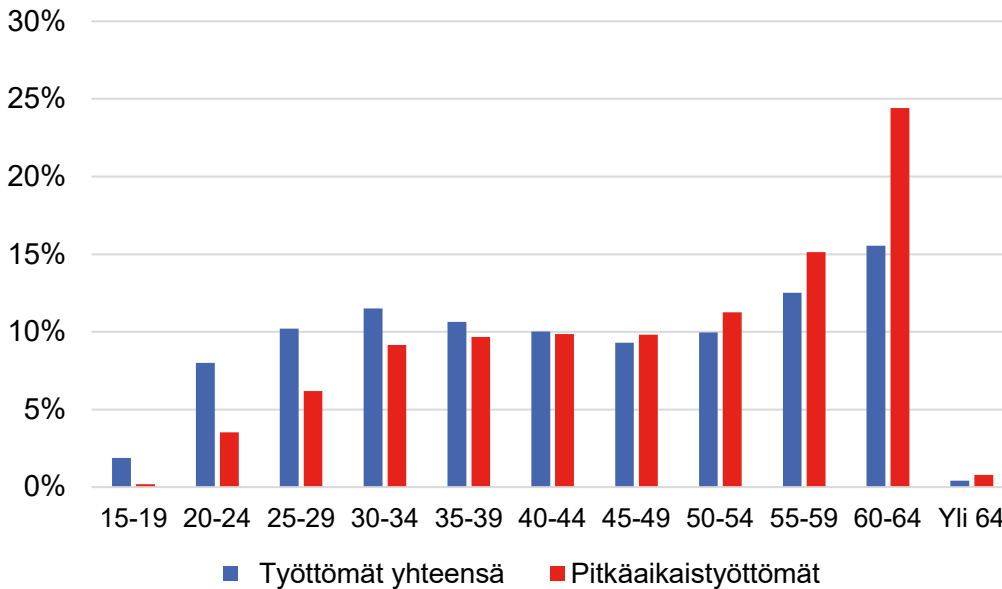

Pitkäaikaistyöttömillä tarkoitetaan tässä henkilöitä, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään vuoden. Uudenmaan suhteellinen osuus kasvaa työttömyyden keston pidentyessä. Esimerkiksi yli 3 vuotta työttömänä olleista on Uudeltamaalta noin 44 prosenttia ja yhtäjaksoisesti yli 5 vuotta työttömänä olleista on uusimaalaisia jo lähes puolet, 48 prosenttia.

TEM:n tilastojen mukaan pitkäaikaistyöttömyys eroaa muusta työttömyydestä lähinnä työttömien iän, koulutuksen sekä työttömille tehtyjen vammaisuutta tai pitkäaikaissairautta osoittavien diagnoosien suhteen.

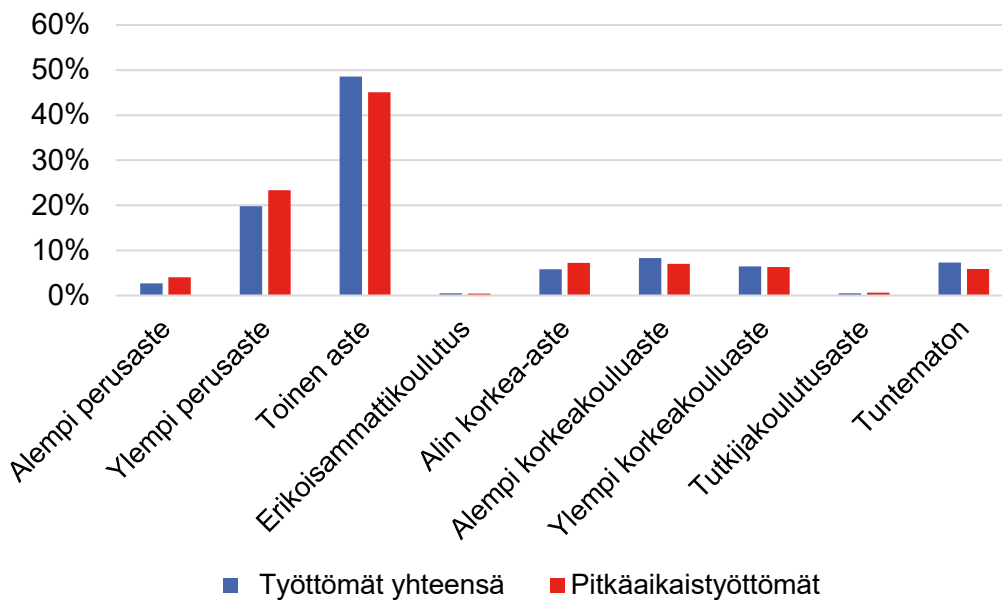
Pitkäaikaistyöttömissä on muuta työttömyyttä suurempi osuus ikääntyneitä henkilöitä. Erityisesti yli 50-vuotiaiden osuus on pitkään työttömänä olleilla selvästi korkeampi kuin muilla työttömillä. Yli 50-vuotiaita on kaikissa työttömissä noin 38 prosenttia, pitkäaikaistyöttömissä yli 50-vuotiaiden osuus on 52 prosenttia.

Kuvio 2. Pitkäaikaistyöttömien ja kaikkien työttömien ikäjakauma

Pitkäaikaistyöttömissä on muuta työttömyyttä suhteellisesti enemmän perusasteen varassa olevia henkilöitä ja suhteellisesti vähemmän toisen asteen koulutuksen saaneita. Pitkäaikaistyöttömien joukossa on mukana myös korkeammin koulutettuja ja pitkäaikaistyöttömyys ei eroa muusta työttömyydestä näiden korkeammin koulutettujen osalta. Vähintään ylemmän korkeakoulutuksen saaneita on työttömistä kuten myös pitkäaikaistyöttömistä noin 7 prosenttia.

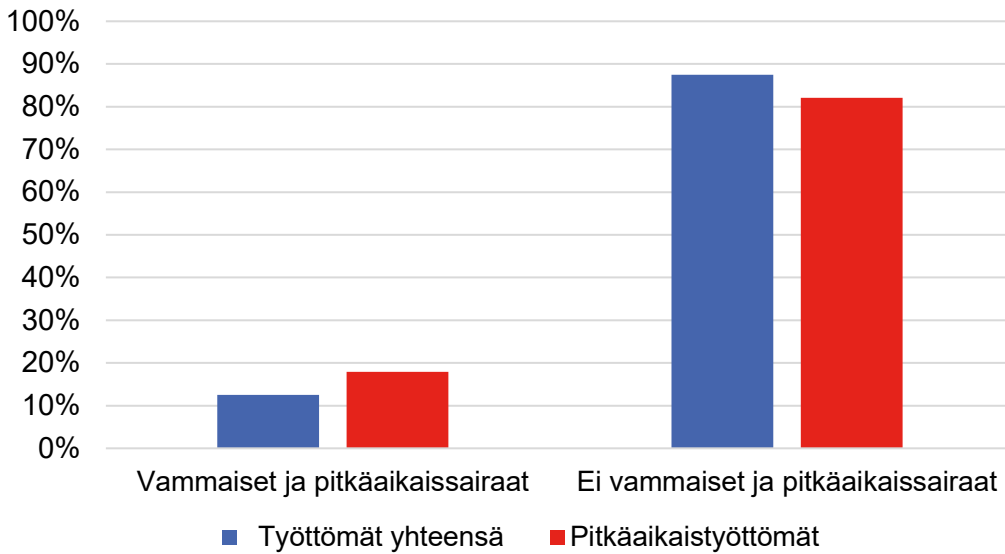
Kuvio 3. Pitkäaikaistyöttömien ja kaikkien työttömien koulutusastejakauma

Kaikista työttömistä noin 12 prosentilla on merkintä diagnoosista, jonka mukaan henkilöllä on vamma tai pitkäaikaissairaus. Pitkään työttömänä olleilla diagnosoidut vammat tai pitkäaikaissairaudet ovat yleisempiä. Noin 18 prosentilla pitkäaikaistyöttömistä on vamma tai pitkäaikaissairaus¹.

¹ Työnvälitystilaston diagnoositieto on ns. päädiagnoosi, kaikki diagnoosit eivät sisälly tähän.

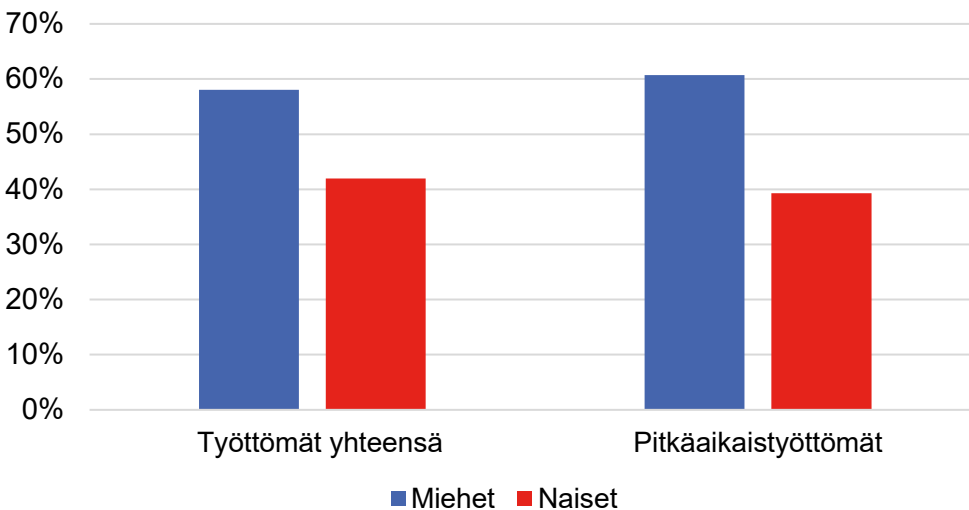
Kuvio 4. Pitkäaikaistyöttömien ja kaikkien työttömien diagnoosit

Diagnosoidut vammat tai pitkäaikaissairaudet liittyvät työttömillä sekä pitkäaikaistyöttömillä useimmiten tuki- ja liikuntaelinten sairauksiin (noin 33 %) tai mielenterveyden tai käyttäytymisen häiriöihin (noin 32 %). Seuraavaksi yleisempiä ovat hermoston (9 %) ja hengityselinten sairaudet (6 %).

Nykyisin työttömistä on miehiä noin 58 prosenttia. Miesten osuus pitkäaikaistyöttömissä on suurempi: 61 prosenttia. Hyvin pitkissä työttömyyksissä miesten osuus on vielä suurempi, esimerkiksi yli 5 vuotta työttömänä olleista noin 65 prosenttia on miehiä.

Kuvio 5. Pitkäaikaistyöttömien ja kaikkien työttömien sukupuolijakauma

TEM:n työnvälitysrekisteristä on saatavissa vielä useita muitakin tietoja työttömien taustasta. Edellä on nostettu esiin ne asiat, jossa pitkäaikaistyöttömät eroavat selkeimmin muusta työttömyydestä. Työttömän kansalaisuuden tai äidinkielen mukaan on havaittavissa pientä eroa työttömien ja pitkäaikaistyöttömien rakenteessa: suomalaisten ja suomenkielisten osuus on hieman suurempi pitkäaikaistyöttömissä kuin muussa työttömyydessä.

	Osuus työttömistä	Osuus pitkäaikaistyöttömistä
äidinkieli suomi	79 %	82 %
äidinkieli ruotsi	2 %	2 %
muut kielinimet	19 %	15 %

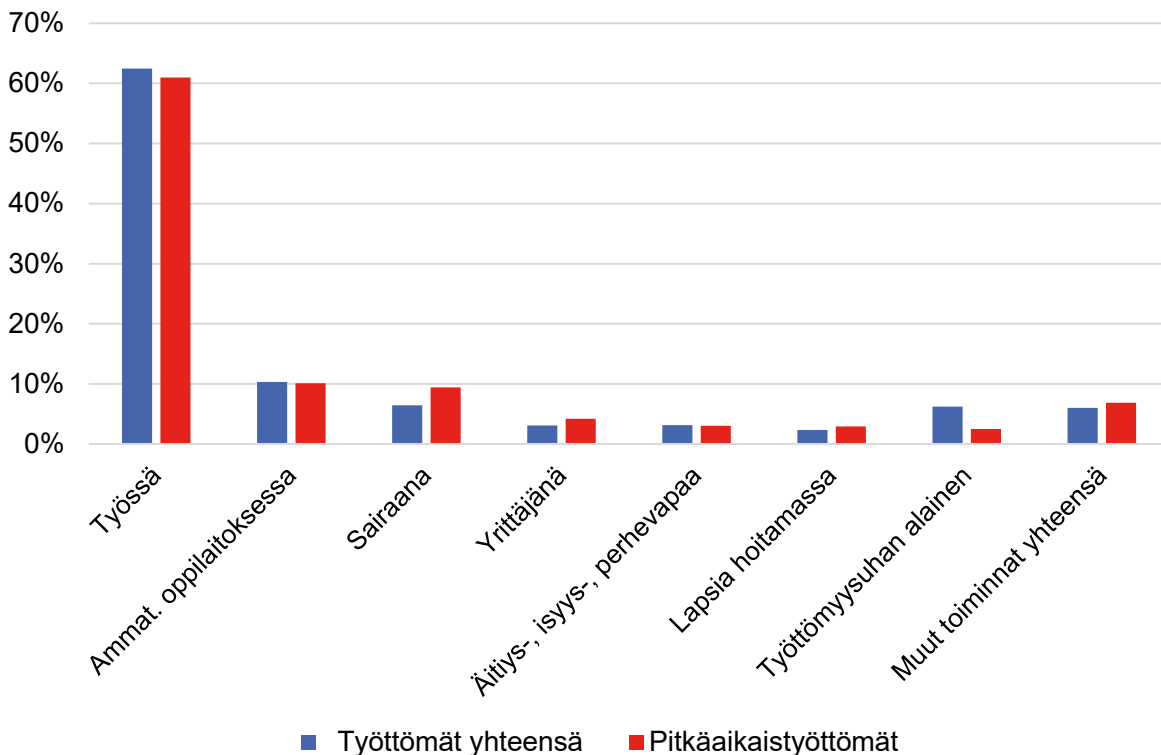
Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien ammattirakenteessa ei ole havaittavissa suuria eroja. Pitkäaikaistyöttömyyden, kuten myös muun työttömyyden volyymit ovat suurimpia henkilöillä, joilla ei ole rekisteröityä ammattia (osuus pitkäaikaistyöttömistä 18 %), rakennustyöntekijöillä (6 %), myyjillä ja kauppiaille (5 %), palvelutyöntekijöillä (5 %), hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijöillä (5 %), kuljetustyöntekijöillä (4 %), asentajilla ja korjaajilla (4 %) sekä rakentamisen avustavilla työntekijöillä (4 %).

Työnvälitysrekisterissä on lisäksi vielä jonkin verran tietoa työnhakijaksi ilmoittautuneen henkilön työnhakua edeltävästä toiminnasta ja jos henkilö on ollut työssä, tietoa työttömyyttä edeltävän työsuhteen päätymisen syystä.

Tieto työnhakua edeltävästä toiminnasta löytyy noin 75 prosentilta työttömistä. Pitkäaikaiseen työttömyyteen ajautuneiden osalta tieto on saatavissa harvemmilta, noin 70 prosentilta. Ne pitkäaikaistyöttömät, joilta tieto työnhakua edeltävästä toiminnasta löytyy, ovat suurelta osin olleet työssä ennen työnhaun alkua. Edeltävästi työssä olleita on pitkäaikaistyöttömistä noin 64 prosenttia. Seuraavaksi yleisimmät työnhakua edeltävät toiminnot ovat: ammatillinen koulutus (10 %), sairaus (9 %) ja yrittäjyys (4 %).

Työnhakua edeltävässä toiminnassa on jonkin verran eroja työttömien ja pitkäaikaistyöttömien välillä. Ennen työnhaun alkua pitkäaikaistyöttömillä on muita työttömiä useammin ollut sairauksia takanaan. Vastaavasti työssä tai työttömyysuhan alaisena pitkäaikaistyöttömät ovat olleet hieman muita työttömiä harvemmin aloittaessaan työnhakuaan.

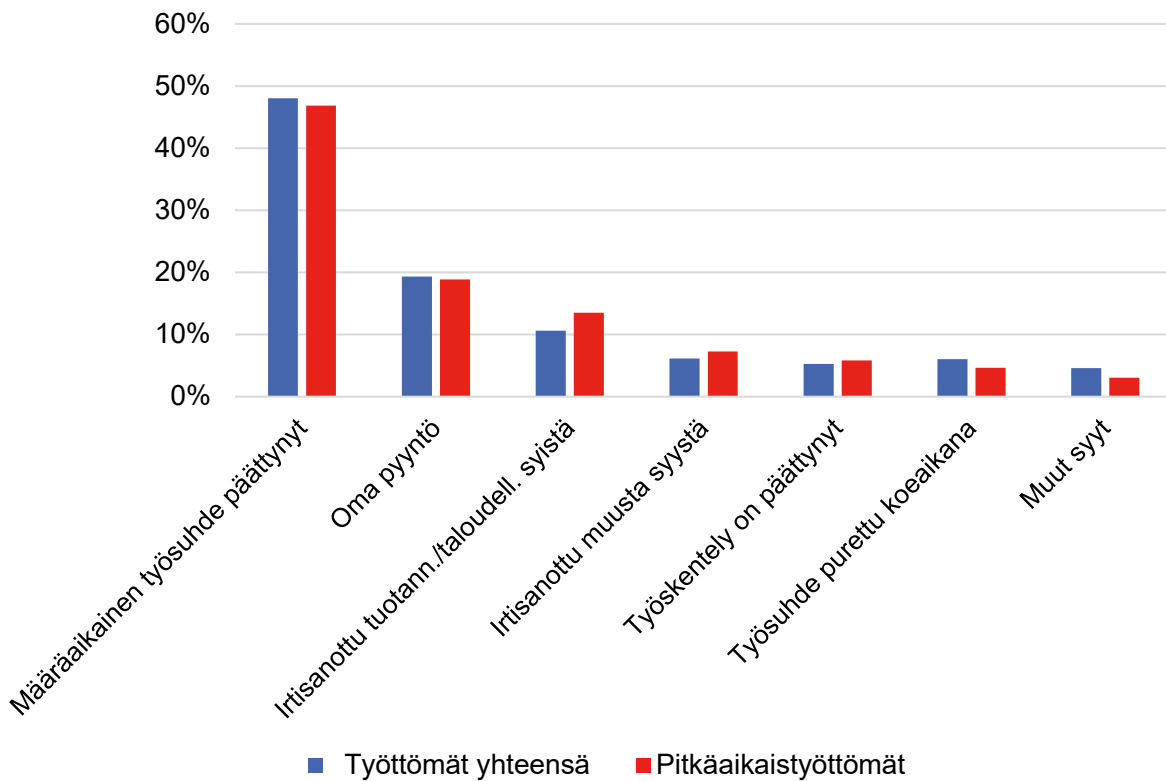
Kuvio 6. Pitkäaikaistyöttömien ja kaikkien työttömien edeltävän toiminnan jakauma

Rekisteritietoa päättyneestä työsuhteesta ja sen syystä on työttömistä noin 64 prosentilla ja pitkäaikaistyöttömistä noin 61 prosentilla. Ne, joilla on tietoa päättyneestä työsuhteesta ja sen syystä, ovat useimmiten jääneet työstä määräaikaisen työn loppumisen myötä. Näitä on noin 47 prosenttia. Seuraavaksi yleisimmät syyt työn loppumiseen ovat pitkäaikaistyöttömillä olleet oma pyyntö irtisanoutumisesta (19 %) ja se, että henkilö on irtisanottu tuotannollis-/taloudellisten syiden vuoksi (13 %).

Merkittäviä eroja työttömistä ja pitkäaikaistyöttömistä saatavien työsuhteen päättymissyiden välillä ei ole. Jonkin verran enemmän pitkäaikaistyöttömissä on kuitenkin tuotannollis-/taloudellisista syistä irtisanottuja.

Kuvio 7. Pitkäaikaistyöttömien ja kaikkien työttömien edeltävän työsuhteen päättymissyöt

On huomattava, että edellä esitettyjä tietoja työhakua edeltävästä toiminnasta tai tietoa edeltävistä työsuhteista ei ole saatavissa läheskään kaikista työttömistä eikä erityisesti pitkäaikaistyöttömistä. Työnvälityksrekisterissä oleva tieto rajoittuu pitkälti työnhaun aikaan.

4 EMPIIRISEN ANALYYSIN MIKROAINEISTON MUODOSTAMINEN

Tässä luvussa kuvataan, kuinka seuraavissa luvuissa hyödynnettävä empiirinen yksilötason analyysiaineisto on muodostettu.

Pitkäaikaiseen työttömyyteen ajaututaan erilaisten yksilöllisten polkujen ja elämänvaiheiden kautta. Edellä esitettyjen aggregoitujen tietojen pohjalta näitä yksilöllisiä piirteitä ei saada esille, tiedot jäävät varsin yleiselle tasolle. Tämän vuoksi pitkään työttömänä olleista on työnvälityksen asiakaspalvelujärjestelmästä vuoden 2022 joulukuun alussa kerätty yksilötasoista tietoa.

Pitkään työttömänä olleilla tässä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat tietojen poimintahetkellä olleet yhtäjaksoisesti yli vuoden työttömänä. Poiminnan tekohetkellä, joulukuun 2022 alussa, yhtäjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleita oli noin 86 000. Joillakin henkilöillä yhtäjaksoinen työttömyys oli kestänyt yli 10 vuotta.

Työhallinnon URA-asiakastietojärjestelmästä poimitut tiedot voidaan ryhmitellä tietosisältöjensä osalta seuraaviin osiin:

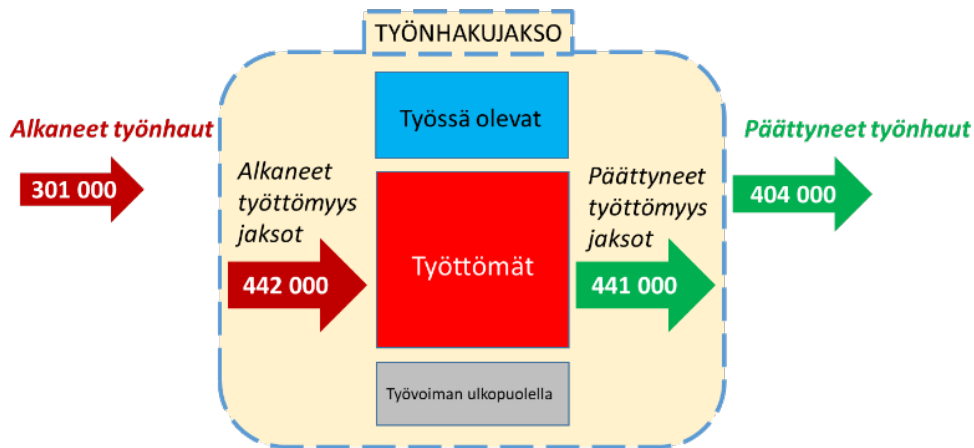
1. Tiedot henkilön työnhausta ja sen vaiheista 4 vuodelta ennen yhdenjaksoisen työttömyyden alkua
2. Tietoja henkilön koulutuksesta
3. Tietoja henkilön työhistoriasta
4. Viimeisimpiä tietoja henkilölle tehdystä työllistymissuunnitelmasta ja yhteydenpidosta henkilön ja TE-toimiston välillä
5. Henkilön taustatiedot.

Kaiken kaikkiaan henkilöstä on koottu tietoa lähes 70 ulottuvuudesta, seitsemästä URA:n eri tietokanta-
taulusta. Henkilön taustatiedot ja tiedot yhteydenpidosta TE-palveluihin ovat viimeisimmistä tallennetuista
tiedoista. Henkilöistä poimitut taustatiedot ovat pitkälti samoja, joiden avulla pitkäaikaistyöttömyyden ja
muun työttömyyden rakenteiden eroja edellisessä luvussa selvitettiin (ikä, koulutus, sukupuoli, työttömyy-
den kesto jne.).

Tiedot henkilön työnhaun vaiheista, koulutuksesta ja työhistoriasta on koottu neljältä vuodelta ennen yh-
denjaksoisen työttömyyden alkua. Koska pitkäaikaistyöttömillä työttömyyden kesto voi olla yhdestä vuo-
desta jopa yli kymmeneen vuoteen, vaihtelee tarkastelu-aika eri henkilöillä paljon. Vuoden yhtäjaksoisesti
työttömänä olleen työttömyyttä edeltävä tarkastelu-aika ajoittuu lähinnä vuosiin 2018– 2021. Yli kymme-
nen vuotta työttömänä olleilta työnhaun vaiheita tarkastellaan vuodesta 2012 taaksepäin.

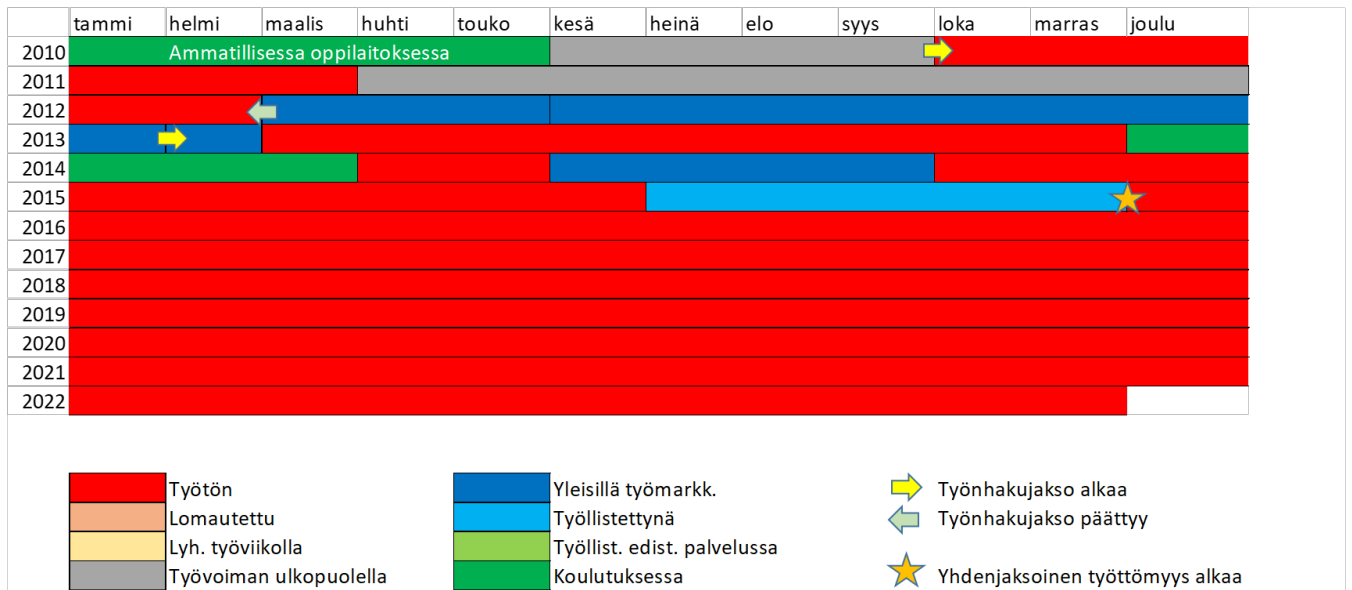
Henkilö voi olla työnhaun aikana työttömänä, mutta myös työssä tai työvoiman ulkopuolella. Varsinkin
pitkissä työnhakujaksoissa henkilön työmarkkina-asemassa tapahtuu muutoksia. Kuviossa 8 on esitetty,
kuinka monta alkanutta ja päättyneitä työnhakujaksoa on vuonna 2022 ollut ja kuinka suuria työttömyys-
virrat ovat olleet. Kuvasta havaitaan, että alkaneita ja päättyneitä työnhakujaksoja on vähemmän kuin alkaneita
tai päättyneitä työttömyysjaksoja. Tämä on juuri osoitus siitä, että henkilöiden työmarkkina-asema on
usein muuttunut työnhaun aikana.

Kuvio 8. Työnhaun ja työttömyyden virtoja vuonna 2022

Pitkään työttömänä olleista tehdään siten myös eräänlaista pitkittäisseurantaa; minkäläisten vaiheiden
kautta henkilö on ajautunut pitkäkestoiseen työttömyyteen. Nämä työttömyyttä edeltävät työnhaun vai-
heet eroavat todennäköisesti paljon eri henkilöiden välillä, mutta on ehkä mahdollista löytää myös yhden-
mukaisuutta. Alla on kuvaus kuusi vuotta työttömänä olleen henkilön työnhaun vaiheista ennen pitkäkes-
toisen työttömyyden alkua. Kuvion väripalkistosta selviää, minkälaisia työnhaun vaiheita henkilöistä on
rekisteröity.

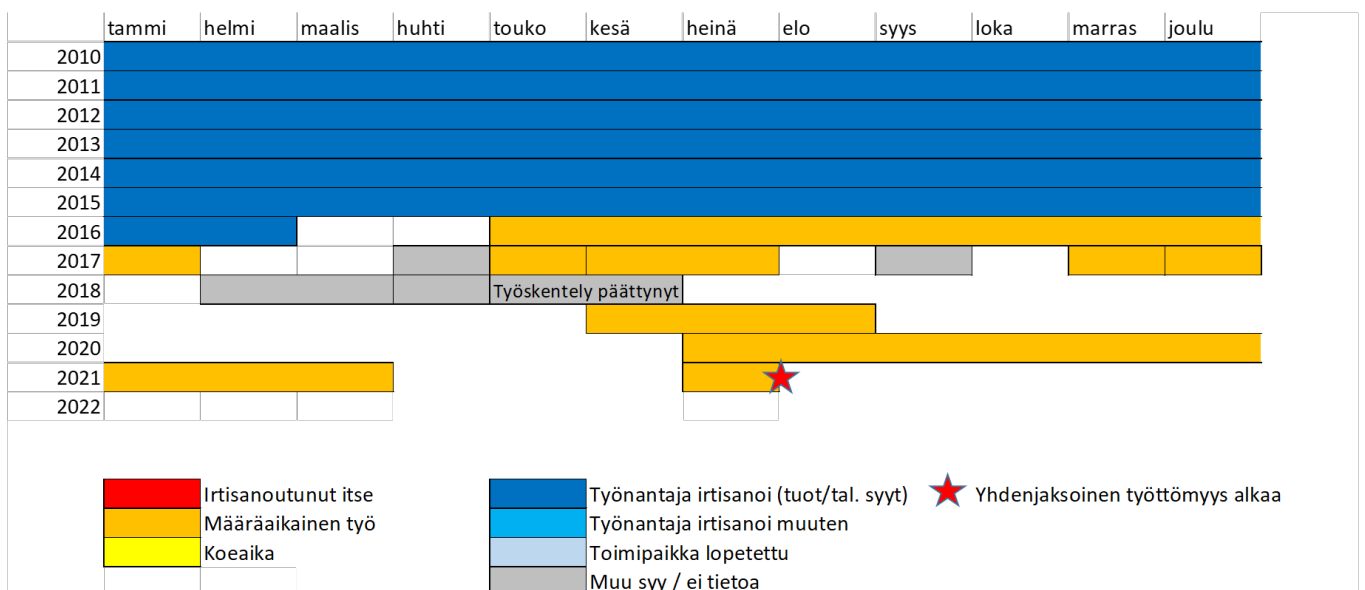
Kuvio 9. Pitkään työttömänä olleen esimerkkihenkilön pitkittäisseuranta

Tämä henkilö on poimintahetkellä ollut jo 65-vuotias, eli kyse on tässä tapauksessa juuri eläköityvästä henkilöstä ja hänen työuransa loppuvaiheista. Henkilön yhdenjaksoinen työttömyys on alkanut joulukuussa 2015. Tietojen poimintahetkellä hänen yhtäjaksoinen työttömyytensä oli kestänyt jo 6 vuotta. Ennen yhdenjaksoisen työttömyyden alkua kyseessä oleva henkilö oli ollut kolme jaksoa avoimilla työmarkkinoilla. Työsuhteet ovat olleet alle vuoden pituisia. Työttömyyttä edeltävään aikaan sisältyy myös lyhyt koulutusjakso ja työvoiman ulkopuolella oloa. Ennen pitkää työttömyyttä henkilö on ollut noin puolen vuoden ajan työllistettynä. Työhaun henkilö on katkaissut, kun hän on saanut työtä avoimilta työmarkkinoilta ja työhaun hän on käynnistänyt uudelleen vielä ollessaan töissä, todennäköisesti hänellä on ollut uhka työttömyydestä tuolloin jo esillä.

Tietomäärän laajuuden takia tarkasteluajoja on jouduttu rajaamaan työttömyyttä edeltävään neljään vuoteen. Rajatummissa tapauksissa voidaan tarkasteluaikaa laajentaa. Suppeampien kohdejoukkojen tarkasteluissa voidaan myös syventyä esimerkiksi työhistoriaan ja sen vaiheisiin.

Kuvio 10. Työuralta pitkäaikaistyöttömyyteen ajautuneen esimerkkihenkilön pitkittäisseuranta

Kuvassa on tarkasteltu reilun vuoden työttömänä olleen työhistoriaa. Henkilö on ollut pitkään avoimilla työmarkkinoilla, mutta irtisanotti vuoden 2016 alussa tuotannollista/taloudellisista syistä. Tämän jälkeen henkilö on ollut useissa määräaikaisissa työsuhteissa. Myös muita työskentelyn jaksoja on rekisteröity. Irtisanomisen jälkeen henkilön työhistoria on varsin repaleinen ja henkilöllä on ollut useita työttömyysjaksoja sekä työvoiman ulkopuolella oloa ja aktiivisen työvoimapolitiikan palvelujen jaksoja.

Pitkään työttömänä olleista on kerätty tietoa heidän toimintasuunnitelmistaan ja yhteydenpidostaan TE-toimistoihin. Viimeisimmästä toimintasuunnitelmasta on tieto toimintasuunnitelman lajista, suunnitelman allekirjoituspäivästä, sovitusta toimesta ja suunnitelman toteutumisesta. Aikatarkastelua on tässäkin tehty, kuinka monta toimintasuunnitelmaa on tällä ajalla tehty tai miten suunnitelmaa on päivitetty viimeisen neljän vuoden aikana. Lisäksi on kerätty tietoa pitkään työttömänä olleiden viimeisimmistä kontakteista TE-toimistoihin.

URA-asiakaspalvelujärjestelmästä ajatut edellä kuvatut tiedostot sisältävät yksilötasoisien asiakaspalvelutunnusten. Näitä tiedostoja on aluksi tarkastettu ja muokattu excel-formaatissa. Muokkausten jälkeen tiedostot on asiakaspalvelutunnusten avulla yhdistetty yhdeksi SPSS-matriisiksi, jossa on analyysin päättyessä 83 256 henkilöä, joilla yhdenjaksoisen ja edelleen jatkuvan työttömyysjakson kesto on ollut joulukuun 2022 alussa vähintään 365 päivää. Muuttujia aineistossa on 121 kpl (ks. liite). Aineistossa on siten runsaat 10 miljoonaa datarivua. Alun perin ajettua aineistoa täydennettiin diagnoositiedoilla tammi-kuussa 2023. Tähän osa-aineistoon sisältyvät ja sen perusteella muodostetut kestromuuttujat on muokattu vastaamaan muun aineiston ajoajankohdan eli joulukuun 2022 tilannetta.

Empiirisen aineiston analyysissä on jouduttu suorittamaan joitain sensurointeja havainnoille, jotka ovat esimerkiksi ajallisesti tulevaisuudessa tai jossa aikamäärittystä ei ole saatu toimimaan kaikkien havaintojen osalta oikein. Useimmat näistä voitaneen tulkita rekisteriin tehdyiksi virhemerkinnöiksi. Jonkun aiemman tapahtuman vuosiluvuksi on voitu esim. merkitä vuosi 3022.²

5 MITÄ TIEDETÄÄN AJASTA ENNEN NYKYISTÄ PITKÄKESTOISTA TYÖTTÖMYYYTTÄ?

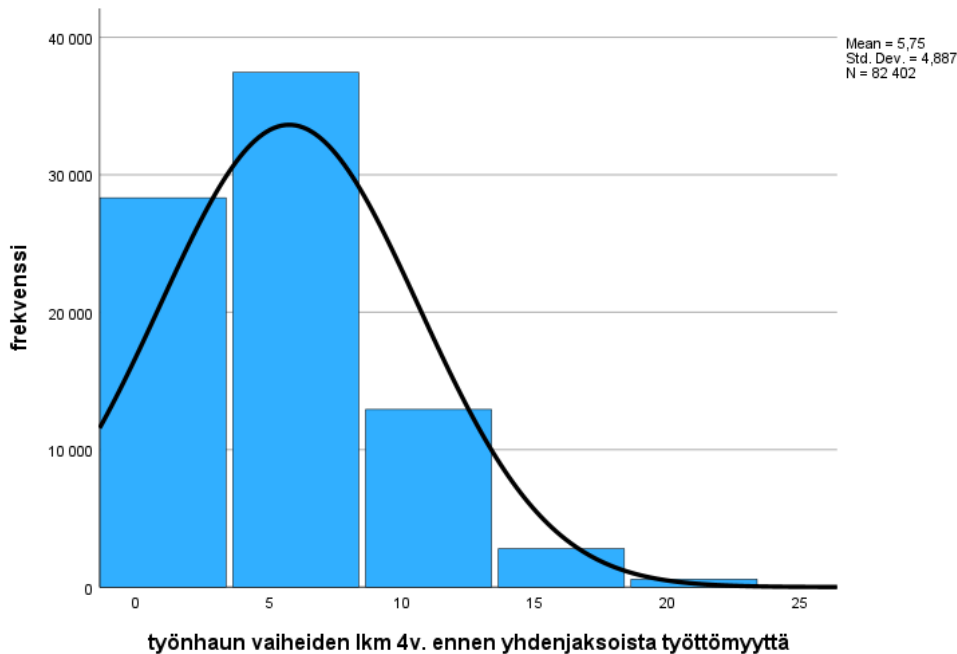
Tässä luvussa käsitellään pitkäaikaistyöttömänä olevien henkilöiden nykyistä pitkäaikaistyöttömyysjaksoa edeltävää toimintaa. Tietoja toiminnasta on koottu neljä vuotta ennen nykyistä jaksoa. Koska jakson kesto vaihtelee, on neljän vuoden edeltävä toiminta eri kalenteriajalta eri yksilöillä. Esimerkiksi juuri pitkäaikaistyöttömyysrajan joulukuun alussa 2022 ylittäneellä henkilöllä edeltävä toiminta kuvaa joulukuun 2017 - marraskuun 2021 toimintaa. Vastaavasti esimerkiksi 5 vuotta työttömänä olleella edeltävä toiminta ajoittuu jaksolle joulukuu 2013 - marraskuu 2017.

Tarkasteltavana on niin erilaisten jaksoiden lukumäärä kuin niiden kesto. Samoin tarkastellaan nykyistä työttömyyttä välittömästi edeltänyttä tilannetta. Tarkastelu on pääosin kuvailevaa, lisäksi työssä ja työttömänä oloon liittyviä tekijöitä mallinnetaan.

² Eniten sensuroituja havaintoja, yli 2000 kpl, oli edellisen työn päättymisestä kulunutta kestoja kuvaavassa muuttujassa. Siinä vuosiluku oli merkitty vain kahdella numerolla ja ohjelma tulkitsi eri muunnoksilla kokeiltuna 1900-luvun puolelle ajoittuvat kaksinumeroiset vuosiluvut systemaattisesti lähelle vuotta 2100 sijoittuviksi. Lisäksi muuttujassa esiintyi melko paljon lähitulevaisuuteen 2020-luvun myöhemmille vuosille merkittyjä edellisen työn päättymisiä. Nämä kaikki havainnot jouduttiin lopulta sensuroimaan. Viime vuosituhanen puolelle ajoittuvien päättymisten sensurointi laskee keskimääräistä havaittua edellisen työn päättymisestä kulunutta aikaa. Tulevaisuuteen sijoittuville merkinnöille ei löydetty järkevää tulkintaa.

5.1 Työhaun vaiheet ja niiden pääsisältö

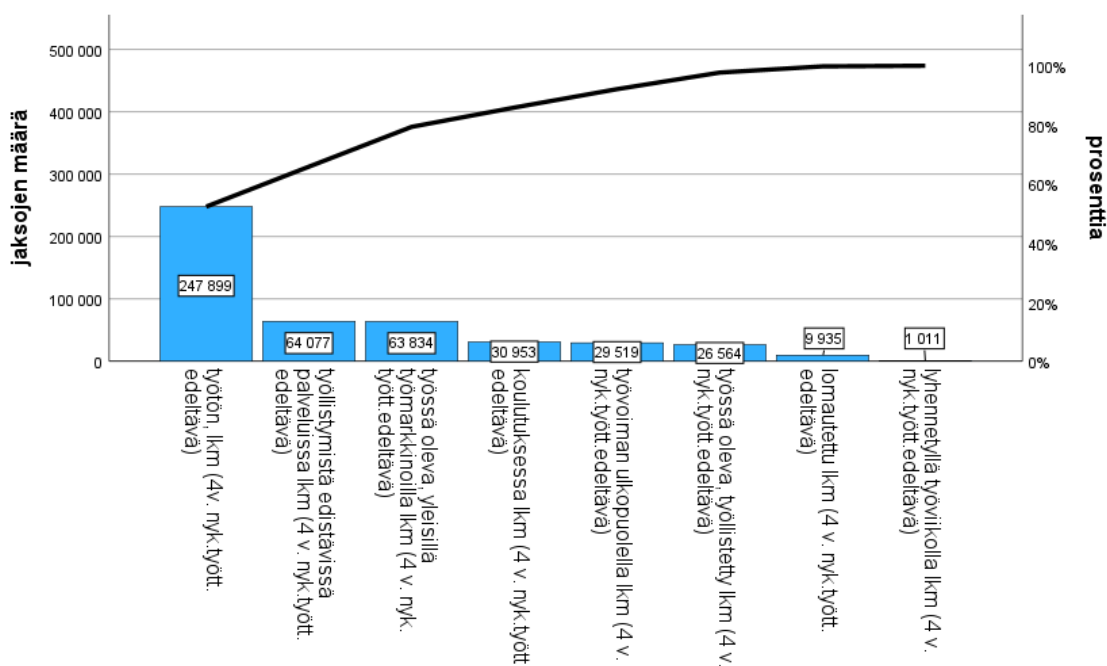
Kuvio 11. Työhaun vaiheiden lukumäärä 4 vuoden aikana ennen nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä

Neljän vuoden aikana ennen nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä aineistomme henkilöillä oli keskimäärin 5,8 työhaun vaihetta eli vajaat 1,5 vaihetta vuotta kohden. Keskihajonta on 4,9. Tässäkin jakauman häntä oikealle on hyvin pitkä, enimmillään yhdellä henkilöllä oli merkitty 361 työhaun vaihetta neljään vuoteen. Kolmanneksella oli korkeintaan kolme vaihetta ja kahdella kolmanneksella enintään kuusi. 92 %:lla henkilöistä oli neljässä vuodessa korkeintaan 11 työhaun vaihetta.

Mitä nämä vaiheet sitten tyyppillisimminkin olivat? Tarkastellaan aluksi vaiheiden lukumääriä.

Kuvio 12. Jaksojen lukumäärä toiminnoittain 4 v. aikana ennen nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä, Pareto -kuvi

Selkeästi suurin jaksojen volyymi koostuu työttömyyksistä, yhteensä lähes 248 000 jaksoa. Seuraavaksi lukuisimmat jaksot koostuvat työllistymistä edistävästä palveluista ja yleisillä työmarkkinoilla työskentelestystä, joissa kummassakin on likimäärin 64 000 jaksoa. Koulutusjaksoja on jo huomattavasti vähemmän, noin 31 000, työvoiman ulkopuolella olojaksoja noin 29 500, työllistämiskaksoja oli 26 600, kun lomautuksia oli 9 900 ja lyhennetyllä työviikolla enää 1 000 jaksoa.

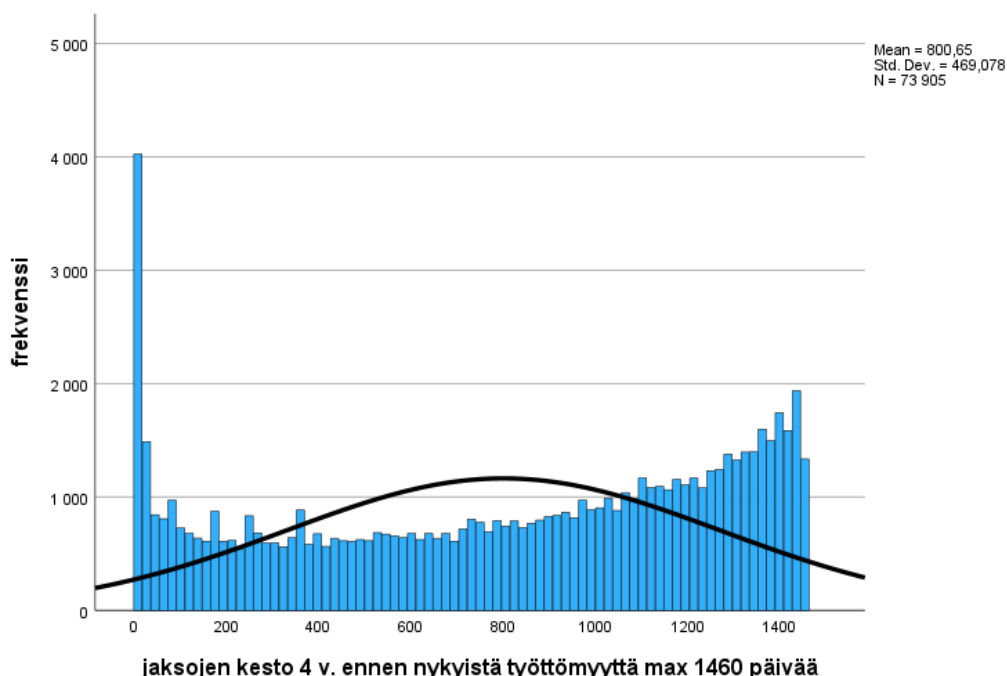
Puuttavia tietoja on tässä tarkastelussa 854 henkilöllä eli 1 %:lla aineistostamme ei ollut mitään työnhakua koskevia merkintöjä tältä ajalta. He ovat siis todennäköisimmin vailla työnhakuhistoriaa julkisessa työnhakuvälityksessä nykyistä jaksoa edeltävän neljän vuoden aikana.

Eniten niillä aineistomme henkilöillä, joilla työnhakumerkintöjä oli, esiintyi nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä edeltävän neljän vuoden aikana työttömyysjaksoja, keskimäärin 3 jaksoa per henkilö. Jokaisella oli tuolta ajalta ainakin 1 työttömyysjakso ja enintään 181 työttömyysjaksoa. Työttömyysjaksoja lukuun ottamatta kaikissa muissa toiminnoissa jaksojen minimimäärä oli 0. Työttömyyden jälkeen seuraavaksi eniten oli työllistymistä edistävässä palveluissa vietettyjä jaksoja, keskimäärin 0,78 ja liki sama määrä yleisillä työmarkkinoilla työssä olojaksoja, 0,77. Suurin palvelujaksojen määrä oli 16, mutta yleisillä työmarkkinoilla peräti 180. Koulutusjaksoja oli keskimäärin 0,38 (enimmillään 18 kpl), työvoiman ulkopuolella olon jaksoja löytyi keskimäärin 0,36 (enimmillään 32 jaksoa) kun työllistämiskaksoja oli keskimäärin 0,32 (enimmillään 15 kpl). Lomautusjaksoja oli keskimäärin vain 0,12 (enimmäismäärä 61 jaksoa on kyllä huomattavan suuri) ja lopulta lyhennetyllä työviikolla 0,01 jaksoa keskimäärin (enimmillään 8 kpl).

Niistä aineistomme henkilöistä, joilla merkintöjä oli, 82 %:lle ei oltu merkitty pitkäaikaistyöttömyyttä edeltävälle neljälle vuodelle työllistämiskaksoja, yleisillä työmarkkinoilla ei merkintöjä löytynyt 62 %:lla, sen sijaan työttömyysjaksoja oli kaikilla ainakin yksi, lomautusjaksoja ei ollut 94 %:lla, lyhennettyjä työviikkoja ei löytynyt 99 %:lla, työvoiman ulkopuolella oloa ei löytynyt 76 %:lla ja työllistymistä edistäviin palveluihin ei ollut osallistunut 63 % ja koulutuksessa ei ollut 77 %.

5.2 Jaksojen kestot

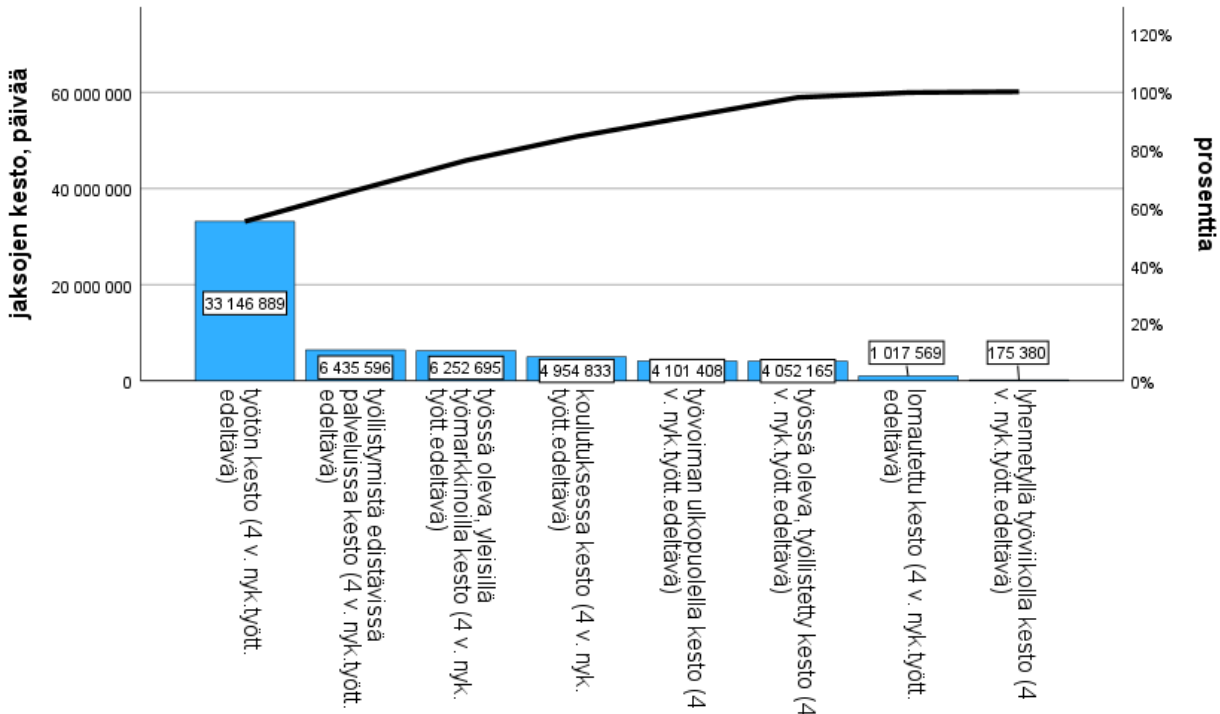
Kuvio 13. Jaksojen kestojakauma 4 v. aikana ennen nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä

Keskimäärin työnhakijatiedoissa löytyy aineiston pitkäaikaistyöttömiltä 800 kalenteripäivää eli hieman yli 2 vuotta ja 2 kuukautta työnhakua. Jakauma on sensuroitu oikealta 1460 kalenteripäivään eli neljään vuoteen. 0,6 prosentilla on merkitty myös tätä pidempiä kestoja, tämä johtuu pitkistä yhdenjaksoisista

työttömyys- tai lomautusjaksoista. Kaikkiaan 0,2 prosentilla aineiston pitkäaikaistyöttömistä oli yli 4 vuotta kestänyt työttömyys tuolla periodilla eli jakso on alkanut jo ennen neljän vuoden tarkastelujakson alkua.

Kuvio 14. Jaksojen kesto toiminnoittain 4 v. aikana ennen nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä, Pareto -kuvi

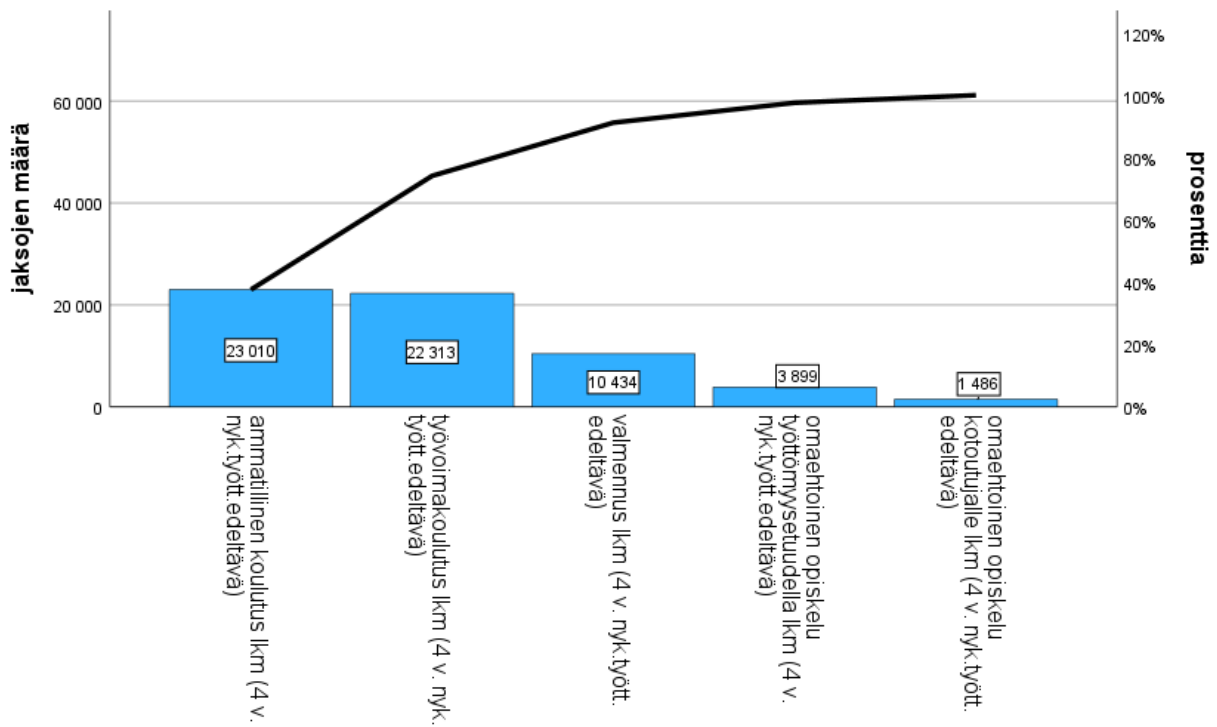
Työttömyyttä on yksilöä kohden keskimäärin 402 päivää eli noin 100 päivää vuotta kohti. Tästä koostuu kuvion runsaat 33 miljoonaa työttömyyspäivää. Keskihajonta on melko suuri, 392 päivää. Luvuista voidaan päätellä, että moni on kokenut hyvin pitkäkestoista työttömyyttä jo ennen nykyistä pitkäaikaistyöttömyysjaksoa edeltävän neljän vuoden aikana. Työttömyyden jälkeen runsaat 6,4 miljoonaa päivää kesto kertyy työllistymistä edistävästä palveluista sekä yleisiltä työmarkkinoilta työskentelystä noin 6,2 miljoonaa päivää. Koulutuspäiviä kertyi vajaat 5 miljoonaa ja työvoiman ulkopuolella oltiin noin 4,1 miljoonaa päivää, kuten työllistettynäkin. Lomautukset ja lyhennetyt työviikot olivat jo harvinaisempia toimintoja.

Tarkastelemalla eri jaksojen lukumäärien ja kestojen korrelaatioita, saadaan yksi näkökulma lisää. Korkeimmat jaksojen lukumäärän ja keston korrelaatiot saavat palkkatukityöllistäminen ($r_{xy}=0.88$), omaehtoinen koulutus ($r_{xy}=0.81$) sekä omaehtoinen koulutus kotoutujalle ($r_{xy}=0.77$). Alhaisimmat jaksojen lukumäärän ja keston korrelaatiot löytyvät puolestaan yleisillä työmarkkinoilla työssä olosta ($r_{xy}=0.40$), valmennuksesta ($r_{xy}=0.42$) sekä työttömyydestä ($r_{xy}=0.45$). Mikäli jaksojen kestoissa esiintyy paljon variaatiota, jää sen korrelaatio jaksojen määrän kanssa alhaiseksi. Työttömyyden ja yleisillä työmarkkinoilla työskentelevien kestojen keskihajonnat ovatkin korkeimmat.

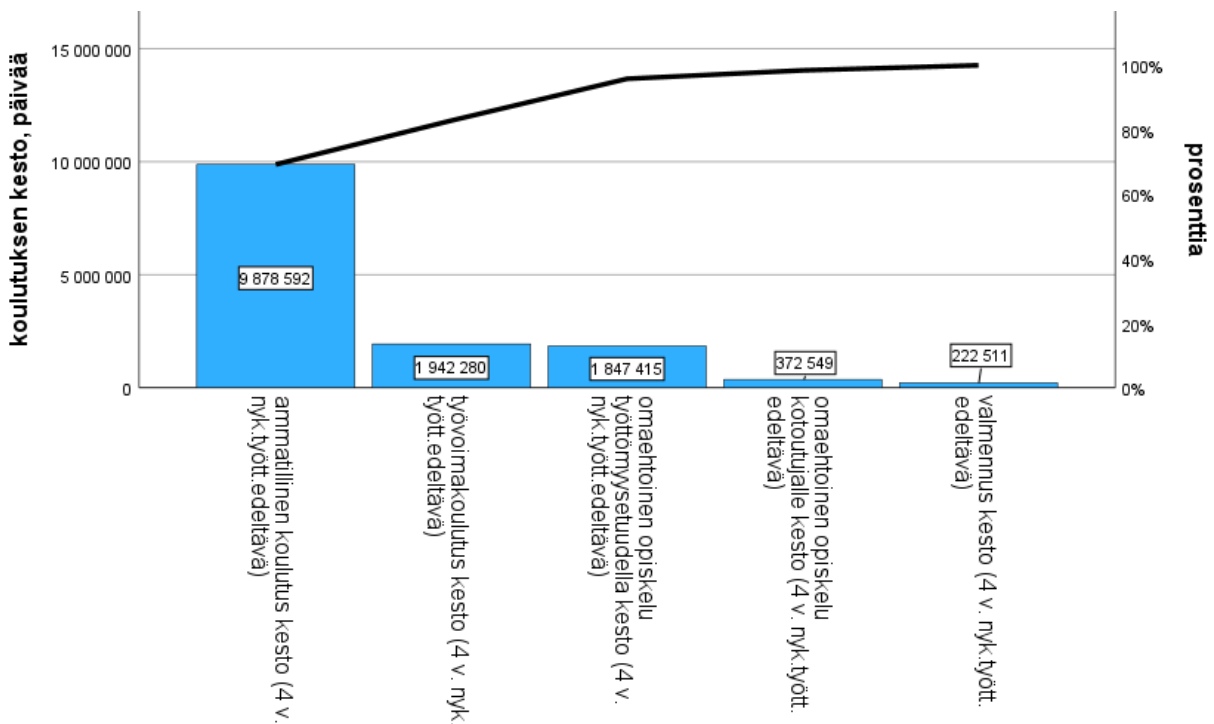
5.3 Koulutuksen tyypit

Ammatilliseen koulutukseen oli osallistuttu noin 23 000 jakson verran ja työvoimakoulutukseen liki vastaavasti, noin 22 300 koulutusjaksoa. Valmennusjaksoja oli 10 400 ja omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella 3 900 jaksoa ja vastaavaa kotoutujalla liki 1 500 jaksoa. Aineistomme henkilöiden koulutukseen osallistuminen on ylipäätään suhteellisen harvinaista, mutta huomionarvoista siinäkin ryhmässä on omaehtoiseen opiskeluun osallistumisen vähäisyys.

Kuvio 15. Koulutustyytit 4 v. aikana ennen nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä, Pareto-kuvio

Kuvio 16. Koulutuspäivien määrä koulutuslajeittain 4 v. aikana ennen nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä, Pareto-kuvio

Koulutuspäivien tarkastelussa on mukana valmennuksia lukuun ottamatta kaikissa muissa koulutuslajeissa yli 4 vuotta taaksepäin ulottuvia jaksoja. Tämä kasvattaa koulutuspäivien määriä selvästi. Niinpä ammatillisen koulutuksen kesto on noin 9,9 miljoonaa kalenteripäivää.

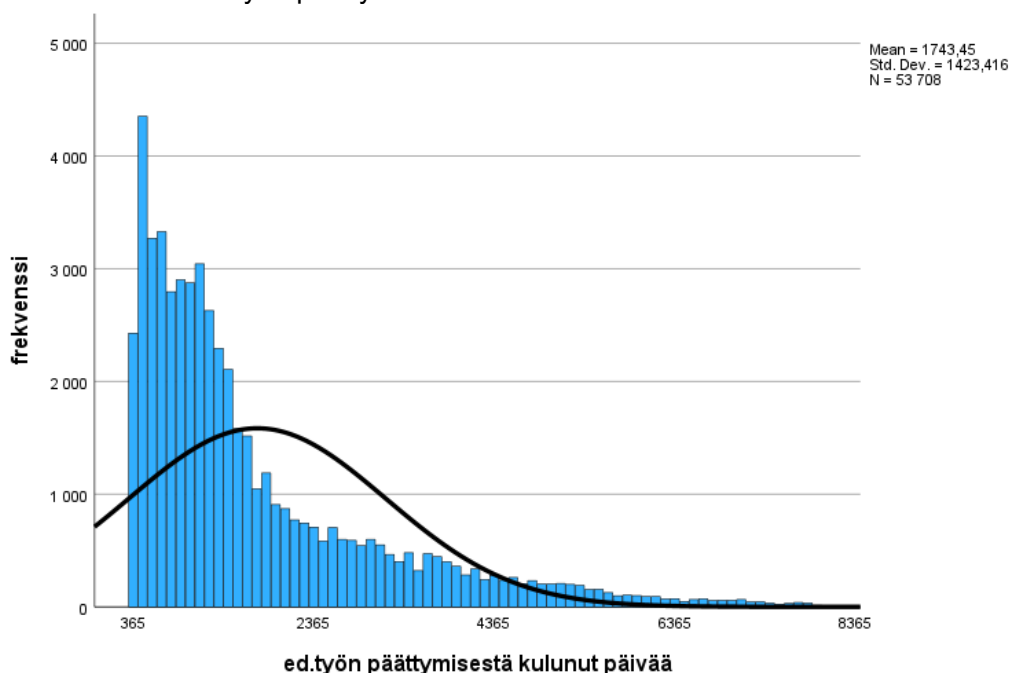
5.4 Viimeisen työn päättyminen ja työnhakua edeltävä tilanne

Noin 37 %:lla aineistoon kuuluvista (30 592) ei ole merkitty viimeisen työsuhteen päättymissyitä. Ilmoitetuista syistä selkeästi suurin on määräaikaisen työn päättyminen, tämä on raportoitu yli 20 200 hengellä. Seuraavaksi suurin luokka, noin 8 800 havaintoa, on "ei työsuhde" eli kyse on ollut jostain muusta kuin työsuhteisesta toiminnasta. Oma irtisanoutuminen on kyseessä 7 000 tapauksessa, työnantajan taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtunut irtisanominen noin 3 900:ssa, muu syy tai ei tietoa noin 3 200:ssa. Työnantaja purki tai irtisanoi työ sopimuksen 2 500 tapauksessa, työskentely on päätynyt 2 300 tapauksessa, noin 1800 tapauksessa työskentely jatkuu edelleen ja liki sama määrä tapauksia oli koeaikapurkuja. Lähes 300 tapausta liittyi toimipaikan lopetukseen tai sen siirtymiseen. Näiden lisäksi lomautus toistaiseksi (liki 200), sairausloma (liki 200) tai työ sopimuksessa sovittu työn ja palkanmaksun keskeytys (174) olivat seuraavaksi yleisimmät syyt. Näiden lisäksi on runsaat 70 tapausta erilaisia muita syitä.

Työn päättymissyyn luokittelu on hieman erikoinen, koska päättymissyillä voi olla työttömyysturvaseuraamuksia. Syitä voi kyllä osin pyrkiä ryhmittelemään henkilöstä (oma irtisanoutuminen, sairausloma, virasta pidättäminen tai vastaava), työnantajasta (työnantaja irtisanoi, toimipaikka lopetettu tai siirtynyt, lomautus) työsuhteen luonteesta (määräaikaisuus päätynyt) tai ulkoisista oloista (tulipalo, pakkasraja) johtuviksi. Kummasta tahansa työsuhteen osapuolesta voi johtua kuitenkin koeaikapurku, muu syy, työ sopimuksessa sovittu työn ja palkanmaksun keskeytys, lakko tai työ sulkku (luokitus ei kerro, kumpi) liittyen joko henkilöön tai muihin työntekijöihin. Näiden lisäksi on eräitä syitä, jotka kuvaavat lähinnä ei-työsuhteisuutta, työnteon keskeytymistä tai jatkumista edelleen sekä työsuhteen päättymisen riitauttamista.

Työnhakua edeltävä toiminta on tarkasteltu neljä vuotta ennen nykyistä työttömyyttä edeltävässä tilanteessa. Kaikkiaan 65 %:lla tätä edeltävää toimintaa ei ole merkitty tai kyseessä on muu syy/ei tietoa. Niistä, joilla edeltävä toiminta tunnetaan, on se yli kahdella kolmasosalla työssä olo (ml. yrittäjät ja työttömyysuhan alaiset; 23,7 % koko aineistosta). Erilaisissa koulutuksissa on ollut 17 % (6 % koko aineistosta). Sairaana on ollut edeltävästi 7 % (kaikista 2,4 %), lapsia hoitamassa tai perhevapailla (äitiys-, isyys- ja perhevapaat) runsaat 5 % (kaikista 1,9 %). Asevelvollisena, vapausrangaistusta suorittamassa tai eläkkeellä on ollut noin 1 % kussakin (kukin 0,3 % koko aineistosta).

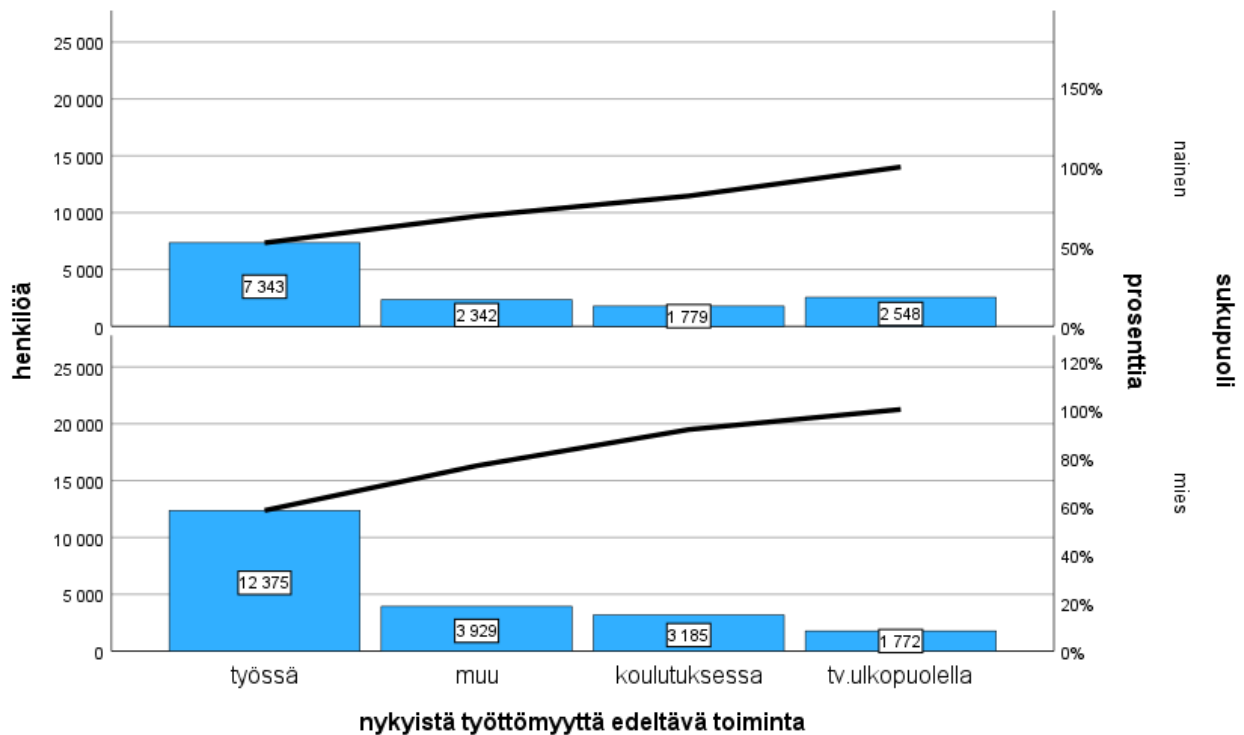
Kuvio 17. Edellisen työn päättymisestä kulunut aika 1.12.2022 saakka

Aineistosta on sensuroitu havainnot, joissa edellisen työn päättämispäivä on joko alle 365 päivää pitkäaikaistyöttömyyden alusta tai päivämäärä on merkitty tulevaisuuteen.

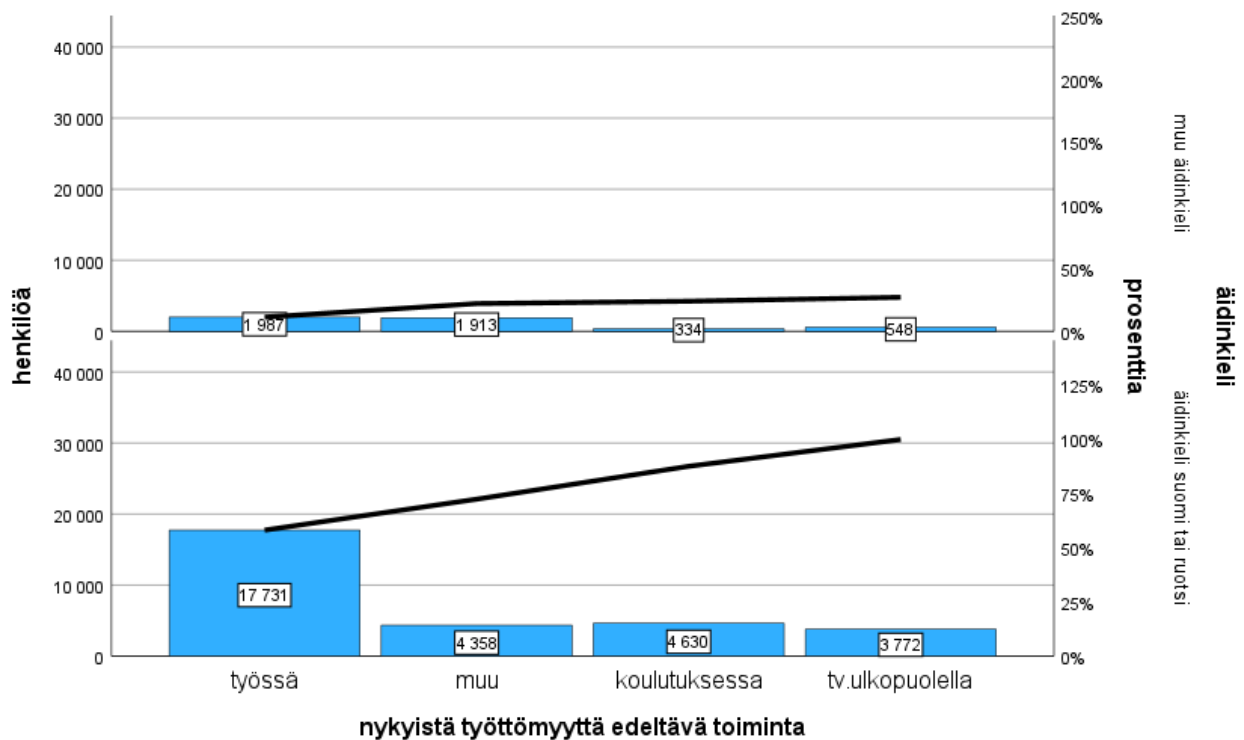
Edellisen työn päättymisestä on kulunut aikaa määritelmällisesti vähintään nykyisen pitkäaikaistyöttömyysjakson verran. Aineistossa oli myös jonkin verran havaintoja, jossa edellisen työsuhteen päättymisen oli merkitty pitkäaikaistyöttömyyden kestolle tai tulevaisuuteen. Nämä havainnot on sensuroitu. Lisäksi oli jonkin verran havaintoja, jossa edellisen työn päättymisen ajoittui vuosille 1992–99. Koska vuosiluku oli päivämäärämerkinnässä tässä tapauksessa kaksinumeroinen, ei päivämäärälaskentaa saatu näiden havaintojen osalta ajoittumaan oikealle vuosituhannelle, joten nekin havainnot sensuroitiin aineistosta. Keskimäärin edellisen työn päättymisestä on kulunut varsin pitkään, 4 vuotta ja 9 kuukautta. 1990-luvulle ajoittuvat, mutta sensuroidut päättymiset kasvattaisivat tätä aikaa edelleen.

Kuvio 18. Nykyistä työttömyyttä edeltävä toiminta sukupuolen mukaan

Työssä olo on sekä miehillä että naisilla selvästi yleisin nykyistä työttömyyttä edeltävä toiminta. Naisilla työvoiman ulkopuolella olo ja muu toiminta ovat suhteellisesti miehiä yleisempiä. Miehillä työssä olo on ollut yleisempää kuin naisilla.

Kuvio 19. Nykyistä työttömyyttä edeltävä toiminta äidinkielen mukaan³

Äidinkielen mukaan tarkasteltuna työssä olo on myös muilla kun suomen- tai ruotsinkielisillä yleisin edeltävä toiminta. Jakauma on kuitenkin hyvin erilainen kuin kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvilla; työssä olon osuus on paljon vähäisempi.

5.5 Työssä olo ja työttömyyteen liittyvät tekijät

Estimoitaessa logistisella regressiomallilla vähintään 101 päivän työssä oloa nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä edeltäneellä neljän vuoden jaksolla, lisää vähintään 55 vuoden ikä työssä olon riskisuhdetta 59 % nuorempiin verrattuna. Ikääntynyt pitkäaikaistyötön on siis edeltävästi ollut ”todennäköisemmin” työssä kuin nuorempi henkilö. Suomi tai ruotsi äidinkielenä lisää riskisuhdetta vain niukasti, 7 %. Miesten riskisuhde jää 9 % naisia alhaisemmaksi. Uudenmaan ollessa referenssiryhmänä, saavat kaikki muut alueet vähintään 13 % (Ahvenanmaa) ja korkeintaan 144 % (Kainuu) korkeamman riskisuhteen ainakin 101 päivän työssä ololle. Ahvenanmaan estimaatti ei ole tilastollisesti merkitsevä, mutta kaikkien muiden alueiden estimaatit ovat merkitseviä. Tulosten perusteella Uudenmaan tilanne näyttää eroavan kaikista muista alueista heikompaan suuntaan.

³ Graafin ylempi summaprocenttikäyrä nousee vain runsaaseen 36 %:iin. Äidinkielestä on olemassa havainto kaikkiaan 83 256 henkilöstä, mutta edeltävä toiminta äidinkielen mukaan jää kokonaisuutena 35 273 havaintoon. Suomi tai ruotsi äidinkielenä on aineistossa 70 160 henkilöllä ja 13 096:lla henkilöllä jokin muu kieli. Edeltävä toiminta havaitaan vain 4 782 muunkielisellä ja 30 491 suomen- tai ruotsinkielisellä.

Taulukko 1. Ainakin 101 päivän työssä olon (4 v. työttömyyttä edeltävällä jaksolla) logistinen regressioestimointi

	B	keskivirhe	Wald	vapausasteet	merkitsevyys	Exp(B)	95% LV EXP(B)	
							alaraja	yläraja
ikä 55 v. tai yli (on)	,463	,015	893,929	1	,000	1,589	1,541	1,638
äidinkieli suomi tai ruotsi (on)	,067	,023	8,667	1	,003	1,069	1,023	1,118
sukupuoli mies (on)	-,095	,016	36,255	1	,000	,910	,882	,938
ELY-keskus (ref. Uusimaa)			828,635	16	,000			
Varsinais-Suomi	,523	,029	319,231	1	,000	1,687	1,593	1,787
Pirkanmaa	,243	,032	58,362	1	,000	1,276	1,198	1,358
Kaakois-Suomi	,520	,037	194,093	1	,000	1,682	1,564	1,810
Etelä-Savo	,325	,057	32,854	1	,000	1,384	1,238	1,546
Pohjanmaa	,334	,053	40,248	1	,000	1,397	1,260	1,549
Keski-Suomi	,214	,035	36,501	1	,000	1,239	1,156	1,329
Pohjois-Savo	,299	,038	62,120	1	,000	1,348	1,252	1,453
Pohjois-Karjala	,641	,040	259,781	1	,000	1,898	1,756	2,052
Kainuu	,891	,089	99,709	1	,000	2,436	2,046	2,902
Pohjois-Pohjanmaa	,418	,031	176,888	1	,000	1,519	1,428	1,616
Lappi	,289	,049	35,293	1	,000	1,334	1,213	1,468
Satakunta	,650	,044	215,209	1	,000	1,916	1,756	2,090
Häme	,260	,029	81,449	1	,000	1,297	1,226	1,372
Etelä-Pohjanmaa	,386	,066	34,368	1	,000	1,471	1,293	1,674
Ahvenanmaa	,129	,172	,567	1	,451	1,138	,813	1,594
tuntematon	-19,979	28417,723	,000	1	,999	,000	,000	.
Vakio	-1,163	,023	2502,682	1	,000	,313		

N=79 343, -2 log likelihood= 98 323,5, Cox & Snell $r^2=2$ %, Nagelkerke $r^2=3$ %, khii²= 1935 ***, oikein luokiteltuja havaintoja = 68 %

Estimoitaessa vastaavasti vain avoimilla työmarkkinoilla vähintään 101 päivää edeltävän neljän vuoden aikana työssä oloa, laskee miesten riskisuhde hieman edelliseen malliin nähden. Yli 55-vuotiaiden kerroin laskee melko paljonkin, mikä heijastaa palkkatukityön suurta merkitystä tälle kohderyhmälle. Yli 55-vuotiaiden riskisuhde avoimilla työmarkkinoilla vähintään 101 päivän työskentelyyn on silti 18 % nuorempia ikäryhmiä suurempi. Ikääntyneet ovat siis myös avoimilla työmarkkinoilla nuorta ”todennäköisemmin”. Suomi tai ruotsi äidinkielenä jää nyt riskisuhteeltaan ykkösen alle eli muihin kieliryhmiin nähden avoimilla markkinoilla työssä olo on ”epätodennäköisempää”. Uuteenmaahan verrattuna riskisuhteet ovat yleensä ykkösen yläpuolella, ainoastaan Keski-Suomessa kerroin jää ykkösen alapuolella. Etelä-Savossa, Hämeessä ja Ahvenanmaalla kertoimet eivät ole merkitseviä. Tulos pääosin vahvistaa aiempaa tulosta Uudenmaan erosta muihin alueisiin nähden.

Taulukko 2. Ainakin 101 päivän avoimilla markkinoilla työssä olon (4 v. työttömyyttä edeltävällä jaksolla) logistinen regressioestimointi

	B	keskivirhe	Wald	vapausasteet	merkitsevyys	Exp(B)	95% LV EXP(B)	
							alaraja	yläraja
sukupuoli mies (on)	-,129	,019	46,851	1	,000	,879	,847	,912
ikä 55 v. tai yli (on)	,167	,019	80,230	1	,000	1,182	1,139	1,226
äidinkieli suomi tai ruotsi (on)	-,136	,026	26,951	1	,000	,873	,830	,919
ELY-keskus (ref. Uusimaa)			103,345	16	,000			
Varsinais-Suomi	,130	,036	13,322	1	,000	1,139	1,062	1,222
Pirkanmaa	,142	,038	14,084	1	,000	1,152	1,070	1,241
Kaakkois-Suomi	,138	,046	9,072	1	,003	1,148	1,049	1,255
Etelä-Savo	-,066	,073	,813	1	,367	,936	,812	1,080
Pohjanmaa	,163	,063	6,728	1	,009	1,177	1,041	1,332
Keski-Suomi	-,099	,045	4,820	1	,028	,906	,830	,989
Pohjois-Savo	,115	,046	6,373	1	,012	1,122	1,026	1,228
Pohjois-Karjala	,248	,048	26,693	1	,000	1,281	1,166	1,407
Kainuu	,378	,105	13,025	1	,000	1,460	1,189	1,792
Pohjois-Pohjanmaa	,149	,038	15,359	1	,000	1,161	1,077	1,251
Lappi	,217	,057	14,489	1	,000	1,243	1,111	1,390
Satakunta	,244	,054	20,733	1	,000	1,276	1,149	1,417
Häme	,053	,035	2,306	1	,129	1,055	,985	1,129
Etelä-Pohjanmaa	,169	,079	4,559	1	,033	1,185	1,014	1,384
Ahvenanmaa	,180	,195	,848	1	,357	1,197	,816	1,756
tuntematon	-19,559	28410,268	,000	1	,999	,000	,000	.
vakio	-1,449	,026	3017,333	1	,000	,235		

N=79 343, -2 log likelihood= 75 242,5, Cox & Snell $r^2=0$ %, Nagelkerke $r^2=1$ %, khii²= 257,9 ***, oikein luokiteltuja havaintoja = 82 %

Estimoitaessa vähintään 731 päivän työttömyyden kertymää edeltävällä neljän vuoden jaksolla, suomi tai ruotsi äidinkielenä kasvattaa pitkän työttömyyskertymän riskiä 38 % muun kielisiin verrattuna. Tulos tarkoittaa sitä, että muun kielisten työttömyydet päättyvät aiemmin kuin suomen- ja ruotsinkielisillä. Miesten riskisuhde on 29 % naisia korkeampi. Alle 35-vuotialla riskisuhde jää 26 % vanhempia alemmaksi. Niillä, jotka eivät ole suorittaneet vähintään 2. asteen koulutusta, riskisuhde on 15 % korkeampi kuin koulutettumilla. Uudenmaan ollessa referenssiryhmänä, on pitkän työttömyyskertymän riskikin liki kaikilla muilla alueilla sitä korkeampi. Se jää Uttamaata alemmaksi ainoastaan Pirkanmaalla, mutta estimaatti ei ole merkitsevä. Muutamalla muullakin alueella estimaatin 95 %:n luottamusväli menee ykkösen molemmin puoli. Tällaisia alueita ovat lisäksi Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa sekä Ahvenanmaa. Huomaa seuraavassa luvussa esitettävät Uudenmaan muita alueita pidemmät työttömyyden kestot. Tilanne on siis muuttanut tästä nykyistä työttömyyttä edeltävästä vaiheesta.

Taulukko 3. Ainakin 731 päivää työttömänä olon (4 v. työttömyyttä edeltävällä jaksolla) logistinen regressioestimointi

	B	keskivirhe	Wald	vapausasteet	merkitsevyys	Exp(B)	95% LV EXP(B)	
							alaraja	yläraja
äidinkieli suomi tai ruotsi (on)	,319	,030	112,013	1	,000	1,376	1,297	1,460
sukupuoli mies (on)	,258	,019	178,152	1	,000	1,294	1,246	1,344
ikä alle 35 v. (on)	-,306	,025	152,089	1	,000	,737	,702	,773
koulutustaso alle 2. aste (on)	,141	,020	48,779	1	,000	1,152	1,107	1,198
ELY-keskus (ref. Uusimaa)			189,305	15	,000			
Varsinais-Suomi	,148	,037	16,267	1	,000	1,160	1,079	1,246
Pirkanmaa	-,002	,039	,002	1	,965	,998	,924	1,078
Kaakkois-Suomi	,215	,045	22,939	1	,000	1,240	1,136	1,354
Etelä-Savo	,256	,064	16,079	1	,000	1,291	1,140	1,463
Pohjanmaa	,089	,063	2,002	1	,157	1,093	,966	1,238
Keski-Suomi	,348	,040	76,428	1	,000	1,417	1,310	1,532
Pohjois-Savo	,330	,043	57,794	1	,000	1,391	1,278	1,515
Pohjois-Karjala	,212	,048	19,174	1	,000	1,236	1,124	1,358
Kainuu	,408	,104	15,322	1	,000	1,504	1,226	1,845
Pohjois-Pohjanmaa	,195	,038	26,726	1	,000	1,215	1,129	1,308
Lappi	,390	,055	51,299	1	,000	1,478	1,328	1,644
Satakunta	,162	,054	9,000	1	,003	1,176	1,058	1,307
Häme	,083	,035	5,621	1	,018	1,086	1,014	1,163
Etelä-Pohjanmaa	,043	,077	,309	1	,578	1,044	,898	1,213
Ahvenanmaa	,176	,205	,734	1	,391	1,192	,798	1,782
Vakio	-1,254	,031	1629,439	1	,000	,285		

N=53 485, -2 log likelihood= 67 151,6, Cox & Snell $r^2=1$ %, Nagelkerke $r^2=2$ %, $\text{khii}^2=745,7$ ***, oikein luokiteltuja havaintoja = 67 %

Työttömyyttä edeltävän neljän vuoden aikana noin 32 % niistä, joista tietoja on, oli ollut työttömänä yli puolet tuosta ajasta eli vähintään 731 päivää. Suhteellisesti yleisintä se oli maanviljelijöiden ja metsätyöntekijöiden (36 %), prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden (35 %) sekä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden (35 %) ammattiryhmissä. Harvinaisinta näin pitkä työttömyyskertymä oli sotilailla (24 %) ja johtajilla (26 %).

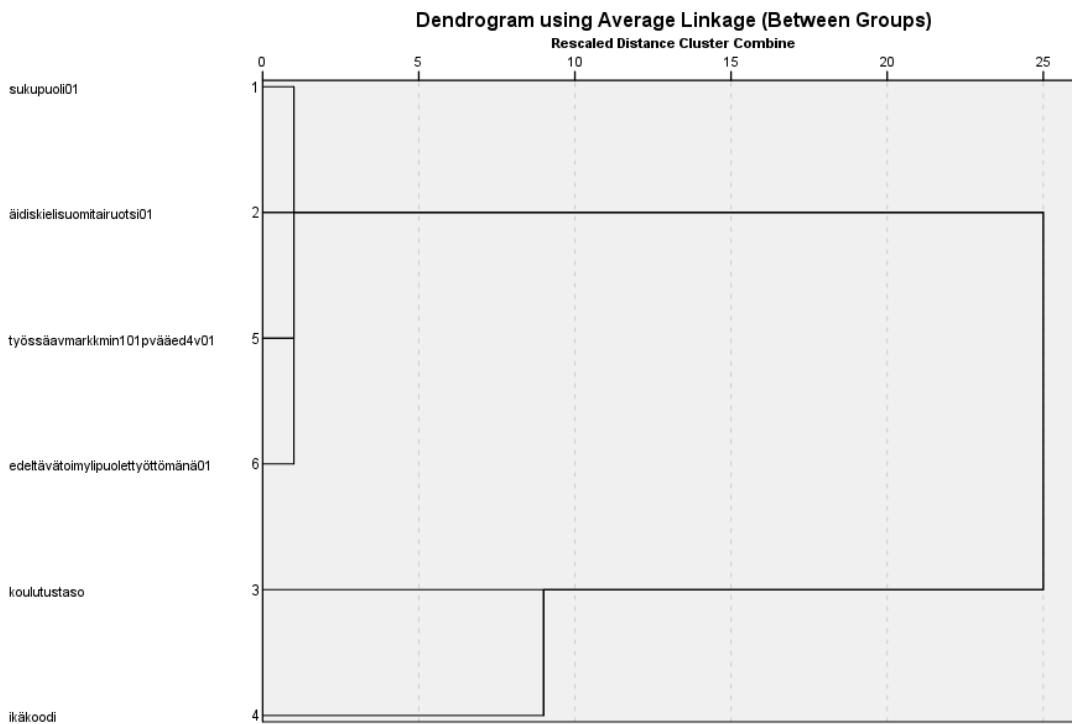
Ainakin 101 päivän työssäoloa neljän nykyistä työttömyyttä edeltävän vuoden aikana oli aineistossa kokenut 36 % niistä, joista tieto oli olemassa. Suhteellisesti näin pitkä työssäolokertymä oli yleisintä maanviljelijöiden ja metsätyöntekijöiden (42 %), palvelu- ja myyntityöntekijöiden (38 %) ja toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden (38 %) ryhmissä. Harvinaisinta se oli sotilailla (21 %) ja johtajilla (26 %).

Kun tarkastellaan vain avoimilla työmarkkinoilla työskentelyä vastaavan ainakin 101 päivän kertymän verran, havaittiin viidesosan olleen avointen markkinoiden työssä tämän veran. Osuus oli tässäkin suurin maanviljelijöillä ja metsätyöntekijöillä (25 %), palvelu- ja myyntityöntekijöillä (23 %) sekä prosessi- ja kuljetustyöntekijöillä (23 %). Alhaisin osuus oli sotilailla (10 %) ja johtajilla (15 %).

Hierarkisella klusterianalyysillä on pyritty ryhmittelemään edeltävää toimintaa ja joitain taustatekijöitä. Oheisessa dendrogrammissa esitetty kolmen klusterin ratkaisu osoittaa sen, että koulutustaso ja ikä ryhmittyvät omiksi klustereikseen, kun taas sukupuoli ja äidinkieli ryhmittyvät aiemman työttömyyden ja työssä olon kanssa samaan klusteriin. Ryhmittelytulos viittaa siihen, että sukupuoli ja äidinkieli ovat suhteellisen tiiviisti yhteydessä edeltävään työssäoloon ja työttömyyteen, kun taas koulutustaso ja ikä eivät niinkään. Pisimmän klusterietäisyyden perusteella koulutustasolla on heikoin yhteys edeltävään toimintaan, seuraavaksi pisin klusterietäisyys on iällä.

⁴ Sotilaita on aineiston edeltävän toiminnan tiedoissa vain 29 henkeä, joten prosenttilukuihin on suhtauduttava varovaisesti.

Kuvio 20. Klusterianalyysin dendrogrammi 3 klusterin ratkaisusta

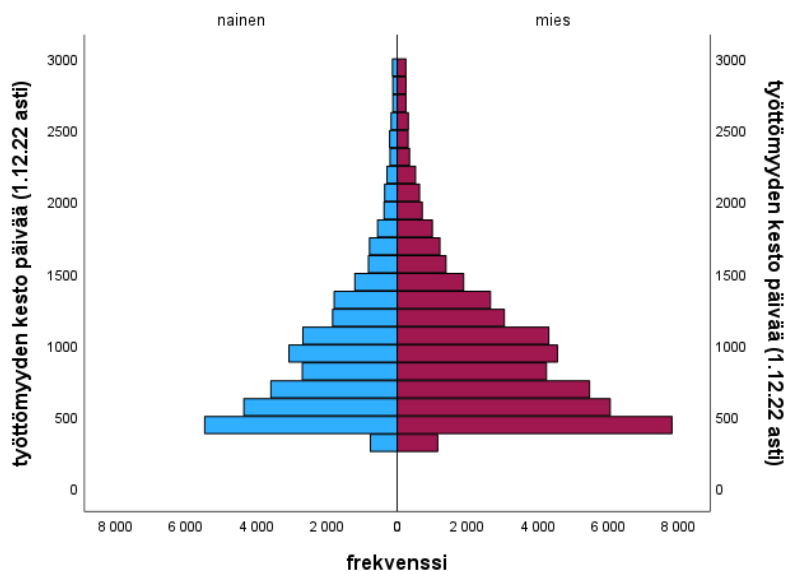

6 TOIMINTA NYKYISEN PITKÄAIKAISTYÖTTÖMYYDEN AIKANA

Tässä luvussa tarkastellaan nykyistä pitkäaikaistyöttömyyttä ja toimintaa jakson aikana. Aluksi luodaan katsaus pitkäaikaistyöttömyyden keston, sen jälkeen eritellään toimintasuunnitelmia ja yhteydenpitoa TE-toimiston kanssa ja viimeisessä osassa käsitellään eräitä pitkäaikaistyöttömyyden taustatekijöitä.

6.1 Pitkäaikaistyöttömyyden kesto

Kuvio 21. Nykyisen pitkäaikaistyöttömyyden kesto naisilla ja miehillä 3000 päivän keston saakka, joulukuun 2022 alun tilanteessa.

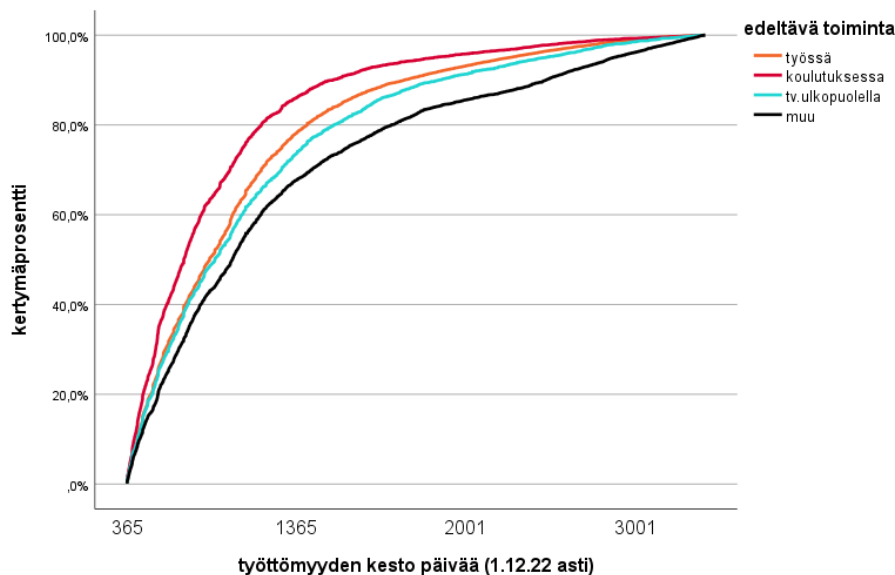

Pitkäaikaistyöttömyyden kesto on minimissään 365 päivää ja maksimiarvo on 10 952 päivää eli yli 30 vuotta! Keskimäärin pitkäaikaistyöttömyysjakso on kestänyt 1 051 päivää eli 2 vuotta 10 kuukautta ja 2 viikkoa. Tämä on todella pitkä keskimääräinen kesto. 25 % jaksoista on enintään 553 päivää kestäneitä, 50 % enintään 862 päivää, 75 % enintään 1 268 päivää ja 90 % enintään 1 857 päivää. 95 %:n kestojen kertymä saavutetaan enintään 2 505 päivän kestolla ja 99 %:n kertymä enintään 3 818 päivän kestolla. Jakson kesto saadaan 83 256 henkilöstä.

Yksi prosentti pitkäaikaistyöttömistä on ollut siis yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakijana ainakin noin 10 ja puoli vuotta. Jokaisen yksilön kohdalla voitaisiin kysyä, kuinka tämä on ollut mahdollista?

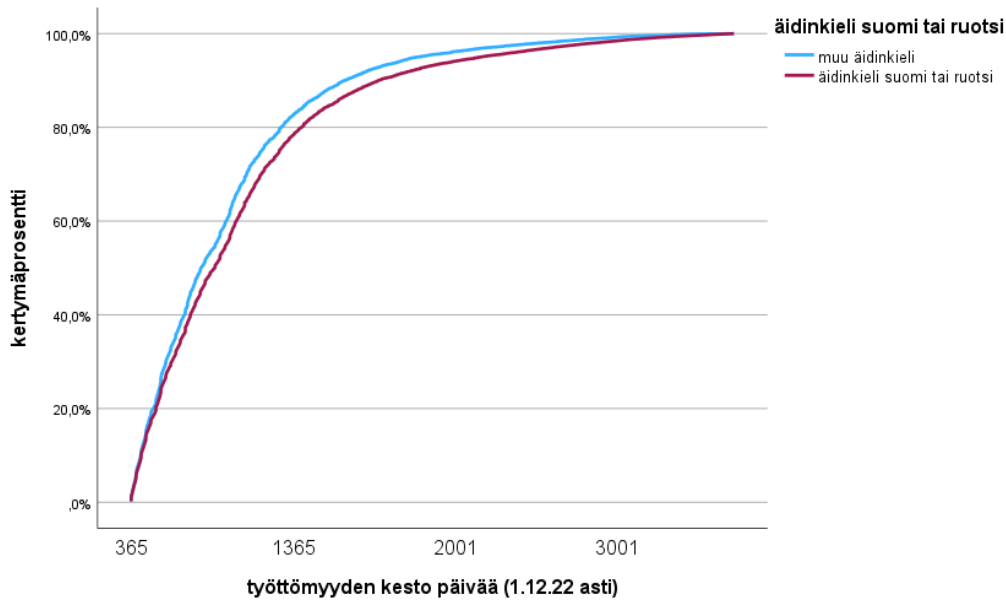
Kun aineistomme kaikilla yksilöillä pitkäaikaistyöttömyys edelleen jatkuu, eikä sen päättymisestä ole havaintoja, ei pitkäaikaistyöttömyyden kestoja voida pyrkiä tavanomaisessa mielessä estimoimaan elinaikamalleilla. Sen vuoksi eri osaryhmien työttömyyden aineiston ajopäivään mennessä toteutuneiden keskoerojen kuvaamisessa käytetään suhteellisia kertymiä.

Kuvio 22. Menossa olevan työttömyyden kesto edeltävän toiminnan mukaan

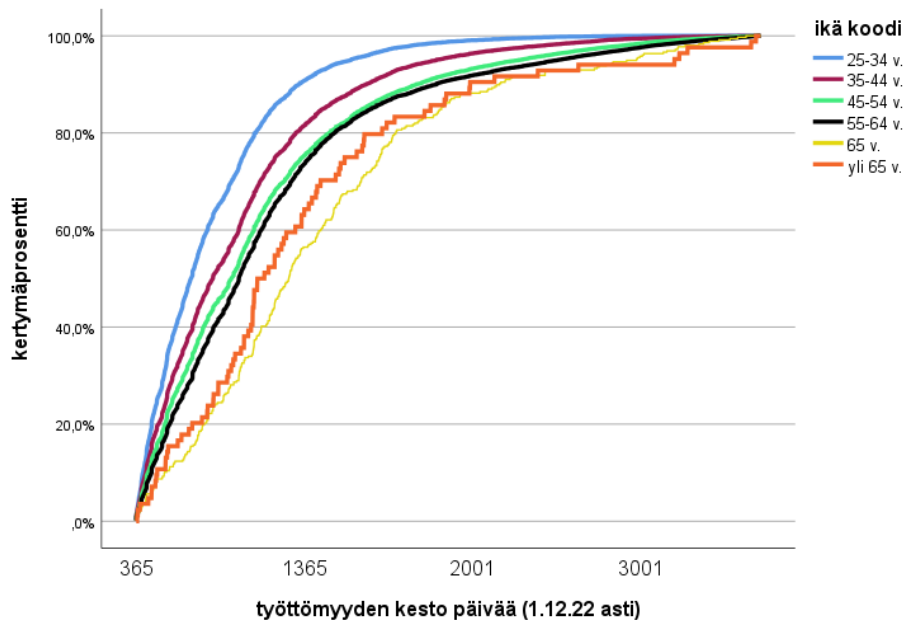
Kuvio 22 osoittaa, että koulutuksesta tulevilla menossa oleva työttömyysjakso on ollut toistaiseksi muusta toiminnasta tulleita lyhyempi. Työstä tulleilla se on seuraavaksi lyhin, hieman työvoiman ulkopuolelta tulleita lyhyempi ja muusta toiminnasta tulleilla se on pisin. Kuviossa kuvataan kertymäprosentteja eri osaryhmissä.

Kuvio 23. Menossa olevan työttömyyden kesto äidinkielen mukaan

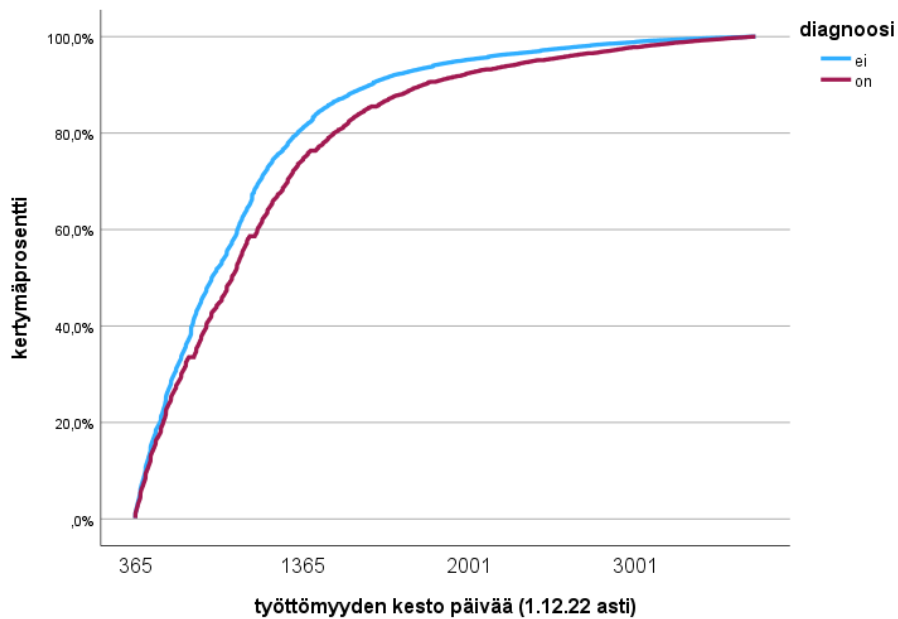
Erot äidinkielen mukaan eivät ole kovin suuret. Muu äidinkieli saa kotimaisiin äidinkieliin verrattuna keskimäärin joulukuuhun 2022 mennessä hieman lyhyemmät työttömyyskertymät.

Kuvio 24. Menossa olevan työttömyyden kesto ikäryhmän mukaan

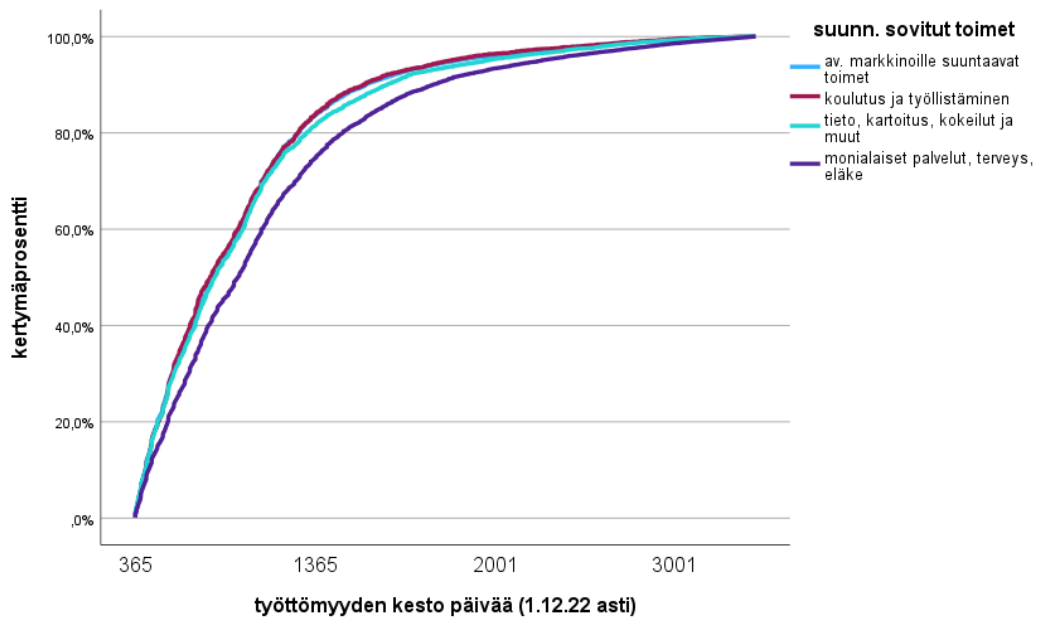
Ikäryhmällä näyttäisi olevan hyvin systemaattinen työttömyysjaksojen keston liittyvä rooli: nuoremmilla menossa olevat pitkäaikaistyöttömyysjaksot ovat keskimäärin selvästi lyhyempiä kuin vanhemmilla ikäryhmillä. Tässä kannattaa huomata, että kyse on vain menossa olevasta jaksosta – nuorillakin ikäryhmillä olisi ehtinyt kertyä hyvin pitkiä työttömyyksiä, sikäli kuin niitä olisi ollut kertyäkseen. Näin ei ole kuitenkaan keskimäärin tapahtunut, ainakaan verrattuna vanhempiin ikäryhmiin.

Kuvio 25. Menossa olevan työttömyyden kesto diagnoosin mukaan

Diagnoosiluokitus liittyy myös jossain määrin pidempiin työttömyysjaksoihin verrattuna niihin, joilla diagnoosiluokitusta ei ole.

Kuvio 26. Menossa olevan työttömyyden kesto suunnitelmassa sovittujen toimien mukaan

Suunnitelmassa sovituista toimista avoimille markkinoille suuntaavat toimet⁵ sekä koulutus⁶ ja työllistäminen⁷ liittyvät lyhyimpiin työttömyysjaksoihin. Tieto, kartoitus, kokeilut ja muut vastaavanlaiset toimet⁸ ovat kuitenkin käytännössä liki samalla tasolla. Selkeämmin suunnitelman toimenpideryhmistä vain monialaisiin palveluihin, terveystarkastuksiin ja eläkeselvittelyihin⁹ liittyvät asiat kytkeytyvät pidempään työttömyyden keston. Näiden toimien lisäksi voidaan vielä erottaa avointen markkinoiden tukitoimet omaksi ryhmäkseen¹⁰ vaikka edellä olevassa kuviossa ne on luettu avointen markkinoiden toimiin (vrt. jäljempänä kuvio 30). Edellä olevassa kuviossa koulutus- ja työllistämistoimet ovat myös yhtenä ryhmänä.

Kun nykyisen pitkäaikaistyöttömyyden kestoa 1.12.2022 saakka selitetään ikäryhmyksellä (10-vuotiskäryhmytys), kertoo regressiomallin kulmakertoimen 120 sen, että keskimäärin jokaisesta 10-vuotiskäryhmästä seuraavaan siirtyminen kasvattaa nykyisen työttömyyden kestoa 120 päivällä (tulosta voi verrata kuvioon 24). Malli on erittäin merkitsevä, mutta sen selitysosuus vain 3 %, mikä ei ole liki 79 000 havainnon aineistossa epätavallista.

⁵ Avoimille työmarkkinoille suuntaavat toimet suunnitelmassa ovat: 1) tilaan itselleni Avoimet työpaikat -haku-palvelun Työpaikkavahdin ja pidän tilaukseni voimassa, 2) haen aktiivisesti työpaikkoja eri työnhakukanavia käyttäen sekä osallistun TE-palvelujen järjestämiin soveltuviin rekrytointitilaisuuksiin, 3) julkaisen CV:ni EU-RES-verkkosivuilla ja haen aktiivisesti työpaikkoja Euroopasta eri työnhakukanavia käyttäen ja 4) työnhakovelvollisuus

⁶ Koulutustoimia suunnitelmassa ovat 1) haen työvoimakoulutukseen ja tilaan tarvittaessa sähköpostiini Koulutusvahdilla viestejä alkavista koulutuksista, 2) hakeudun oppisopimuskoulutukseen, 3) haen omaehtoiisiin opintoihin, 4) haen koulutukseen parantaakseni ammattitaitoani, mahdollisuuttani saada työtä tai säilyttääkseni työpaikkani

⁷ Työllistämistoimi suunnitelmassa on 1) haen aktiivisesti palkkatuetuista työpaikoista

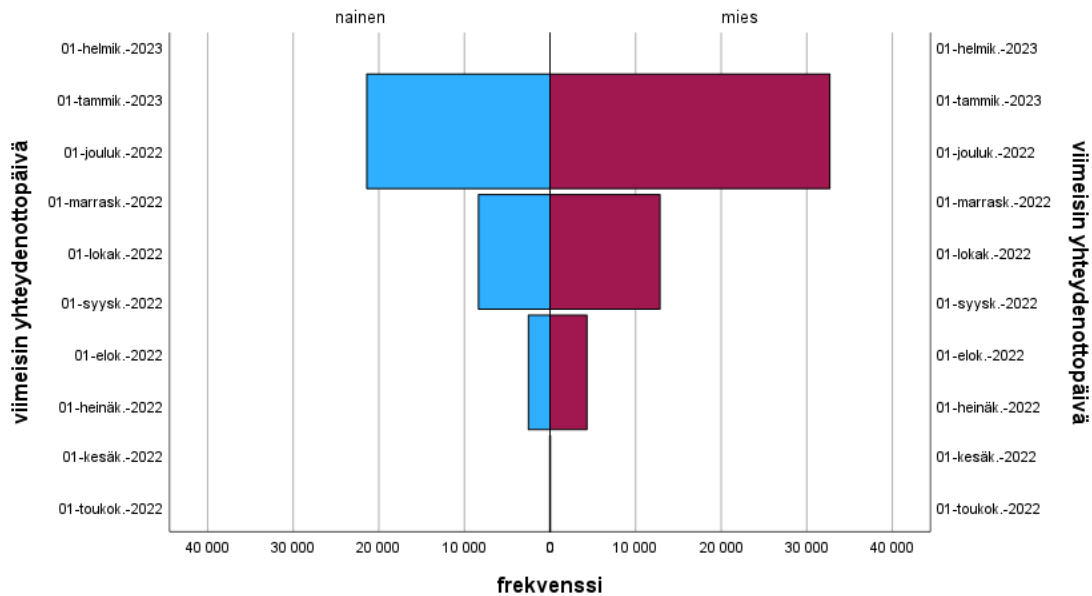
⁸ Tieto, kartoitus, kokeilut ja muut vastaavanlaiset toimet ovat suunnitelmassa 1) luen verkkosivuilta työnhakijan oikeuksista ja velvollisuuksista (työmarkkinatori.fi, henkilöasiakkaat, työttömyys), 2) selvitan ammatillisia vaihtoehtojani ammatinvalinnan verkkotyökalun avulla, 3) hankin tietoa koulutusmahdollisuuksista Suomesta (opintopolku.fi) tai muualta Euroopasta (maailmalle.net), 4) hakeudun osaamiseni ja ammattitaitoni kartoitukseen, 5) arvioin ja selvitan ammatillisia mahdollisuuksiani sekä soveltuva koulutus- tai työuraa asiantuntijan kanssa, 6) suunnittelen soveltuva koulutus- ja työuraa ammatinvalinta- ja uraohjauksen psykologin kanssa, 7) hakeudun uravalmennukseen ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämiseksi, koulutukseen hakeutumiseksi tai työelämävalmiuksien kehittämiseksi, 8) hakeudun koulutuskokeiluun oppilaitoksessa ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi, 9) hakeudun työkokeiluun työpaikalla ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojeni selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi, 10) ilmoitan, että työttömyysetuudella tuetut opintoni ovat edenneet suunnitellusti, 11) osallistun työtoiveiden suunnitteluun sekä koulutukseen tai uuteen ammattiin liittyvään työkykyäni selvittämiseen, 12) tapaan työhönvalmentajani sovitusti saadakseni tukea työllistymiseeni, 13) muu kotoutumistani edistävä toiminta, 14) osallistun osaamiseni ja ammattitaitoni kartoitukseen, 15) osallistun koulutuskokeiluun oppilaitoksessa ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojeni selvittämiseksi

⁹ Monialaisiin palveluihin, terveystarkastuksiin ja eläkeselvittelyihin liittyvät asiat suunnitelmassa ovat 1) tarvitsen TE-toimiston palvelujen lisäksi esim. terveydentilan, kuntoutuksen tai eläkemahdollisuuksien selvittämistä, 2) asioin sovitusti työllistymistäni edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa (TYP), 3) hakeudun kuntouttavaan työtoimintaan elämänhallintani ja työllistymiseni parantamiseksi, 4) monialaisen yhteispalvelun asiakas, 5) osallistun TE-toimiston palvelujen lisäksi esim. terveydentilan tai koulutuksen selvittämiseen, 6) selvitan eläkemahdollisuuksiani, 7) osallistun kuntouttavaan työtoimintaan elämänhallintani ja työllistymiseni parantamiseksi

¹⁰ Avointen markkinoiden tukitoimia ovat suunnitelmassa 1) hakeudun työnhakuvalmennukseen työnhakutaitojeni parantamiseksi (työmarkkinatori.fi), 2) tutustun verkossa yrityksen perustamiseen tai osallistun tilaisuuteen, jossa aihetta käsitellään, 3) laadin toteuttamiskelpoisen liiketoimintasuunnitelman päätoimista yrittäjyyttä varten, 4) selvitan yritystoiminnan rahoittamisen mahdollisuudet ja haen tarvittaessa starttirahaa turvatakseni toimeentuloni, 5) arvioin työllistymiseni edellytyksiä verkkotyökalun avulla (Oma asiointi -palvelu, Työelämä-tutka), 6) osallistun työllistymistäni tukevaan palveluun, 7) selvitan mahdollisuudet yrittäjyyteen, esim. yrityksen perustaminen, liiketoimintasuunnitelman laatiminen, yritystoiminnan rahoitus jne., 8) osallistun työnantajan irtisanomistilanteessa järjestämään uudelleensijoittumisvalmennukseen, 9) muu henkilökohtainen työnhakua tai työllistymistä edistävä palvelu, 10) muu täydentävä työnhakua tai työllistymisen yleisiä edellytyksiä parantava palvelu

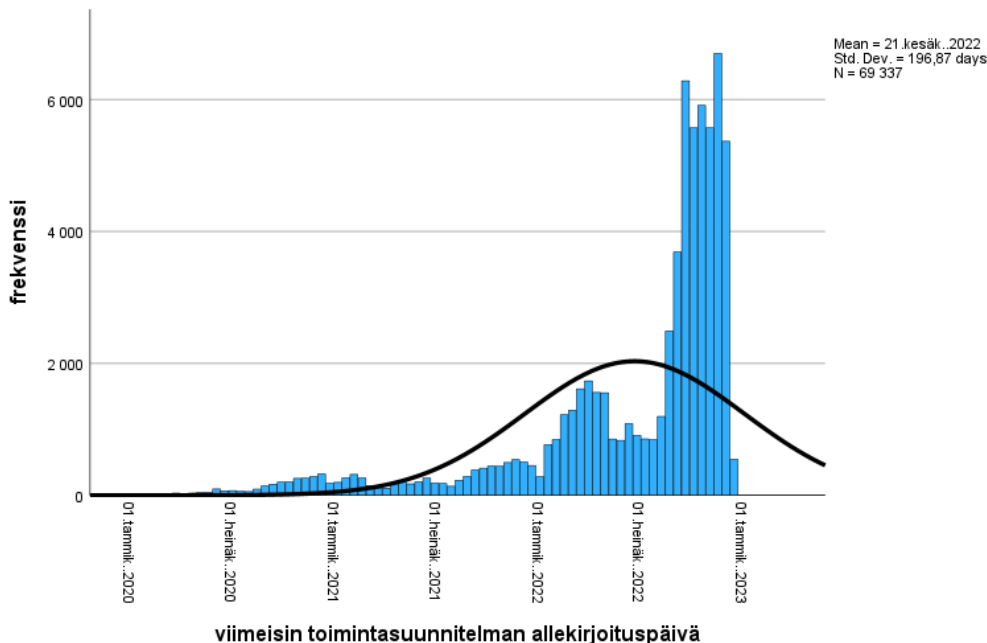
6.2 Suunnitelmat ja yhteydenpito TE-toimistoon

Kuvio 27. Viimeinen yhteydenottopäivä TE-toimistoon naisilla ja miehillä

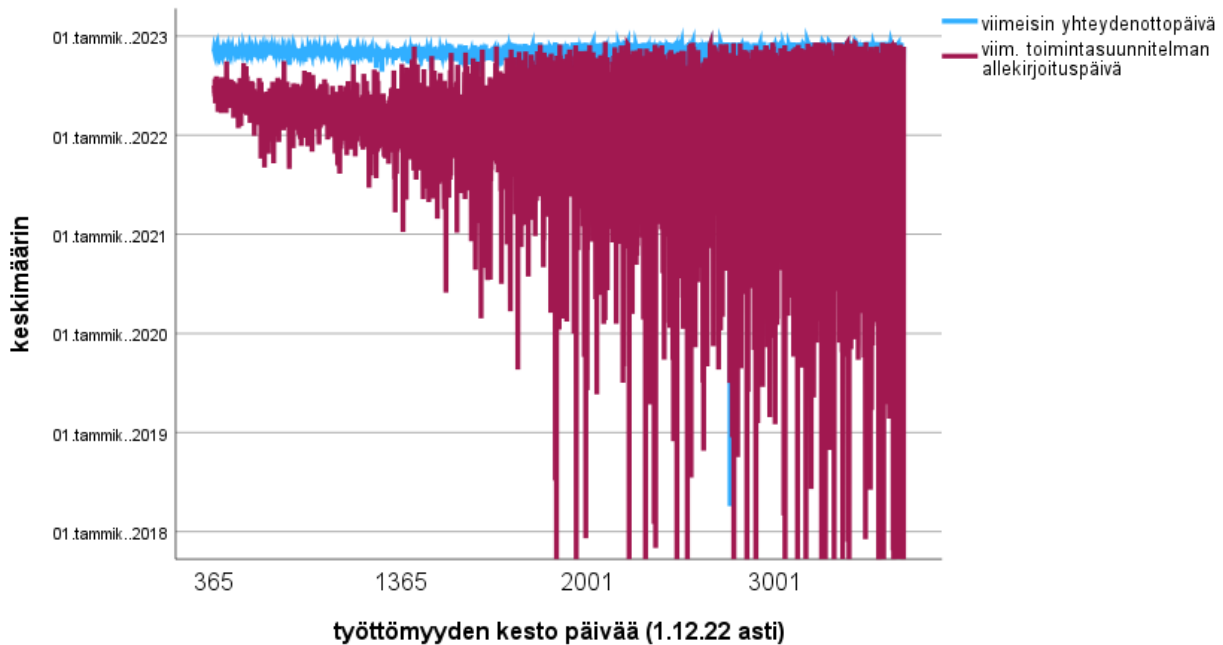
Viimeisin yhteydenottopäivä TE-toimistoon joulukuun alussa 2022 pitkäaikaistyöttömänä olleilla henkilöillä oli keskimäärin 3. marraskuuta 2022. Keskiahajonta on 57 päivää. Mukana on myös tulevaisuuteen merkittäviä viimeisimpiä yhteydenottopäiviä. Tämä tarkoittanee sitä, että edellisenä yhteydenottopäivänä on sovittu uusi ja se voi sijaita myös tulevaisuudessa. Samalla edellinen toteutunut yhteydenottopäivä on hävinnyt rekisteristä. Jakauman muoto ilmentää kuitenkin sitä, että yhteydenpito pitkäaikaistyöttömän ja TE-toimiston välillä on kohtuullisen tiivistä.

Kuvio 28. Viimeisin toimintasuunnitelman allekirjoituspäivä

Viimeisin toimintasuunnitelman allekirjoituspäivä oli keskimäärin noin 5 kuukautta ja 11 päivää sitten. Kun yhteydenotossa TE-toimistoon keskihajonta oli vain 57 päivää, oli se toimintasuunnitelman allekirjoituspäivässä 197 päivää. Yhteydenpidossa TE-toimistoon noudatetaan siten paljon yhdenmukaisempaa menettelyä kuin suunnitelmien laadinnassa. Tämä on myös varmasti tarkoituksenmukaista, saattaahan henkilön suunnitelmassa olevan toimen toteutus kestää hyvinkin pitkään ilman että tarkistustarvetta syntyy.

Kuvio 29. Viimeisin yhteydenottopäivä TE-toimistoon ja viimeisin toimintasuunnitelman allekirjoituspäivä keskimäärin työttömyyden keston mukaan

Kuviossa 29 tarkastellaan työttömyyden eri kestoilla viimeistä keskimääräistä yhteydenottopäivää TE-toimistoon ja toimintasuunnitelman viimeistä allekirjoituspäivää. Suhteellisen lyhyillä ja vielä keskipitkilläkin pitkäaikaistyöttömyyden kestoilla yhteydenotot ovat tapahtuneet keskimäärin muutaman viimeisen kuukauden aikana. Sen sijaan toimintasuunnitelman allekirjoitus on tapahtunut selvästi aiemmin. Kiinnostavaa on, että yhteydenpito on keskimäärin suhteellisen tiivistä myös hyvin pitkään työttömänä olleilla. Sen sijaan useiden vuosien työttömyyksien kestoilla suunnitelmien keskimääräinen päivityksestä kulunut aika alkaa vaihdella voimakkaasti: liki samoilla työttömyyden kestoilla esiintyy sekä keskimäärin aivan äskettäin että hyvin kauan sitten päivitettyjä suunnitelmia. Tämäkin saattaa olla perusteltua.

Toimintasuunnitelmista¹¹ suurin osa on työllistymissuunnitelmia (n=60 517), sitten aktivointisuunnitelmia (n=13 599) ja uudistettuja, yksilöityjä työllistymissuunnitelmia (n=8 332) sekä kotoutumissuunnitelmia (n=484). Lisäksi on 4 kpl yksilöityjä työllistymissuunnitelmia sekä yksi työllisyysohjelma.

Viimeisimmän toimintasuunnitelman lajeista ylivoimaisesti yleisin on työllistymissuunnitelma (n=51 431, 72 %), tämän jälkeen aktivointisuunnitelma (n=11 504, 16 %), sitten uudistettu, yksilöity työllistymissuunnitelma (n=8 051, 11 %), kun kotoutumissuunnitelmien määrä jää tässä ryhmässä pieneksi (n=282, 0,4 %).

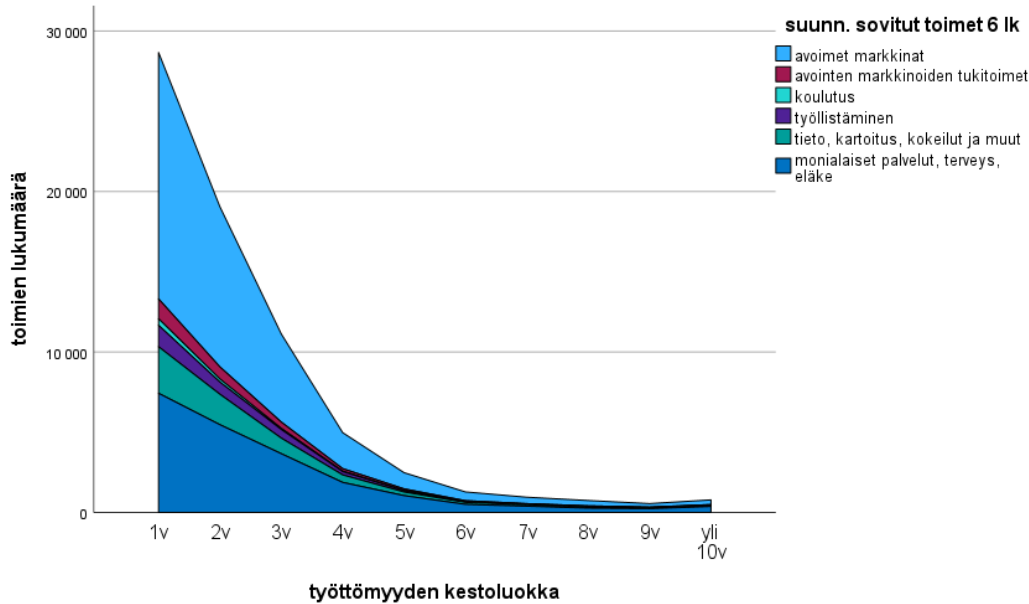
Suunnitelmista valtaosa on arvioitu toteutuneiksi (n=40 671, 57 %), ei toteutuneiksi jää vain pieni osa (n=841, 1 %), kun toteumatietoa ei ole hyvin isosta osasta suunnitelmia (n=29 756, 42 %).

Ylivoimainen valtaosa suunnitelmista on allekirjoitettuja (n=79 339), seuraavaksi eniten on luonnostilaisia (n=1 967). Muita ryhmiä ovat ei laadittu määräajassa (n=501), ei hyväksytty määräajassa (n=453), TE-toimistoon hyväksyttäväksi lähetetty (n=314), asiakkaalle hyväksyttäväksi lähetetty (n=272) sekä asiakkaalle laadittavaksi lähetetty (n=88) ja vanha suunnitelma (n=3).

¹¹ Voimassa olevat suunnitelmatyypit ovat 1) työllistymissuunnitelma, joka on valtavirran suunnitelmatyyppi, 2) monialainen työllistymissuunnitelma, jota käyttää monialainen yhteispalvelu, 3) kotoutumissuunnitelma sen piiriin kuuluville maahanmuuttajille sekä 4) aktivointisuunnitelma, jossa edellytyksenä on pitkittynyt työttömyys ja työttömyysturvan tai toimeentulotuen saaminen. Tästä säädetään kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa. Muut esiintyvät suunnitelmatyypit eivät ole v. 2013 voimaan tulleen lainsäädännön mukaisia.

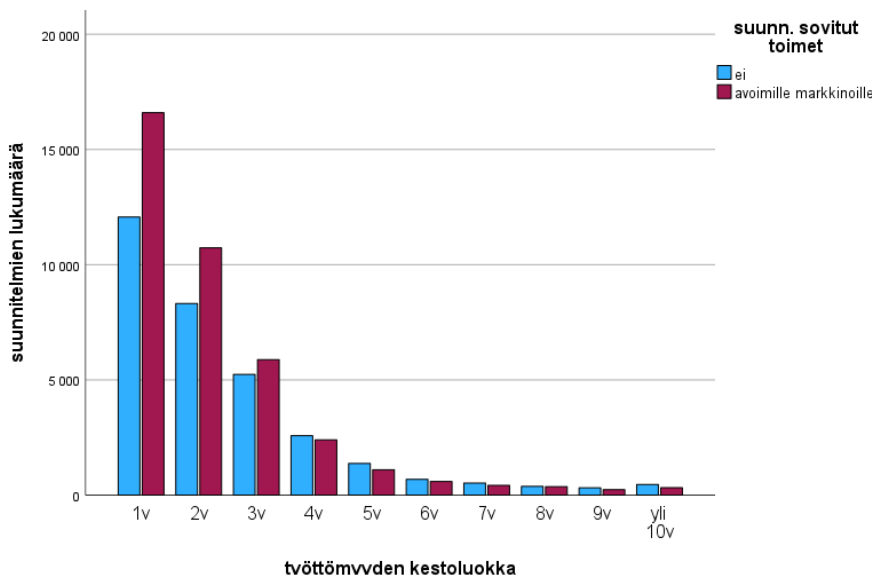
Yksittäisistä toimista (ks. liitekuvio L1) suunnitelmassa on työnhakuvelvollisuus asetettu 26 356 pitkäaikaistyöttömälle työnhakijalle. Seuraavaksi suurin luokka on aktiivinen työpaikkojen hakeminen eri työnhakukanavia käyttäen sekä osallistuminen TE-palvelujen järjestämiin soveltuviin rekrytointitilaisuuksiin. Näiden avoimille työmarkkinoille suuntautuvien toimien jälkeen kolmanneksi suurin toimi on osallistuminen TE-toimiston palvelujen lisäksi esim. terveydentilan tai koulutuksen selvittämiseen.

Kuvio 30. Suunnitelmassa sovitut toimet 6-luokkaisena työttömyyden kestoryhmän mukaan

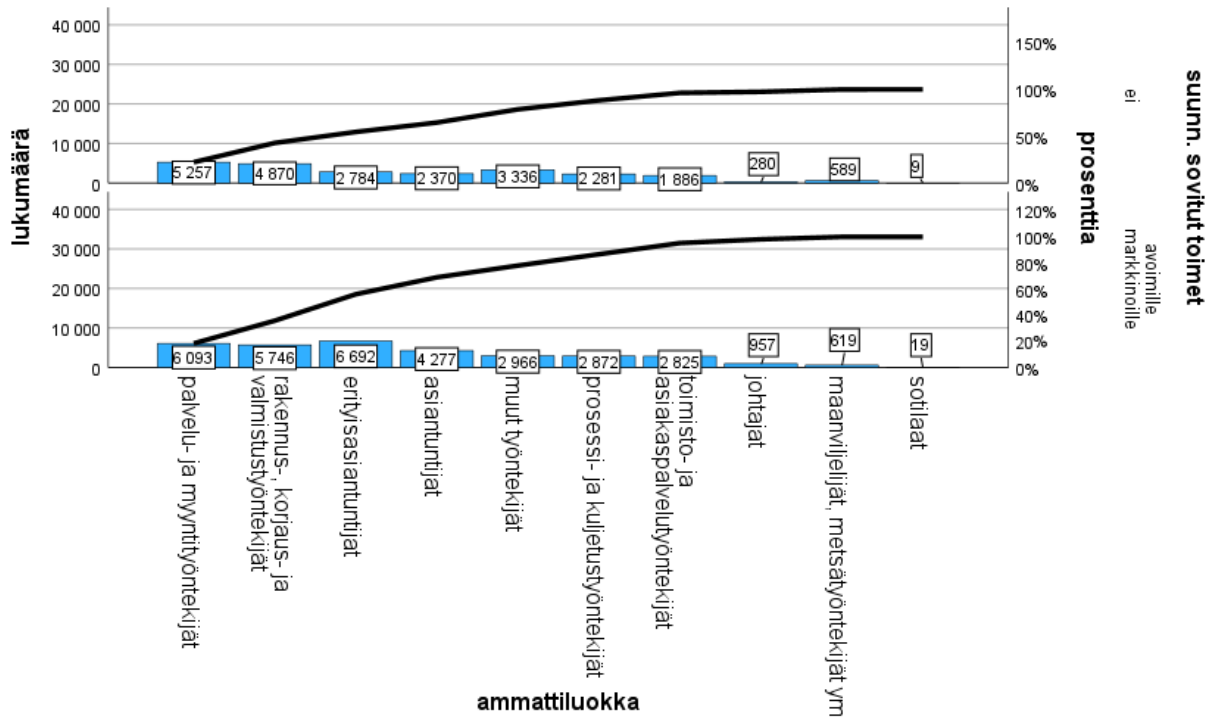
Kun suunnitelmassa sovittuja toimia ryhmitellään kuuteen luokkaan, havaitaan avoimille työmarkkinoille suuntautuvien toimien olevan vahvimmin esillä. Samaan kokonaisuuteen voidaan lukea myös avoimille markkinoille työllistymistä tukevat toimet. Huomionarvoista on se, kuinka niukasti koulutukselliset toimet ovat pitkäaikaistyöttömien suunnitelmien sisällössä esillä. Myöskään palkkatukityön osuus sovituisissa toimissa ei ole kovin olennainen. Toiseksi suurin sisältöryhmä ovat monialaiset palvelut, terveysasiat ja eläkekysymykset. Melko suuri ryhmä on myös tiedonhankinta, kartoitukset, kokeilut ja vastaavat.

Kuvio 31. Avoimille markkinoille suuntaavat toimet työttömyyden kestoryhmän mukaan

Kuviosta 31 havaitaan, että avoimille markkinoille suuntaavat toimet ovat muita toimia yleisempiä suunnitelman sisältöjä neljän vuoden kestoiseen työttömyyteen saakka. Sen jälkeen muut toimet nousevat hieman suuremmaksi ryhmäksi. Avoimille työmarkkinoille suuntaavien toimien rooli on suunnitelmassa yllättävän suuri vielä muutaman vuoden ajan pitkäaikaistyöttömyyden kuluessakin.

Kuvio 32. Avoimille markkinoille hakeutumistoimet suunnitelmassa ammattiryhmittäin, Pareto-kuvio

Taulukko 4. Suunnitelman toimenavoina avoimille markkinoille työllistymisen logistinen regressioestimointi

	B	keskivirhe	Wald	vapausasteet	merkitsevyys	Exp(B)	95% LV EXP(B)	
							alaraja	yläraja
sukupuoli mies (on)	,123	,021	35,468	1	,000	1,131	1,086	1,177
diagnoosi (on)	-1,130	,022	2663,073	1	,000	,323	,309	,337
koulutustaso korkea-aste (on)	,584	,026	502,694	1	,000	1,793	1,704	1,887
äidinkieli suomi tai ruotsi (on)	-,126	,031	16,778	1	,000	,882	,830	,936
ed.toiminta yli puolet työttömänä (on)	-,063	,021	8,948	1	,003	,939	,901	,978
ed.toiminta työssä yli 100 pvää (on)	,721	,021	1226,774	1	,000	2,056	1,975	2,140
ikä alle 35 v. (on)	,078	,026	9,308	1	,002	1,081	1,028	1,137
vakio	,132	,033	15,749	1	,000	1,142		

N=46 200, -2 log likelihood=58610,6, Cox & Snell $r^2=11$ %, Nagelkerke $r^2=14$ %, $khii^2=***$, oikein luokiteltuja havaintoja = 64 %

Taulukon 4 logistinen regressiomalli estimoi avoimille työmarkkinoille työllistymistä sovitun toimintasuunnitelman toimenavoina. Miehillä riskisuhde avoimille markkinoille työllistymisestä sovitun toimenavoina saa 13 % korkeamman riskisuhteen naisiin verrattuna. Jos henkilöllä on diagnosoitu, jää riskisuhde avoimille markkinoille suuntaamisesta 68 % pienemmäksi verrattuna niihin, joilla ei ole diagnosoitua. Tämä tarkoittaa sitä, että TE-toimiston ja työnhakijan arvio suunnitelmassa on yleensä se, ettei diagnosoitua saanut hakeudu suoraan avoimille työmarkkinoille verrattuna niihin, joilla diagnosoitua ei ole. Korkea-asteen koulutus kasvattaa riskisuhdetta 79 %, suomi tai ruotsi äidinkielenä laskee sitä 12 % ja mikäli ennen nykyistä

pitkäaikaistyöttömyyttä on yli puolet neljän vuoden tarkastelujaksosta mennyt työttömänä, laskee se riskisuhdetta 6 %. Mikäli henkilö on ollut tuona neljän vuoden aikana vähintään 101 päivää työssä, nostaa se riskisuhdetta 106 %. Alle 35 vuoden ikä nostaa myös riskisuhdetta 8 %.

Taulukko 5. Suunnitelman toimen avoimille markkinoille työllistymisen logistinen regressioestimointi

	B	keskivirhe	Wald	vapausasteet	merkitsevyys	Exp(B)	95% LV EXP(B)	
							alaraja	yläraja
sukupuoli mies (on)	,179	,016	119,604	1	,000	1,196	1,159	1,235
viimeisimmän toimintasuunnitelman laji (ref. työllistymissuunnitelma)			6143,887	3	,000			
aktiivintisuunnitelma	-1,240	,023	2951,948	1	,000	,289	,277	,303
kotoutumissuunnitelma	-,858	,127	45,803	1	,000	,424	,331	,543
uudistettu, yksilöity työllistymissuunnitelma	-1,898	,029	4247,997	1	,000	,150	,142	,159
suomen kansalainen (on)	,119	,029	16,527	1	,000	1,127	1,064	1,194
ELY-keskus (ref. Uusimaa)			1557,271	15	,000			
Varsinais-Suomi	-,159	,031	26,337	1	,000	,853	,803	,907
Pirkanmaa	,859	,034	635,912	1	,000	2,361	2,209	2,524
Kaakkois-Suomi	-,154	,039	15,728	1	,000	,857	,794	,925
Etelä-Savo	,009	,060	,022	1	,881	1,009	,896	1,136
Pohjanmaa	-,430	,059	52,998	1	,000	,650	,579	,730
Keski-Suomi	,498	,037	177,798	1	,000	1,646	1,530	1,771
Pohjois-Savo	-,455	,041	121,317	1	,000	,634	,585	,688
Pohjois-Karjala	,010	,041	,057	1	,811	1,010	,932	1,095
Kainuu	-,439	,095	21,138	1	,000	,645	,535	,777
Pohjois-Pohjanmaa	,506	,033	239,224	1	,000	1,659	1,556	1,769
Lappi	-,412	,053	60,356	1	,000	,662	,597	,735
Satakunta	,194	,049	15,628	1	,000	1,214	1,103	1,336
Häme	-,179	,032	31,619	1	,000	,836	,785	,890
Etelä-Pohjanmaa	-,487	,068	51,504	1	,000	,615	,538	,702
Ahvenanmaa	,323	,283	1,298	1	,254	1,381	,792	2,408
Vakio	,329	,029	124,551	1	,000	1,390		

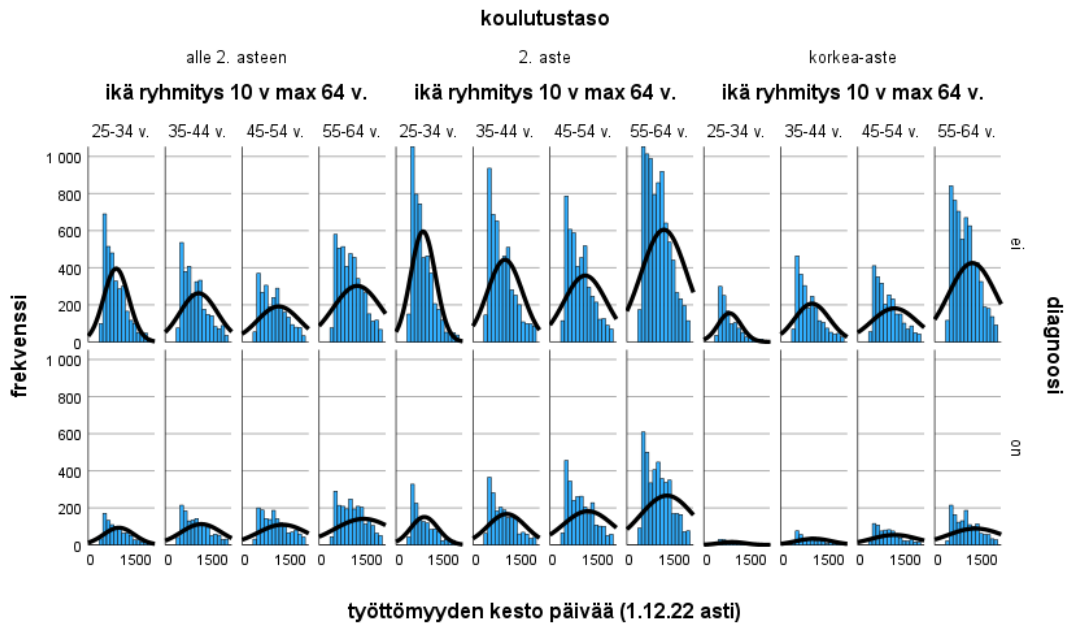
N=70 595, -2 log likelihood=89 340,1, Cox & Snell $r^2=11$ %, Nagelkerke $r^2=14$ %, $khii^2=***$, oikein luokiteltuja havaintoja = 65 %

Taulukon 5 logistisen mallin perusteella miesten riskisuhde avoimille markkinoille suuntautumiseen toimintasuunnitelman toimenä on 20 % korkeampi kuin naisilla. Muut suunnitelmatyypit saavat työllistymissuunnitelmaan verrattuna selvästi alhaisemmat kertoimet. Suomen kansalaiset saavat muihin kansallisuuksiin verrattuna 13 % korkeamman riskisuhteen avointen työmarkkinoiden toimesta. Uudenmaan ollessa referenssiryhmänä, saavat Pirkanmaa (+136 %), Keski-Suomi (+65 %), Pohjois-Pohjanmaa (+66 %) ja Satakunta (+21 %) korkeamman riskisuhteen. Uttamaata alhaisemman kertoimen saavat sen sijaan Varsinais-Suomi (-15 %), Kaakkois-Suomi (-14 %), Pohjanmaa (-35 %), Pohjois-Savo (-37 %), Kainuu (-35 %), Lappi (-34 %), Häme (-16 %) sekä Etelä-Pohjanmaa (-38 %). Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Ahvenanmaan kerroin ei ole merkitsevä ja estimaatin 95 %:n luottamusväli sijaitsee ykkösen molemmin puolin. Kokonaiskuva mallinnoista on jossain määrin "deterministinen polku", jossa aiempi toiminta ja henkilön ominaisuudet määrittävät pitkälti sen, mihin toimeen suunnitelmassa pyritään.

6.3 Pitkäaikaistyöttömyyden taustatekijöistä

Diagnoosi on määritelty noin 28 %:lle pitkäaikaistyöttömiä. Suurin diagnosiluokka ovat mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt, joita on diagnosoitu 7 562 henkilölle. Lähes samaan yltävät tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudoksen sairaudet (n=7 237), kun hermoston sairauksia (n=1 452), vammoja, myrkytyksiä ja eräitä muita ulkoisten syiden seurauksia (n=1 133) sekä hengityselinten sairauksia (n=1 074) on yli tuhat diagnoosia kutakin.

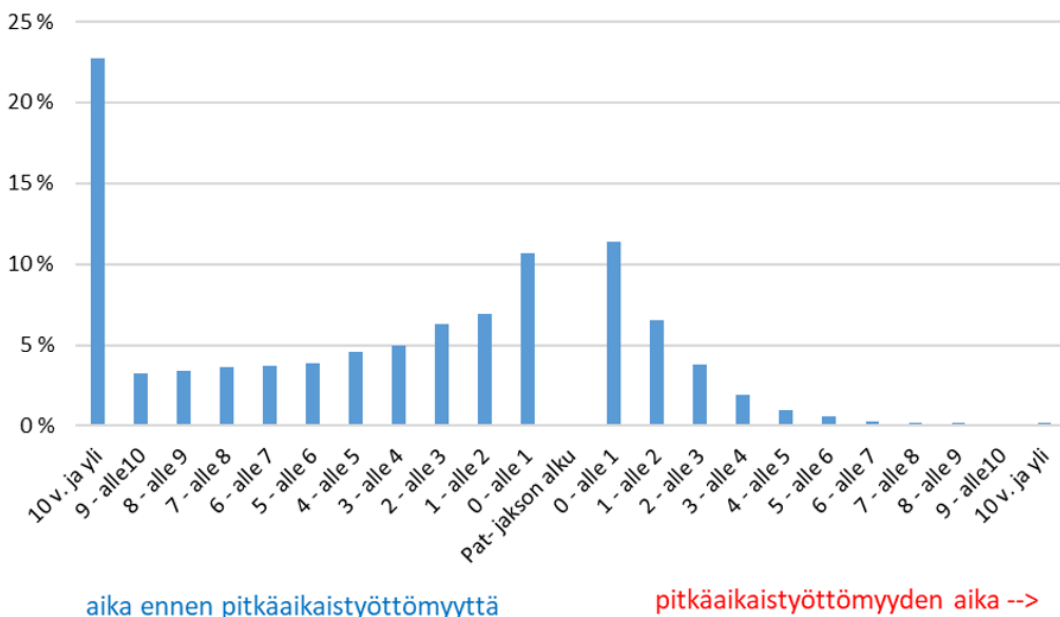
Kuvio 33. Diagnoosiluokitus työttömyden keston, koulutusasteen ja ikäryhmän mukaan

Diagnoosiluokituksia on eniten siellä, missä pitkäaikaistyöttömiäkin on eniten eli keskiasteen koulutetuilla. Korkea-asteen koulutetuilla diagnoosiluokituksia on kuitenkin myös suhteellisesti vähiten. Kaikissa koulutusryhmissä diagnooseja on vanhemmilla ikäryhmillä tyypillisemmin kuin nuoremmilla. Eniten diagnooseja on niillä pitkäaikaistyöttömillä, jotka ovat 55–64- tai 45–54-vuotiaita ja suorittaneet keskiasteen koulutuksen. Absoluuttisesti harvimmin diagnooseja on annettu nuorille korkea-asteen koulutetuille pitkäaikaistyöttömille.

Diagnoosi aineiston pitkäaikaistyöttömälle on annettu keskimäärin 2 523 päivää aiemmin eli lähes seitsemän vuotta aiemmin. Keskihajonta on kuitenkin 2 423 päivää. Diagnooseja on aineistossa 23 505 henkilöllä. Voidaan perustellusti kysyä, kuinka ajantasaisia työnvälityksen asiakaspalvelujärjestelmään kirjatut diagnoositiedot ovat?

Kuvio 34. Diagnoosin ajoitus ennen nykyistä pitkäaikaistyöttömyysjaksoa ja sen kuluessa, osuus pitkäaikaistyöttömistä

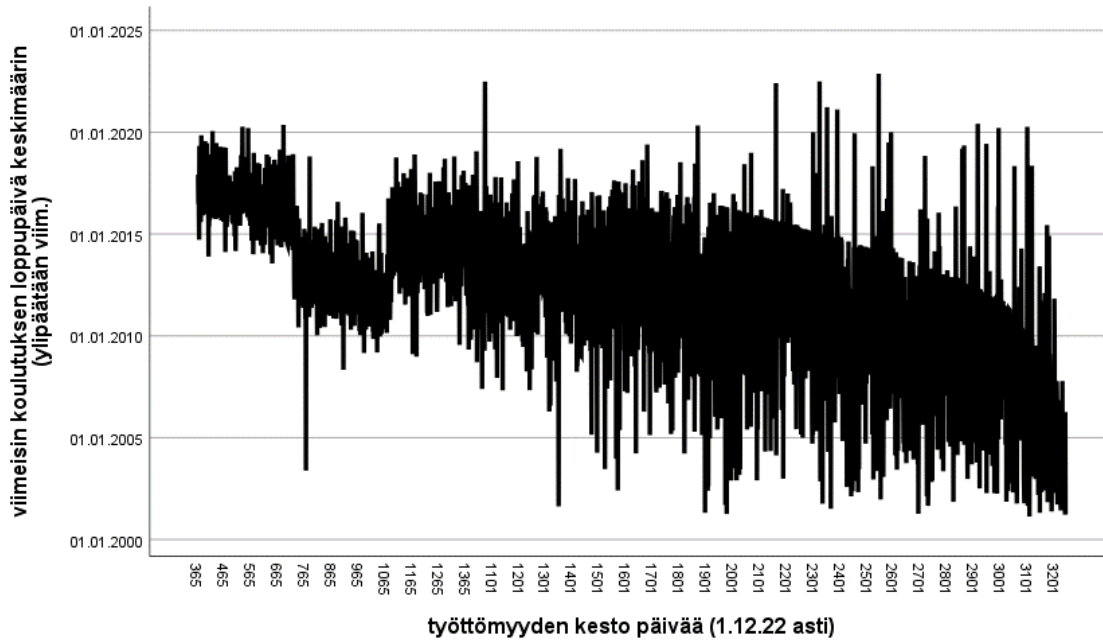

aika ennen pitkäaikaistyöttömyyttä

pitkäaikaistyöttömyyden aika -->

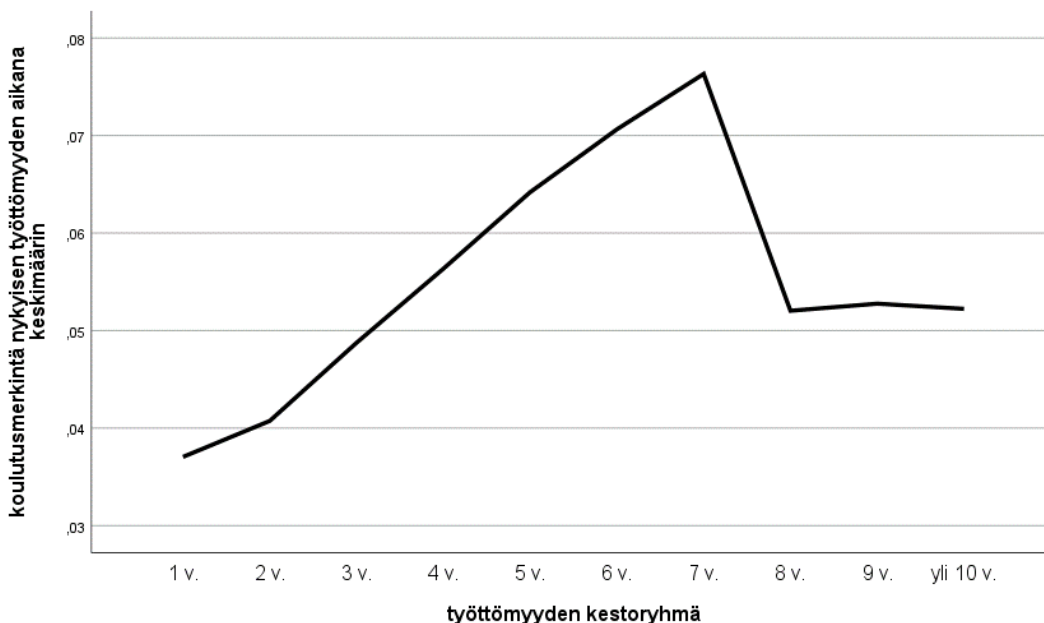
Kuviossa 34 on esitetty diagnoosin ajoittuminen paitsi nykyisen pitkäaikaistyöttömyysjakson aikana, myös ennen sitä. Kiinnostavaa on, että diagnoosin tekemisen insidenssi kasvaa koko ajan viimeisen 10 vuoden aikana ennen pitkäaikaistyöttömyyden alkua ja kohoaa erityisesti viimeisen pitkäaikaistyöttömyyttä edeltävän vuoden aikana. Vastaavasti pitkäaikaistyöttömyysjakson aikana diagnoosi tehdään yleisimmin ensimmäisen vuoden aikana.

Kuvio 35. Viimeisimmän koulutuksen päätyminen työttömyyden keston mukaan keskimäärin

Kuviosta 35 havaitaan, että lyhyimmillä pitkäaikaistyöttömyyden kestoilla viimeisin päätyntä koulutusta koskeva tieto on lähempänä nykyhetkeä kuin hyvin pitkillä työttömyyden kestoilla. Tämä on ymmärrettävää samoin kuin se, että vain joitain yksittäisiä päätyntä koulutusta koskevia tietoja löytyy nykyisen työttömyysjakson ajalta. Ne lienevät omaehtoisen koulutuksen tai muun sivutoimisen opiskelun tulosta, koska muunlainen koulutus katkaisisi työttömyyden.

Kuvio 36. Koulutusmerkintöjä nykyisen työttömyyden aikana työttömyyden kestorehmissä keskimäärin

Kuvio 36 osoittaa, että alle 2 vuotta kestäneissä pitkäaikaistyöttömyyksissä vain vajaalla neljällä prosentilla on työttömyysjakson aikainen koulutusmerkintä. Tästä osuus nousee aina seitsemän vuoden ylittävään työttömyyteen, kun laskee taas jyrkästi kaikkiin ainakin 8 vuotta kestäneisiin työttömyyksiin. Käyrän alkuvuosien muoto kuvaa lähinnä sitä, että työttömyyden pitkittyessä vuosien mittaiseksi, entistä useampi myös suorittaa joissain vaiheissa koulutuksia. Koska nämä ovat työttömyysjakson aikaisia koulutuksia, niiden täytyy olla omaehtoisia opintoja tai muuta sivutoimista opiskelua, ei siis esimerkiksi työvoimapolitiista aikuiskoulutusta.

Aineistossa on mukana henkilöitä, joiden yhdenjaksoinen työttömyyden kesto on huomattavan pitkä. Kaikkiaan vajaat 11 % pitkäaikaistyöttömistä on ollut yhdenjaksoisesti työttömänä yli viisi vuotta. Tähän ilmiöön liittyvien tekijöiden tarkastelemiseksi laadittiin logistinen regressiomalli, jossa estimoitavana on yli viisi vuotta kestänyt työttömyysjakso.

Taulukko 6. Yli 5 vuoden kestoisen pitkäaikaistyöttömyyden logistinen regressioestimointi

	B	keskivirhe	Wald	vapausasteet	merkitsevyys	Exp(B)	95% LV EXP(B)	
							alaraja	yläraja
ikä 55 v. tai yli (on)	,558	,032	308,744	1	,000	1,748	1,642	1,860
sukupuoli mies (on)	,272	,033	66,858	1	,000	1,313	1,230	1,402
työssä av.markk. min 101 pvää ed. 4 v. (on)	-,525	,044	143,974	1	,000	,592	,543	,645
ed.toiminta yli puolet työttömänä (on)	,330	,032	103,446	1	,000	1,392	1,306	1,483
ammatti johtaja tai eritas. tuntija (on)	,255	,040	39,708	1	,000	1,290	1,192	1,397
diagnoosi (on)	,394	,034	137,548	1	,000	1,483	1,388	1,584
ELY-keskus (ref. Uusimaa)			525,124	15	,000			
Varsinais-Suomi	-,607	,067	81,448	1	,000	,545	,478	,622
Pirkanmaa	-1,043	,080	171,721	1	,000	,352	,302	,412
Kaakkois-Suomi	-,906	,094	93,285	1	,000	,404	,336	,486
Etelä-Savo	-,999	,138	52,206	1	,000	,368	,281	,483
Pohjanmaa	-,463	,111	17,389	1	,000	,630	,507	,783
Keski-Suomi	-,290	,067	18,545	1	,000	,748	,656	,854
Pohjois-Savo	,116	,065	3,114	1	,078	1,123	,987	1,276
Pohjois-Karjala	-,500	,088	32,387	1	,000	,606	,511	,720
Kainuu	-1,244	,259	23,136	1	,000	,288	,174	,478
Pohjois-Pohjanmaa	-,410	,066	38,191	1	,000	,664	,583	,756
Lappi	-,654	,105	38,482	1	,000	,520	,423	,639
Satakunta	-1,305	,134	95,380	1	,000	,271	,209	,352
Häme	-,181	,054	11,137	1	,001	,834	,750	,928
Etelä-Pohjanmaa	-1,622	,219	55,044	1	,000	,197	,129	,303
Ahvenanmaa	-,316	,403	,615	1	,433	,729	,331	1,606
vakio	-2,528	,041	3766,787	1	,000	,080		

N=46 820, -2 log likelihood=28 709,5, Cox & Snell $r^2=3$ %, Nagelkerke $r^2=6$ %, $\text{khii}^2=***$, oikein luokiteltuja havaintoja =90 %

Yli 55 vuoden ikä lisää hyvin pitkäkestoisen työttömyyden riskiä selvästi nuorempiin verrattuna, samoin miessukupuoli naisiin verrattuna. Mikäli henkilö on ollut nykyistä työttömyyttä edeltävällä neljän vuoden periodilla työssä avoimilla markkinoilla ainakin 101 päivää, laskee tämä yli viiden vuoden työttömyyden riskiä olennaisesti. Mikäli henkilö on tuolla jaksolla ollut työttömänä yli puolet ajasta, lisää se myöhemmän pitkän työttömyyden riskiä. Johtaja tai erityisasiantuntija ammattina lisää myös pitkäkestoisen työttömyyden riskiä. Diagnoosiluokituksen olemassaolo vaikuttaa samoin. Uudenmaan ollessa referenssiryhmänä, on kaikkien muiden ELY-alueiden pitkän työttömyyden riski alhaisempi, poikkeuksena on ainoastaan Pohjois-Savo. Siellä tosin kerroin ei ole merkitsevä ja 95 %:n luottamusväli sijaitsee ykkösen molemmin puolin. Uudenmaan yli viiden vuoden kestoisen työttömyyden riski on siis käytännössä korkeampi kuin muilla alueilla. Kannattaa myös huomata, että riskisuhteet ovat useimmilla alueilla huomattavan paljon alhaisempia kuin Uudellamaalla.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Analyysissamme on selvitetty pitkään työttömyyteen liittyviä tekijöitä. Olemme tarkastelleet, mitä tutkimuskirjallisuus kertoo pitkän työttömyyden taustatekijöistä ja miten pitkään työttömänä olleet eroavat muista työttömistä. Olemme tarkastelleet, millainen työllisyshistoria on pitkään työttömyyteen päätyneillä, ja millaisiin toimiin pitkään työttömänä olleet osallistuvat pitkäaikaistyöttömyytensä aikana.

Työttömyyden hystereesiselitys saa vahvaa tukea tuloksistamme eli ”työttömyys luo työttömyyttä”. Samoin avoimille työmarkkinoille suuntautuminen on vahvassa yhteydessä aiempaan työhistoriaan avoimilla työmarkkinoilla. Tämä näkyy esimerkiksi siten, että työttömälle tehtävässä suunnitelmassa avoimille työmarkkinoille työllistyminen on sovittuna toimenpiteenä suhteellisesti useammin silloin, kun kyse on työttömästä, joka on ennen pitkäaikaistyöttömyysjaksoa ollut työssä.

Mikäli työttömyyden pitkittymisen syynä ovat esimerkiksi terveysongelmat, voi olla järkevää keskittyä niiden hoitamiseen ennen avoimille työmarkkinoille suuntaamista. Pitkä työttömyys itsessään ei kuitenkaan saisi olla syy siihen, ettei henkilölle tarjota avoimille työmarkkinoille suuntaavia toimia.

Tulostemme mukaan avoimille työmarkkinoille suuntautuminen on suunnitelman sisältönä yllättävän vahvassa asemassa. Kertooko tämä siitä, että TE-asiantuntijat ja työttömät itse näkevät työttömissä runsaasti työvoimapotentiaalia silloinkin, kun työttömyys on kestänyt pitkään? Toinen mahdollisuus on, että kyse on enemmän muodollisuudesta, jolloin avoimille työmarkkinoille suuntaavat toimet ovat suunnitelmassa ikään kuin oletusarvona. Avoimille työmarkkinoille suuntautuminen on myönteinen asia, kunhan huolehditaan siitä, ettei se syrjäytä muita mahdollisia tarpeellisia toimia, kuten koulutukseen osallistumista.

Tulostemme mukaan pitkäaikaistyöttömien osallistuminen koulutukseen on harvinaista. Osin tämä selittyy sillä, että tiettyihin koulutuksiin osallistuminen katkaisee työttömyysjakson, eivätkä näihin koulutuksiin osallistuneet siis ole mukana aineistossamme. Pitkäaikaistyöttömät ovat kuitenkin tulostemme mukaan osallistuneet heikosti koulutuksiin jo ennen pitkäaikaistyöttömyysjaksoa, ja heidän työllistymis- ja muissa suunnitelmissaan koulutukseen osallistumiseen liittyvät toimet ovat harvinaisia. Koulutusta olisi mahdollista hyödyntää selvästi nykyistä enemmän pitkäaikaistyöttömien kohdalla. Mikäli ammattitaito tai koulutus ovat vanhentuneet, koulutusta tarjoamalla on mahdollista kannustaa ammattisiirtymiin aloille, joilla työllistyminen on helpompaa.

Pitkäaikaistyöttömyys on määritelmän mukaisesti pitkään kestänyttä työttömyyttä. Aineistossamme on joitakin hämmästyttävän pitkiä työttömyysjaksoja. Keskimäärin aineistomme henkilöillä pitkäaikaistyöttömyys on kestänyt kaksi vuotta ja kymmenen kuukautta. Pisin jakso on kestänyt yli 30 vuotta, mikä herättää paljon kysymyksiä. Yli viiden vuoden kestoja on noin 10 prosentilla aineistomme henkilöistä.

Myös edellisen työsuhteen päättymisestä on monilla kulunut hyvin kauan. Keskimäärin aineistomme henkilöillä edellisen työsuhteen päättymisestä oli kulunut neljä vuotta ja yhdeksän kuukautta. Todellinen aika on tätäkin pitempi, sillä aineistossa on mukana henkilöitä, joiden edellinen työsuhde on päätynyt 1990-luvulla, ja näitä havaintoja ei voitu huomioida analyysissa.

Tuloksissamme näkyy selvästi se, että pitkäaikaistyöttömyys on yhteydessä korkeampaan sairastavuuteen. Kyseessä on ns. muna ja kana -ilmiö: yhtäältä työttömiksi valikoituneet henkilöitä, joiden terveys on heikompi, toisaalta pitkäkestoinen työttömyys heikentää terveyttä. Pitkäaikaistyöttömyyteen päätyneillä henkilöillä on muita työttömiä enemmän diagnooseja, ja suuri osa diagnooseista on tehty juuri ennen pitkäaikaistyöttömyyskauden alkua tai pian sen alettua. Toisaalta osa diagnooseista on hyvin vanhoja.

Aineistomme pitkäaikaistyöttömälle on annettu diagnoosi keskimäärin noin seitsemän vuotta sitten, ja yli kymmenenkin vuotta sitten annettuja diagnooseja on paljon. Osa diagnooseista on luonteeltaan pysyviä, mutta pitkä aika sitten annettujen diagnoosien saaneiden joukossa on varmasti myös heitä, joiden diagnoosisissa on tarvetta päivittämiseen. Keskeinen kysymys on myös se, miten pitkän aikaa sitten diagnoosin saaneet työttömät saadaan tehokkaiden kuntoutustoimien ja terveydenhuollon piiriin. Voidaan myös kysyä, onko hyvin vanha diagnoosi edelleen rajoite työvoimapalveluissa, vaikkei sitä enää terveydenhuollossa vanhentuneena huomioon otettaisikaan.

Pitkäaikaistyöttömät ovat keskimäärin muita työttömiä vanhempia, mikä ei ole yllättävää. Aineistomme jokainen 10-vuotiskäryhmä on ollut 120 päivää pitempään pitkäaikaistyöttömänä kuin nuorempi ryhmä. Lisäksi on huomattava, että aineistomme koostuu edelleen jatkuvista pitkäaikaistyöttömyysjaksoista, joten lopullista jakson pituutta ei vielä tiedetä.

Alueellisessa tarkastelussa Uusimaa erottuu muista alueista. Kun koko väestöstä Uudellamaalla asuu 32 prosenttia, työttömistä siellä asuu 34 prosenttia. Työttömyys näyttäisi Uudellamaalla kestävän pidempään kuin muualla: vähintään kolme vuotta työttöminä olleista Uudellamaalla on 44 prosenttia ja vähintään viisi vuotta työttöminä olleista jo 48 prosenttia.

Aineistomme ei mahdollista asuinpaikan vaihtamisen tarkastelua, joten selvittämättä jää, onko Uudellamaalla työttömän vaikeampi työllistyä kuin muualla vai onko kyse siitä, että työttömyyden pidentyessä työttömiä muuttaa Uudellemaalle. Tämä olisi kiinnostava jatkoselvityksen aihe.

Tiiviisti, analyysimme keskeiset päätelmät ovat:

"Pitkäaikaistyöttömän polkuriippuvuus"; aiempi toiminta on selvässä yhteydessä myöhempään työttömyyden keston ja myös suunnitelmien sisältöön, vaikka työvoimapalvelujen tulisi rikkoa polkuriippuvuutta.

"Hämmästyttävät kestot"; pitkäaikaistyöttömien joukossa on aivan hämmästyttäviä työttömyyden kestoja. Voi kysyä, missä mielessä vuosikautia työttömänä olleet henkilöt ovat enää työttömiä työnhakijoita. Osa ilmiötä on myös iän voimakas kestonriippuvuus.

"Toivo avoimista työmarkkinoista"; on sinällään hyvin myönteistä, että suurin suunnitelmien sisältöalue on avoimille työmarkkinoille työllistyminen. Ainakin suunnitelmissa toivo elää.

"Uudenmaan romahdus"; Aiempi pitkäkestoinen työttömyys on Uudellamaalla harvinaista, mutta nyt Uudenmaan pitkäaikaistyöttömyys on massiivinen työmarkkinaongelma, liki kaksi viidestä pitkäaikaistyöttömästä asuu Uudellamaalla.

Lähteet

Aho Simo ja Mäkiaho Ari (2016): Krooninen työttömyys. Pitkään avoimien työmarkkinoiden ulkopuolella olleiden työttömien määrää ja rakennetta sekä työttömyyden dynamiikkaa Suomessa vuosina 2005–2013 selvittävä tutkimus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 20/2016.

Duell Nicola, Thurau Lena ja Vetter Tim (2016): Long-term unemployment in the EU: trends and policies. Bertelsmann Stiftung.

Heikkinen Virpi (2016): Pitkäaikaistyötön vai pysyvästi työkyvytön. Tyypitarinoita 2000-luvun teollisuuskaupungista. Acta Universitatis Tamperensis 2232, Tampere University Press.

Herbig Brita, Dragano Nico ja Angerer Peter (2013): Health in the long-term unemployed. Deutsches Ärzteblatt International.

Hytti Helka (2006): Suomen ja Ruotsin työkyvyttömyyspolitiikat OECD:n viitekehyksessä. Työpoliittinen Aikakauskirja 4/2006.

Hytti Helka (2008): Työkyvyttömyyspolitiikka ja työllisyys – muuttuuko Suomen malli muiden Pohjoismaiden suuntaan? Talous ja yhteiskunta 1/2008.

Kauhanen Antti ja Vihriälä Vesa (2016): Työn määrä: Miksi Suomessa pitäisi tehdä enemmän työtä? ETLA Raportit No 50.

Kauhanen Merja, Nivala Annika ja Suhonen Tuomo (2021): Miten työnhakuvelvollisuuden yksilöllistämistä voidaan tukea työttömien profiloinnilla? Työpoliittinen aikakauskirja 4/2021.

Kauhanen Merja, Nivala Annika ja Suhonen Tuomo (2022): Vastaus Allan Seurin ja Jukka Mattilan kommenttiin. Työpoliittinen aikakauskirja 1/2022.

Kerätär Raija ja Karjalainen Vappu (2010): Pitkäaikaistyöttömillä on runsaasti hoitamattomia mielen-terveyshäiriöitä. Lääkärilehti 45/2010.

Kerätär Raija (2016): Kun katsoo kauempaa, näkee enemmän. Monialainen työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi pitkäaikaistyöttömillä. Väitöskirja, Oulun yliopisto.

Moisala Jutta, Suoniemi Ilpo ja Uusitalo Roope (2006): Työttömien tilastollinen profilointi. Työministeriö, Työpoliittinen tutkimus 316.

Mueller Gerrit ja Plug Erik (2004): Estimating the Effect of Personality on Male-Female Earnings. IZA Discussion Paper No. 1254

Obstbaum Meri ja Juvonen Petteri (2017): Uusi tapa mitata rakennetyöttömyyttä työntekijävirtojen avulla. Euro ja talous 5/2017.

OECD (2020): Faces of joblessness in Finland. A People-centred Perspective on Employment Barriers and Policies.

Seuri Allan ja Mattila Jukka (2022): Kommentti Merja Kauhasen, Annika Nivalan ja Tuomo Suhosen artikkeliin tilastollisen profiloinnin käytöstä määrällisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen tukena (TAK 4/2021). Työpoliittinen aikakauskirja 1/2022.

Tempo Economics (2015): Profilointia koskeva tutkimus. Julkaisematon raportti.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2019): Työ- ja elinkeinoministeriön näkemys Suomen työmarkkinoista. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja: Ministeriö 2019:4

Valtakari Mikko, Arnkil Robert, Eskelinen Juha, Kesä Mikko, Mayer Minna, Nyman Juho ja Ålander Tommi (2019): Työttömien määräaikaishaastattelujen arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:26.

Viinikainen Jutta (2012): Persoonallisuuden merkitys työmarkkinoilla. Työelämän tutkimus – Arbetslivsforskning 10 (3).

Liitteet

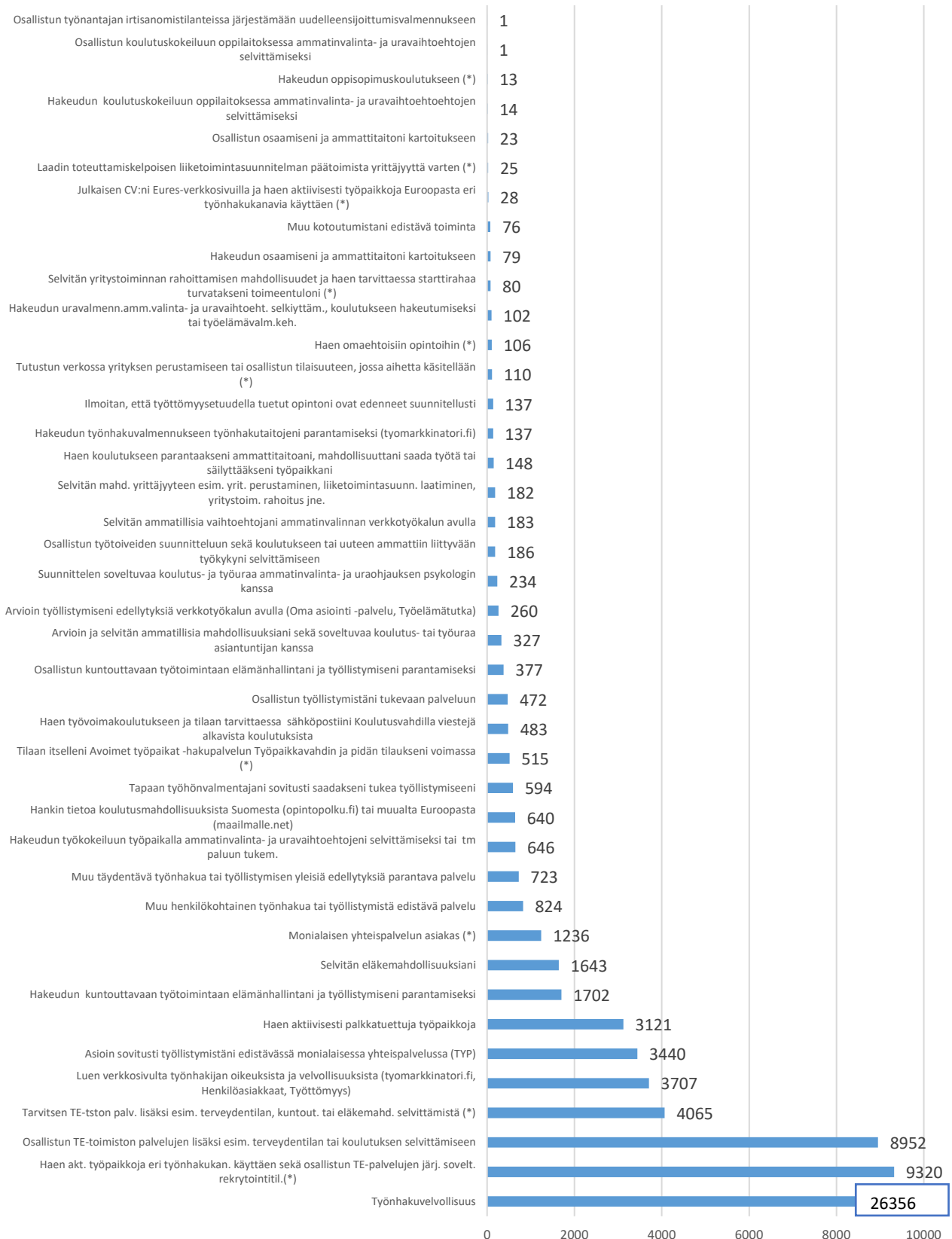
Liite 1. Empiirisen mikroaineiston muuttujaluettelo

asiakastunnus
koulutuskoodi
työttömyyden alkamispäivä
työttömyyden kestonluokka
ikä poimintahetkellä
sukupuoli
te-toimistokoodi
ammattikoodi
kansalaisuus
äidinkielikoodi
työnhakua edeltävä tilanne (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työssä oleva, työllistetty lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työssä oleva, työllistetty kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työssä oleva, yleisillä työmarkkinoilla lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työssä oleva, yleisillä työmarkkinoilla kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työtön, lkm (4v. nyk.tyött.edeltävä)
työtön kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
lomautettu lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
lomautettu kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
lyhennetyllä työviikolla lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
lyhennetyllä työviikolla kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työvoiman ulkopuolella lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työvoiman ulkopuolella kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työttömyyseläkkeellä lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työttömyyseläkkeellä kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työllistymistä edistävissä palveluissa lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työllistymistä edistävissä palveluissa kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
koulutuksessa lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
koulutuksessa kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
koulutuskoodi2
viimeisin tieto loppuneesta koulutuksesta (ylipäättään viim.)
ammattillinen koulutus lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
ammattillinen koulutus kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työvoimakoulutus lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työvoimakoulutus kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
2 lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
2 kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
valmennus lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
valmennus kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
omaehtoinen opiskelu kotoutujalle lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
omaehtoinen opiskelu kotoutujalle kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)

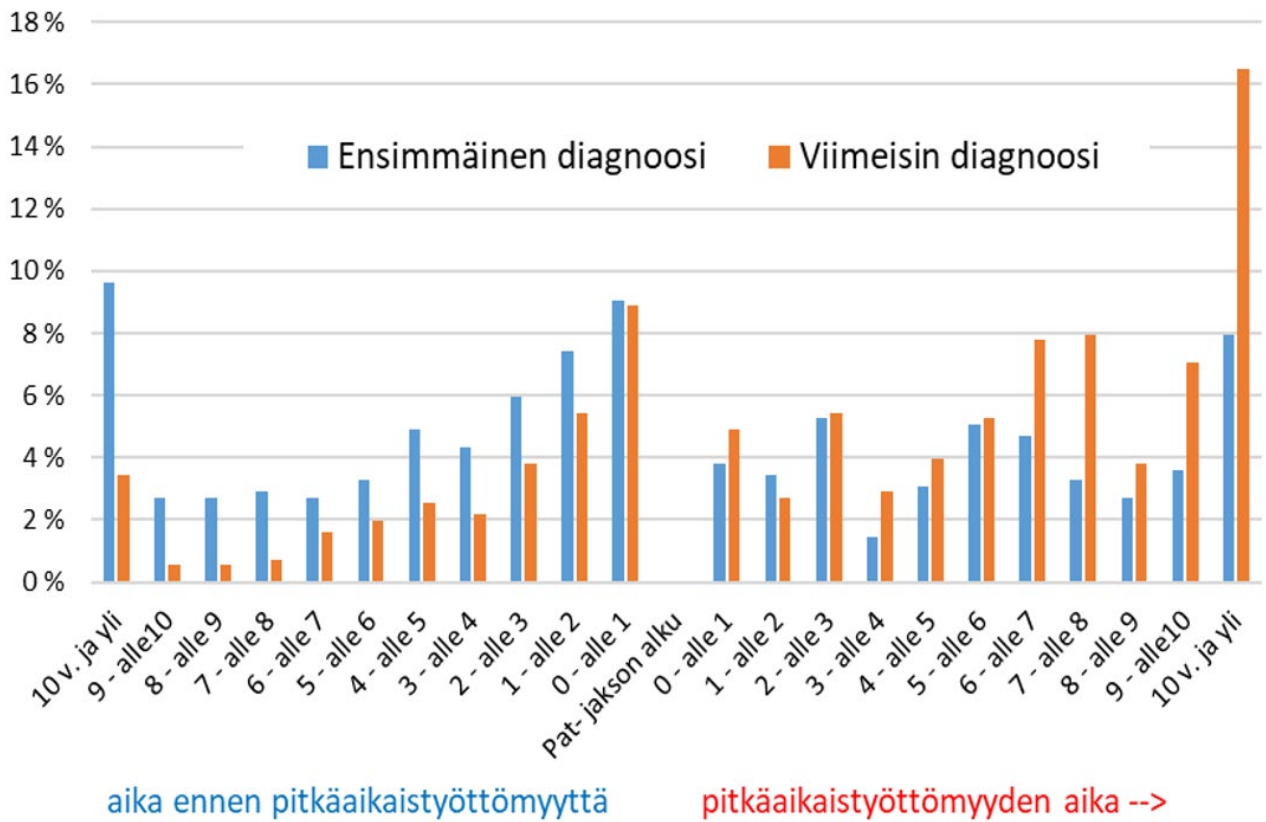
koulutusmerkintöjä nyk. työttöm. alun jälkeen
ed. työn päättymispäivä (milloin tahansa)
viimeisen työn päättymissy (milloin tahansa)
irtisanouduin tai purin työ- tai virkasuhteen lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
irtisanouduin tai purin työ- tai virkasuhteen kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
määräaikainen työ päättynyt lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
määräaikainen työ päättynyt kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
koeaikapurku lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
koeaikapurku kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työnantaja irtisanoi tuotan./taloud. syistä lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työnantaja irtisanoi tuotan./taloud. syistä kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työnantaja irtisanoi tai purki työsop. lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työnantaja irtisanoi tai purki työsop. kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
toimipaikka lopetettu tai siirt. muualle lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
toimipaikka lopetettu tai siirt. muualle kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
muu syy tai ei tietoa lkm (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
muu syy tai ei tietoa kesto (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
työssäolojaksojen kesto muissa kuin 1-7 päättymissyissä (4 v. nyk.tyött.edeltävä)
viimeisimmän toimintasuunnitelman laji
viim. toimintasuunnitelman allekirjoituspäivä
suunnitelmassa sovittu toimi
toimintasuunnitelman toteutuminen
luonnosten lkm (4 v. poimintahetkestä taakse)
allekirjoitettujen lkm (4 v. poimintahetkestä taakse)
arkistoitujen lkm (4 v. poimintahetkestä taakse)
myöhemmin allekirjoitettujen lkm (4 v. poimintahetkestä taakse)
asiakkaalle hyväksyttäväksi lähetettyjen lkm (4 v. poimintahetkestä taakse)
asiakkaalle laadittavaksi lähetettyjen lkm (4 v. poimintahetkestä taakse)
TE-toimistoon hyväksyttäväksi lähetettyjen lkm (4 v. poimintahetkestä taakse)
työttömyyden kestoluokka
viim. toimintasuunnitelman allekirjoituspäivä
toimintasuunnitelman laji
toimintasuunnitelman tila
viimeisin yhteydenottopäivä
sukupuoli koodi
ikä koodi
työttömyyden kesto koodi
työttömyyden kesto päivää (1.12.22 asti)
ELY-keskus
kansalaisuustop10
suomenkansalainen01 (on)
äidinkieli suomi01 (on)
äidinkieli suomi tairuotsi01 (on)
koulutuskoodi
koulutustaso
ammattikoodi
ammattiluokka
koulutustaso alle 2. aste (on)

koulutustaso korkea-aste (on)
ikä 55 v. tai yli 01 (on)
ikä alle 35 v. 01 (on)
työhaun vaiheiden lkm 4v. ennen yhdenjaks työttömyyttä
koulutuksessa olo 4v. ennen työttömyyttä
suunn. sovitut toimet 6 lk
suunn. sovitut toimet 4 lk
suunn. sovitut toimet av.markkinoille 01 (on)
päädiagnoosi
diagnoosikoodi
diagnoosipäivämäärä
diagnoosinkesto pvää (1.12.2022 mennessä)
diagnoosi on 01
diagnoosin kesto yli 2 v. 01
jaksojen kesto 4 v. ennen nykyistä
jaksojen kesto 4 v. ennen nyk. max 1460 päivää
aika edellisen työn päättymisestä päivää (1.12.2022 saakka)
kesto edellisen työn päättymisestä, päivää (apumuuttuja)
työttömyydenkestopvää >= 365 (FILTER)
edeltävä toiminta 4 lk
edeltävä toiminta työssä (on) 01
ed.toiminta yli puolet työttömänä (on) 01
ed.toiminta työssä olon kesto
ed.toiminta työssä yli 100 pvää (on) 01
ed.työn päättymisestä kulunut päivää
sukupuoli mies (on) 01
ammatti johtaja tai erit.as.tuntija (on) 01
työssä av.markk. min 101 pvää ed. 4 v. 01
koulutustaso 3 lk
ikä ryhmitys 10 v max 64 v.

Kuvio L1. Suunnitelmassa sovittu toimenpide ja sen volyyymi

Kuvio L2. Ainakin 10 vuotta työttömänä olleiden 1. ja viimeisimmän diagnoosin ajoittuminen ennen pitkäaikaistyöttömyyttä ja sen aikana.

TEM-analyyseja -verkkojulkaisusarjassa aiemmin ilmestynyt

<https://tem.fi/tem-analyyseja-sarja>

Nio Ilkka (1/2008); **Työvoimatoimistojen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi – esimerkkinä rakenteellisen työttömyyden alentaminen**

Torvi Kai (2/2008); **Maahanmuutto vastauksena työvoiman saatavuuteen – loppuraportti**

Nio Ilkka – Torvi Kai – Tuomaala Mika (3/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, kevät 2008**

Nio Ilkka – Sardar Paula (4/2008); **Työvoimapoliittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2005 ja 2006**

Tuomaala Mika (5/2008); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2007**

Alatalo Johanna – Tuomaala Mika (6/2008); **Alueelliset rakennemuutokset**

Mella Ilkka (7/2008); **Maakuntien suhdannekehitys**

Nio Ilkka – Torvi Kai – Tuomaala Mika (8/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2008**

Tuomaala Mika – Torvi Kai (9/2008); **Kohti työperusteista maahanmuuttoa: Ulkomailta palkattavan työvoiman tarpeen arviointi**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki (10/2009); **Työttömyysturvan uudistuslinjausten ex ante -vaikutusarviointia**

Nio Ilkka – Torvi Kai – Tuomaala Mika (11/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, kevät 2009**

Heinonen Ville – Kangaspunta Kirsi – Räisänen Heikki – Sardar Paula (12/2009); **Työllisyys ja työttömyys eri koulutustasoilla – tilastollinen tarkastelu**

Tuomaala Mika (13/2009); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2008**

Alatalo Johanna – Torvi Kai (14/2009); **Joustoturva Suomen työmarkkinoilla: indikaattorit ja niiden tulkinta**

Mella, Ilkka (15/2009); **Maakuntien suhdannekehitys 2007–2009**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (16/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2009**

Kaarna Anssi (17/2009); **Väestön hyvinvointi alueilla – tilastollinen katsaus**

Nio Ilkka – Sardar Paula (18/2009); **Työvoimapoliittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2006 ja 2007**

Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (19/2010); **TE-toimistojen tuottavuus ja työpaikkojen täytön tehokkuus**

Kaarna Anssi – Mella Ilkka (20/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008–2010**

Nio Ilkka – Tuomaala Mika (21/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2010**

Tuomaala Mika (22/2010); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2009**

Kaarna Anssi – Mella Ilkka (23/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008–2010**

Nio Ilkka – Sardar Paula (24/2010); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2008**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (25/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2010**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (26/2010); **Työvoiman rekrytointi taantumassa – julkisen työnvälityksen näkökulma**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Tiainen Pekka (27/2010); **Lainsäädännön työllisyysvaikutusten arviointi ja taloudelliset vaikutukset**

Avikainen Ahti – Kerminen Päivi – Korhonen Tiina – Murto Mikko – Peura Jari (28/2010); **Työhönoitamisesta työn tarjoamiseen – työhönoitusten käyttöä koskeva selvitys ja kehittämissuhteet**

Kaarna Anssi – Mella Ilkka (29/2011); **Maakuntien suhdannekehitys 2009–2011**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (30/2011); **Työvoimatilanne metsäalan ammateissa**

Douglas Inka – Kerminen Päivi – Meling Timo – Peura Jari (31/2011); **Työttömyysturvan menettäminen työvoimapolitiittisesti moitittavan menettelyn takia**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (32/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste**

Tuomaala Mika (33/2011); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2010**

Nio Ilkka – Sardar Paula (34/2011); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2009**

Järvinieni Päivi (35/2011); **Suomen työelämän muutoksia 2000 luvulla – Tutkimuksesta vaikuttavaan kehittämiseen?**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (36/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2011**

Hytönen Jukka – Mella Ilkka – Pousi Anu (37/2011); **Äkillisen rakennemuutoksen alueet 2007–2011**

Räisänen Heikki (38/2011); **Rekrytoinnin mustan laatikon avaaminen: rekrytoinnin syyt, rekrytointiongelmat ja hakukanavat Suomessa v. 2010**

Mella Ilkka (39/2012); **Maakuntien suhdannekehitys 2010–2012**

Alatalo Johanna – Tuomaala Mika (40/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2012**

Tuomaala Mika (41/2012); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2011**

Sihto Matti – Tuomaala Mika – Sardar Paula (42/2012); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2010**

Koponen Eija-Leena – Laiho Ulla-Maija – Tuomaala Mika (43/2012); **Mistä tekijät sosiaali- ja terveysalalle – työvoimatarpeen ja -tarjonnan kehitys vuoteen 2025**

Alatalo Johanna – Tuomaala, Mika (44/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste, syksy 2012**

Sihto Matti – Sardar Paula (45/2012); **Ikääntyneiden työllisyys- ja työttömyyskehitys uuden ikäpolitiikan aikana**

Honkanen Petri – Kangaspunta Seppo – Koponen Eija-Leena – Tukki Jukka – Tuohinen Titta (46/2013); **Ilmiöitä 2013 – Toimintaympäristön muutoksia, joita TEM ei voi väistää**

Räisänen Heikki (47/2013); **Onko yksikään työllisyyskokeilu onnistunut Suomessa?**

Mella Ilkka – Poursu Laura (48/2013); **Maakuntien suhdannekehitys 2011–2013**

Alatalo Johanna – Koponen Eija-Leena – Saijets Heli (49/2013); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste, kevät 2013**

Koponen Eija-Leena (50/2013); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2012**

Koponen Eija-Leena – Räisänen Heikki (51/2013); **Minne ja miten uudet työpaikat syntyvät?**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Saijets Heli (52/2013); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste, syksy 2013**

Sihto Matti – Sardar Paula (53/2013); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2011**

Räisänen Heikki (54/2013); **Työtarjousten vaikutus työpaikkojen täytön ja rekrytoinnin kestoon julkisessa työnvälityksessä**

Räisänen Heikki – Sardar Paula (55/2014); **Virta-varanto -kaaviot TEM:n työnvälityksen tilastojärjestelmässä – käsitteitä, sovelluksia ja tulkintoja**

Mella Ilkka – Urjankangas Hanna (56/2014); **Maakuntien suhdannekehitys 2012–2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Räisänen Heikki (57/2014); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2014**

Vuorinen Pentti (58/2014); **Läpidigitalisoitunut maailma – Virtuaalinen tulevaisuus keskuudesamme – TrendWikiä hyödyntävä raportti**

Räisänen Heikki (59/2014); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2013**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (60/2014); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, Syksy 2014**

Räisänen Heikki – Järvelä Simo (61/2014); **Työtarjousten käytön lisäys – vuoden 2014 politiikka-muutoksen arviointia**

Sihto Matti – Maunu Tallamaria – Sardar Paula (62/2014); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2012**

Kangaspunta Seppo (63/2015); **Näkökulmia digitaaliseen maailmaan, Trendwikin vuosiraportti 2015**

Alatalo Johanna – Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (64/2015); **Uusien työpaikkojen synty toimipaikoissa 2011–2014**

Maunu Tallamaria (65/2015); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (66/2015); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2015**

Maunu Tallamaria – Sardar Paula (67/2015); **Työvoimapolitiikan palveluilta sijoittuminen vuonna 2013**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (68/2015); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2015**

Räisänen Heikki – Järvinen Päivi – Hjelt Jan (69/2016); **Paikallisen sopimisen laajuus ja ominaispiirteet eräissä Euroopan maissa**

Räisänen Heikki (70/2016); **Saavutettiin kylläntymispiste? Työtarjousten lisätyn käytön vaikutus avointen työpaikkojen täyttöön ja rekrytoinnin kestoon vuonna 2015**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (71/2016); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2016**

Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki (72/2016); **Minne uudet työpaikat syntyvät vuonna 2015?**

Maunu Tallamaria (73/2016); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2015**

Tuomaala Mika (74/2016); **Palveluista sijoittuminen vuosina 2013 ja 2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Mähönen Erno (75/2016); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2016**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Räisänen Heikki (76/2017); **Nuorten ja nuorten aikuisten työelämä ja sen ulkopuolisuus**

Rikama Samuli (77/2017); **Voimakkaasti kasvuhakuiset pk-yritykset**

Repo Joonas (78/2017); **Maakuntien suhdannekatsaus 2017**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Hämäläinen Hanna (79/2017); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2017**

Räisänen Heikki (80/2017); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2016**

Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki (81/2017); **Minne uudet työpaikat syntyvät vuonna 2016?**

Rikama Samuli (82/2017); **Pk-yritysten kansainvälistyminen syksy 2017**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria – Mähönen Erno (83/2017); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2017**

Mähönen Erno – Oravainen Henriikka (84/2018); **Kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen ja pienyrityksien asema kauppakeskuksissa**

Maunu Tallamaria (85/2018); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2017**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria – Mähönen Erno (86/2018); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2018**

Räisänen Heikki (87/2018); **Talouskasvu ja rekrytointi julkisessa työnvälityksessä**

Tuomaala Mika (88/2018); **Aktiivisilta työvoimapolitiittisilta palveluilta avoimille työmarkkinoille sijoittuminen vuonna 2016**

Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki (89/2018); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2017?**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Mähönen Erno (90/2018); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2018**

Alatalo Johanna – Larja Liisa – Räisänen Heikki (91/2019); **Työllisyysaste-erot Pohjoismaissa ja eräitä taustatekijöitä niille**

Alatalo Johanna – Larja Liisa – Mähönen Erno (92/2019); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2019**

Larja Liisa – Räisänen Heikki (93/2019); **Yritysten digitalisaatio ja kasvu: Pk-yritysbarometrin näkökulmia**

Larja Liisa (94/2019); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2018**

Tuomaala Mika (95/2019); **Aktiivisilta työvoimapolitiittisilta palveluilta sijoittuminen vuonna 2017**

Räisänen Heikki (96/2019); **Työvoima-ajan, työllisen ajan ja työttömyysajan elinkaarilaskelmia**

Alatalo Johanna – Larja Liisa – Mähönen Erno (97/2019); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2019**

Räisänen Heikki (98/2020); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2018?**

Larja Liisa – Räisänen Heikki (99/2020); **Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella**

Alatalo Johanna – Larja Liisa – Mähönen Erno (100/2020); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2020**

Tuomaala Mika (101/2020); **Aktiivisilta työvoimapolitiittisilta palveluilta sijoittuminen vuonna 2018**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Peltonen Juho (102/2020); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2020**

Peltonen Juho (103/2020); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2019**

Räisänen Heikki – Ylikännö Minna (104/2021); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2019?**

Larja Liisa – Peltonen Juho – Ylikännö Minna (105/2021); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2021**

Peltonen Juho (106/2021); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2020**

Tuomaala Mika (107/2021); **Aktiivisilta työvoimapolitiittisilta palveluilta sijoittuminen vuonna 2019**

Räisänen Heikki – Ylikännö Minna (108/2021); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2020?**

Larja Liisa – Mähönen Erno – Peltonen Juho – Ylikännö Minna (109/2021); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2021**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Ylikännö Minna (110/2022); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2022**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Ylikännö Minna (111/2022); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2022**

Räisänen Heikki – Ylikännö Minna (112/2022); **Minne uudet työpaikat syntyvät vuonna 2021?**

Larja Liisa – Peltonen Juho (113/2023); **Työvoiman saatavuus, työvoimapula ja kohtaanto-ongelmat vuonna 2022**; Työvoimatiekartat -hankkeen loppuraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet